

วารสารสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ แห่งประเทศไทย

JOURNAL OF SOCIAL WORK
PROFESSIONS COUNCIL OF THAILAND

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2568

VOL.1 NO.1 JANUARY - APRIL 2025

ISSN 3088-117X (ONLINE)

วารสารสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย

Journal of Social Work Professions Council of Thailand

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2568

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการของวิชาชีพสังคมสงเคราะห์
2. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ งานวิจัย นวัตกรรมด้านสังคมสงเคราะห์ สวัสดิการสังคม นโยบายสังคม
3. ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านสังคมสงเคราะห์ให้กับนักสังคมสงเคราะห์ นักวิชาการ นักศึกษา และผู้ปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

ที่ปรึกษา :

ศาสตราจารย์ระพีพรรณ คำหอม สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

License Social Worker: 0098

บรรณาธิการ :

รองศาสตราจารย์ ดร.อุษณีย์ เสนานุช สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

Scopus ID: 57196448760 ORCID: 0000-0001-6297-0019 License Social Worker: 0032

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพัชร สโรบล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ดร.หฤทัย กมลศิริสกุล นักวิชาการอิสระ

License Social Worker: 0226

ดร.ศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

License Social Worker: 0707

นางวรรณภา ลำเจียกเทศ สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

License Social Worker: 0714

Mrs.Eva Ponce de Leon Philippines Association of Social Workers Inc.

Dr. Mary Angeline Santhosam Nazareth College of Arts & Science, India

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวจุฑามาศ ถวัลย์วาณิชกุล สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

วารสารสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย

Journal of Social Work Professions Council of Thailand

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2568

สำนักงาน :

สำนักงานสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ เลขที่ 255 ตึกกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400 เบอร์โทรศัพท์ 098-380-1351
อีเมล thaisocialworkcouncil@gmail.com

กำหนดการตีพิมพ์ :

กำหนดการตีพิมพ์: ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) ดังนี้

ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม

วารสารสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยยินดีรับบทความและผลงานทางวิชาการเพื่อ
พิจารณาพิมพ์ลงในวารสารโดยไม่มีการเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์จึง
ขอเชิญสมาชิกและผู้สนใจส่งต้นฉบับบทความตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในเว็บไซต์วารสารสภาวิชาชีพสังคม
สงเคราะห์แห่งประเทศไทย ท่านสามารถเข้าเว็บไซต์ไปดูรายละเอียดได้ในลิงค์ <https://so19.tci-thaijo.org/index.php/SWPCTH>

ข้อความและข้อคิดเห็นต่าง ๆ เป็นของผู้เขียนบทความนั้น ๆ

ไม่ใช่ความเห็นของกองบรรณาธิการหรือของวารสารสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย

วารสารสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย

Journal of Social Work Professions Council of Thailand

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2568

สารบัญ

	หน้า
บทบรรณาธิการ	1
The Muslim Women's Role on Domestic Violence in Southern Border Provinces, Thailand	2
Realizing Accessibility in Thailand: Make the Right Real, Lifelong Education, and Decent Work for Persons with Mobility Disabilities	17
กลไกและรูปแบบการจัดการเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน: กรณีสตรีรองโมเดล	38
ผลการใช้ Platform Social Telecare ในการจัดการรายกรณี	61
Child Labour in Fishery Value Chains in Thailand and its Inter-linkages with Migration	73
การเปลี่ยนแปลงของสังคมสงเคราะห์ที่เชื่อมโยงสู่วาระการพัฒนายั่งยืน	100
บทวิจารณ์หนังสือ: Social work practice in the criminal justice system	115

บทบรรณาธิการ

Editorial

วารสารสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยฉบับปฐมฤกษ์นี้ เป็นการนำเสนอบทความที่เป็นองค์ความรู้จากข้อค้นพบในบทความวิจัย และบทความวิชาการจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่ The Muslim Women's Role on Domestic Violence in Southern Border Provinces, Thailand, Child Labour in Fishery Value Chains in Thailand and its Inter-linkages with Migration, Mixed Method-Realizing Accessibility in Thailand: Make the Right Real, Lifelong Education, and Decent Work for Persons with Mobility Disabilities, การเปลี่ยนแปลงของสังคมสงเคราะห์สีเขียวสู่วาระการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการศึกษาความต้องการด้านสวัสดิการของผู้ดูแล ผู้สูงอายุและผู้ดูแลคนพิการในพื้นที่ภาคตะวันออก รวมทั้งบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) Social Work Practice in Criminal Justice System

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการต่อผู้สนใจศึกษาค้นคว้า ในนามของกองบรรณาธิการขอขอบคุณเจ้าของบทความ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ข้อคิดเห็นและเสนอแนะเพื่อความสำเร็จของบทความ หากผู้อ่านท่านใดมีข้อเสนอแนะต่อการปรับปรุงวารสารทางกองบรรณาธิการยินดีรับฟังความคิดเห็นและพร้อมนำไปพิจารณาเพื่อพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพต่อไป

รองศาสตราจารย์ ดร.ภูษงค์ เสนานุช

บรรณาธิการ

p.senanuch@gmail.com

The Muslim Women's Role on Domestic Violence in Southern Border Provinces, Thailand

Kanlaya Daraha¹

Email: dkallaya2500@gmail.com

(Received: November 23, 2024; Revised: April 10, 2025; Accepted: April 29, 2025)

Abstract

The Domestic Violence occurs all over the world, in Asia, Thailand and in the Southern Border Provinces in the past until now. The Objective of the study aims to investigate on Muslim Women's role in Southern Border Provinces, Thailand. The domestic violence affected the victim women in physical health and mental health by their husbands' verbal and their husbands' actions because of the husbands' drug addiction, the social norms and the patriarchy. The study utilized qualitative method during January–November 2023. The community recommended, that included two Imams, three Muslimah Victims and seven Muslimah in Counseling Women's Room or Muslimah's Women Club¹ in Southern Border Provinces, Thailand. The findings revealed that it has the counselors those were the Muslim women in Muslimah's women club² to consult, empower and voice for the victim women affected the Domestic Violence and they proposed it should have the Khut'bah³ for the males for look after the females and it should have the Counseling Room or the Muslimah's Women Club every provinces in the Southern Border Provinces of Thailand for conduct well-being the victim women and they proposed the Ministry Social Development and Human Security and the Government to construct the new Act for advocating the victim women forever.

Keywords: The Muslim Women's Role, Counseling Women Room, The Southern Border Provinces, Thailand

¹ Assistant Prof.Dr., Subcommittee of the Southern Social Work Professional Council,

² Muslimah's Women Club: The women muslim club

³ Khut'bah: The teaching on Friday for muslim

The article presented on WSWD 2024 7 International Conference Empowering Communities, The Role of Social Work For Sustainable Future, November 14-18 2024, Dhaka, Bangladesh

Introduction

Domestic Violence occurs in the world, Asia, Thailand and in the Southern Border Provinces of Thailand. Domestic Violence is violence that occurs in a domestic setting, such as in a marriage or cohabitation. Globally, it estimated 736 million women, almost one in three subjected to physical and/or sexual intimate partner violence or non-partner sexual violence or both at least once in their life around 30% of women aged 15 and older and around 55% of women live in Asia have experienced physical or sexual violence in their lifetime .In Asia and the Pacific, there are as many as 75 per cent of women have experienced sexual harassment. 20,000 women were killed by intimate partners or family members in Asia in 2017, alone. Although the percentage of women and girls intentionally killed by their intimate partners or family members is greatest in Africa, Asia has the largest number of women and girls killed overall.

In many countries across Asia and Pacific, the proportion of women who report having experienced physical or sexual violence by an intimate partner in their lifetime is substantially higher than the global average of 27 per cent; at 35 per cent in India, 38 per cent in Timor Leste, and 50 percent and over in Fiji, Kiribati, Papua New Guinea, Solomon Islands and Bangladesh. In most cases of sexual violence, the perpetrator is not a stranger, but a partner, a family member, a friend or neighbour. Ninety-one per cent of survivors in Thailand and 86 per cent of survivors in Vietnam stated that they knew their rapist prior to the incident.

In China, there is 38 per cent of women experienced psychological violence by their own partners. In Indonesia, there is 49 per cent of girls under 14 have undergone some form of female genital mutilation, although it is outlawed.

For understand Domestic Violence in Thailand. Despite of the enactment of the new Domestic Violence Victim Protection Act of 2007, it still falls in providing adequate safeguards for those enduring abuse within their homes, it emphasized by non-governmental organizations. Furthermore, the legislation heavily relies on reconciliation between the abuser and the victim. This is a major factor that contributes minimally to the protection of the victim.

Domestic Violence in Thailand

Moreover, the data from the Public Health Ministry indicates that over 8,600 women annually experience either sexual violence. This, mainly younger people, or physical violence. This is predominantly in domestic or familial settings. The Injury Prevention Division of the DDC compiled injury statistics from more than 50 hospitals across Thailand. This for the period 2019–2021, it showed an annual average of over 8,500 women subjected to physical abuse.

Among these victims, women on the aged in the range of 20-24 make up over 16% of the victims. With a majority of 60% experiencing by physical abuse, often within the confines of their

homes. Additionally, young women aged between on the ages of 10-14 years of age. They account for more than 31% of the cases of sexual assault (*Bangkok Post*, November 2022).

Thailand Domestic Violence Stats

With COVID-19, it was noted that domestic violence increased. In a survey done in 2001 with more than 1,600 respondents. It is more than 40% of those interviewed said that they saw an increase in domestic violence among family members. The Women and Men Progressive Movement Foundation noted that in 2021 watching 11 online newspapers.

There were just over 370 cases of domestic abuse. Just over 63% were husbands killing wives. Likewise in the next category, it is just over 65% were boyfriends killing girlfriends. For both groups, 60% was attributed to jealousy while 34% were breakups. Then 43% were murdered by knives, 34% with sharp objects, and 8% were assaulted (*Bangkok Post*, 2022).

In 2022 there have been several NGOs asking to lighten the load by enacting the following:

- 1) Ensure that prostitution is not legalized and that vaping in Thailand remains illegal.
- 2) Access to shelters for women experiencing domestic abuse.
- 3) Better enforcement of child maintenance by the government.

There are also ethnic customs that need to be reviewed. This is mainly in the North of Thailand where you will find 13-year-old children getting married. Once they give birth there is difficulty in registering their children. This is mainly because they are still children.

Those who fall under the LGBTQ community also have their issues with domestic abuse.

Definition of Domestic Violence

The term “Domestic Violence” encompasses various actions with the intent to harm the physical, mental, or emotional well-being of any member of the Family. A member of the family is any person who depends on (spouse, ex-spouse, cohabitants, and children) or lives in the same household (adopted children).

This also comprises deliberate actions that could potentially jeopardize the health or safety of individuals in the family unit. Additionally, it involves coercive or manipulative tactics utilizing immoral influence to dictate the actions or inactions of family members or to make them accept wrongful behaviors. It’s important to note that this definition excludes actions resulting from negligence.

The Purpose of the Act

The enactment of the new Domestic Violence Victim Protection Act of 2007, it still falls in providing adequate safeguards for those enduring abuse within their homes.

Unique Nature of Domestic Violence: Domestic Violence cases are intricate and sensitive. They involve close personal relationships and possess distinct characteristics. This differentiates them from general cases of personal assault.

Need for Victim Protection: Given the specific dynamics of domestic violence. It is considered more appropriate to establish laws that prioritize the protection of victims rather than applying traditional criminal procedures.

Rehabilitation and Deterrence: Laws aimed at protecting victims of domestic violence provide opportunities for offenders. This to reform themselves and serve as a deterrent against future offenses.

Protection of Vulnerable Parties: Children, juveniles, and other individuals within the family. They have a fundamental right to be shielded from violent acts and unfair treatment.

The Issues with the Act

The limited Authority Due to Notification Requirement: One key challenge is that officials can only take measures in domestic violence cases. If there has been a prior notification from the distressed individual who intends to take legal action.

Protection of Personal Information: Concerns are raised regarding the protection of personal information of family members involved in domestic violence cases.

Media Coverage and Violation of Personal Rights: The text also mentions issues related to media coverage of domestic violence cases. This which sometimes result in unreasonable violations of personal rights.

Inconsistencies with Human Rights and Constitutional Principles: There are concerns that the legal framework for domestic violence cases might not align with international human rights standards.

Challenges with Officials' Work Mechanisms: Problems are identified with the working mechanisms of officials, including shortages of personnel. As well as challenges in terms of command and organizational structure within government agencies.

The Domestic Violence in Thailand

For understanding the Domestic Violence in Thailand. Despite the enactment of the new Domestic Violence Victim Protection Act of 2007, it is very beneficial to protect the victim women. It is the safeguards for prevent them for enduring abuse within their homes, as emphasized by non-governmental organizations. Furthermore, the legislation relies on reconciliation between the abuser and the victim. The Act are able to protect the Victim Women. The applied to the offender shall be conditions governing the agreement. The Court on inquirer is to take into consideration the opinions of the victim or any family members involved.

Figure 2.The Map of Thailand

Thailand ranks among the top 10 countries in the world for violence against women and girls

The Domestic violence likes to be the cultural norm in Thailand, the traditional society accepts the patriarchy by some word says that “If you love a cow, tie it. If you love a child, spank it.” The Headlines in Thai newspapers attest to the growing trend of household violence, and physical abuse to rape and murder. The Data collected by the Women and Men Progressive Movement Foundation from a 2022, the study of 11 Thai newspapers plus online media sheds light on the daily reality of domestic violence. A total of 372 news articles reported cases of domestic violence during the year, with 24.7% because of linked to alcohol abuse and 17.2% to drug use. The majority of the cases (52.4%) are murders. Physical harm around for 22%, followed by suicides at 14%, sexual violence at 8.1%, and other forms of abuse at 3.5%. These findings reveal a troubling inclination towards severe violence within Thai families. It’s very harmful.

The Children Impact

The Children who grow up in families where there is violence may suffer a range of behavioural and emotional disturbances. They imitate the situation. The intimate partner violence has influence with the child. The social and economic costs of intimate partner and sexual violence are enormous and they effect on Women. Women may suffer isolation, inability to work, loss of wages, lack of participation in regular activities and participation with any persons in the society because they must take care their family and their children.

Lock down of the COVID-19

The lockdowns during the COVID-19, it increased the domestic violence dramatically because of social and economic impacts pandemic and its social and economic impacts have increased the exposure of women to abusive partners and it has known risk factors, while the limiting their access to services. The situations of humanitarian crises and displacement may exacerbate existing violence, such as by intimate partners, as well as non-partner sexual violence, and they made the victims got depressed. For preventing response to the COVID-19 pandemic, many governments around the world have implemented lockdown or mass quarantine measures because the purpose to prevent the virus spread but it impacted the members in the family. It had the Domestic Violence and child abuse and it related the isolation. The analyzed Canadian police calls for service data from 2015 to 2020. It was relevant both domestic violence and child abuse. They increased the domestic violence rapidly.

The Domestic Violence in the Deep South of Thailand

There are many causal factors of domestic violence, but an important one is the females' inferior status where male dominance is valued and it is believed that men must be the head of their family, own all the family assets, and control the behavior of their family members. They were wrong attitudes and values about the role of males and females, and authoritative power in the family, gender inequality, especially in the family where the husband has authority over his wife, and wants her to agree in all matters. Additionally, he makes her dependent on him so that she sees that a divorce will affect their children (divorced women are disliked by society) and she will have to live alone with no one caring for her (Kasetchai Laeheem& Kettawa Boonprakarn,2017). Specifically, the domestic violence affected the victim women in physical health and mental health by their husbands' verbal and their husbands' actions because of the husbands' drug addiction, the social norms and the patriarchy.

The Domestic Violence in the Deep South in 2020, there were a total of 3,030 cases at the Narathiwat and Yala. The counseling offices or Muslimah's club combined, according to documents shared with the Globe. The physical violence was a component in 23% of these cases 201 cases in Narathiwat and 486 in Yala and during 2019-2023, there were 1,346 cases and the become the widows 742 cases. Furthermore, addition to her own women's network, Pusu brought together the Muslimah's Club in Narathiwat, Muslim Women Welfare Association in Yala and the Thailand Association of Social Workers. With the support from OXFAM Thailand, they set up the offices in Narathiwat and Yala and it trained to be counselors and the volunteers and it also brought in a team of trainers from Thailand, Malaysia and Indonesia.

The Data of of Muslimah's Club in Yala, there were 1,346 cases got the Domestic violence between 2019-2023 and they used the service center. In Muslimah's Club in Narathiwat, there were 1,534 cases between 2017-2023 and they got mental health 1,147 cases and physical abuse 387 cases. The Domestic Violence occurred common causes of violence are illegal drugs and they neglected their wives and their husbands didn't support them in "Nafkah" and the problem polygyny.

The Domestic Violence occurs in the world, in Asia and in Thailand. It made the Women Victim got depressed, traumatic disorders, isolated, specifically in the Deep South of Thailand. There are two Muslimah's Women Club in The Islamic Council's provincial Headquarter in Narathiwat and Yala to consult and empower the Women Victim when they got mental health,

and physical abuse from their husbands. The women play the significant role for advocating, protecting, consulting and empowering the victim women for conducting their wellbeing and their soul.

Women's Role in Southern Border Provinces, Thailand

The civic society comprises of many organisations in Southern Border Provinces of Thailand. They are all women, such as Civic Women, Women's Network to End, We Peace, Muslimah's Club in Narathiwat and Muslimah's Club in Yala, Muslimah's Association in Songkla. They voice and propose to have the counseling room or Muslimah's Club to empower the victim women in Southern Border provinces of Thailand. They advocate the women affected the Domestic Violence and propose the issue to the government to stop the Domestic Violence simultaneously. They advise the Islamic Council's provincial headquarters should collaborate with Muslimah Club for conducting well-being for the victim women but some men, some religious leaders and some Islamic Council's provincial headquarters didn't support the women and the women organisations to work with them. They think the women must separate with the men because they are afraid of "Fitnah" ³

Civic women tries to collaborate with the Islamic Council's provincial headquarters in Pattani, Yala, Narathiwat and Songkla provinces. They propose them to have the Counseling room or Muslimah's room to solve, consult and empower the victim women.

We Peace and the project promoting Civic Society, NGO's and people were held the project for stopping the Domestic Violence and promoting the Peace. The main project to empower the women's role for protecting the Domestic Violence and promoting the Peace in the Southern Border Provinces of Thailand.

Muslimah Association in Songkla looks after the victim women affected the domestic violence in Southern Border Provinces of Thailand by sending them from Women's Network to End.

Women's Network to End, The women's groups in the Deep South of Thailand were againsts the a conservative religious context, They brought taboo topics such as domestic in voice for the victim women in the Deep South of Thailand.

The organization ,those are Civic Women, We Peace ,Women's Network to End , Muslimmah Club in Narathiwat ,Yala and Muslimah Association in Songkla work for men and women affected the violent situation, the humanitarian and Domestic Violence ,the Coordination Center for Children and Women in Southern Border Provinces works for Children and Women .The center is channel to coordinate ,to gather resources to receive complaints and to address and find solutions on children and women particularly on issues to conflicts and violations of

human rights ,Duayjai Group work for children and women affected the violent situation ,the violations of human rights and the humanitarian and Wanita Club works for promoting the women's production in Southern Border Provinces.

³Fitnah : temptation, civil strife,trial,sedition ,conflict or presecution

Figure 3: The southern provinces of Thailand showing the Malay-Muslim majority areas

The Muslimah's Women Club in Narathiwat and Yala

The Islamic Council's provincial Headquarter in Narathiwat and Yala collaborate with Muslimah's Women Club. Muslimah's Women Club's president in Narathiwat is Mrs.Sareena Cheloh and Muslimah's Women Club's president in Yala is Mrs.Nidah Itaelae. They consult and empower the women affected the Domestic Violence in their family. Some of them were abused, some of them were neglected and some of them got mental health. They had a total of 300 cases in 2018 and resolved 100 of them from their one room with large windows opening to a view of the comings and goings at the Islamic Council's provincial headquarters in Narathiwat (Duanghathai Buranajaroenkit, 2021).

Muslimah got the Domestic Violence, they don't go to the government agencies for assistance, because they use different language (Jawi) and because of their ignorance of the law, said Roseedah Pusu, a journalist in Pattani a journalist in Pattani who started the Women Network. It occurred the Violence Situation in the Deep South in 2007.

Muslim Women join forces against domestic violence in Deep South

The women's groups in the Deep South of Thailand were againsts a conservative religious context, they brought taboo topics such as domestic violence to propose the government for protect them and find the ways to advocate the victim women. The women's groups and NGOs has constructed their own counseling networks, Muslimah's Women Club for Women Victim at two officers at the Islamic Council's provincial headquarters in Yala and in Narathiwat.

The cause of the Domestic violence is Patriarchy deeply in the minds of many Muslim Women. They must believe and respect their husbands. If they dispute with their husbands, it's wrong with the God. The word "Torat" (believe and respect their husbands) in their mind and their husbands' action. They accept male social dominance, they tolerate and rationalize domestic violence. They always choose to remain silence more than "voice".

Religious Leaders in the Deep South of Thailand

Religious leaders (including Imams) play an essential spiritual role in the Malay Muslim communities in Thailand's three southernmost provinces. However, when addressing marital disputes, many of them often overlook the struggles of women, and frequently suggest that women should remain loyal to their husbands as a matter of honour. In 2022, during a visit to the Women's Majlis at the Islamic Council in Yala province, a staff member shared several concerning cases with the author. In one instance, a woman arrived to file a complaint. Her face was covered in blood, and she was crying and screaming angrily that her husband had bludgeoned her with a hard object rather than reporting to the police, the Imam sought to mediate between the husband and wife, urging them to forgive each other(Duagyewa Utarasint,2023). Imam is the mediator between the husband and wife. When the victim women return home, they need divorce with their husbands because of the men didn't afford the payment (Nafkah) for them and many times, they got abuse

In 2019, VAW reported, there were 240 cases of violence against women in Narathiwat province the causes of violence are illegal drugs or drug addiction and gambling (48%), followed by polygyny (33%), and other reasons (19%). In 2020, the Narathiwat and Yala Provincial Islamic Counselling offices or Muslimah's Women Club reported ,there were 3,030 such cases. Malay-Muslim women's local culture, deeply rooted in patriarchy, by Muslim-Malay tradition .Female

victims of violence in the Deep South endure in silence. Their suffer is by cultural, munequal access to the justice, and they must accept the male's action.

The Manual, Regulations and Measures the Protection Children and Women in the Deep South of Thailand

There is the manual and Measures for Protection Children and Women in the Deep South Thailand. If there is the victim women got the domestic violence, they can voice. There are social workers, psychiatrists and attorneys to protect them simultaneously. They work with interdisciplinary team for solve this problem. (Coordination Center for Children and Women in Southern Border Provinces,2021).

Islamic Teaching

The Qur'an affirms men's and women's human dignity equally (17:70) "We have certainly honoured the children of Adam).Yet it does not deny differences men and women (Surah al - Hujurat 49:13: "We created you from male and female". Islamic teachings and principles underscore equal partnership between men and women. The Quran does not specify particular characteristics of any gender or suggest how either gender should behave towards and respect each other. According to the Qur'an, woman is not blamed for the "fall of man." Pregnancy and childbirth are not seen as punishments for "eating from the forbidden tree." On the contrary, the Qur'an considers them to be grounds for love and respect due to mothers. Both genders are recipients of the "divine breath" since they are created with the same human and spiritual nature (nafs-in-waahidah).

Research Objective:

To investigate on Muslim Women's role in Domestic Violence in Southern Border Provinces, Thailand.

Methodology:

The research is done through qualitative approach to collect through extensive interviews casual conversation formal and informal observations and it analyzed the research data. Indepth portraits of a small number of two Imams, three Muslimah Victims and seven Muslimah in Counseling Women's Room or Muslimah's Women Club in Southern Border Provinces in January–November 2023 in June–December 2023. A total of interviews semi-structure with opened-end questions were conducted purpose of the study.

Result:

The Victim Muslimah viewed that:

“ I have never visited anywhere ,I am housewife, I have done everything in my family, my husband abuses me because of drug addiction and they have other wives and he neglect me. I would like to have someone to hear me, I went to Muslimah's Club for listening me”. The Women's Role are very meaningful to solve my problem”.

“ My husband punishes me and he neglected me because he has someone else, I am glad to have Muslimah's Club for listen me and empower me”

“ I am glad to have Muslimah's Club because it has women to listen us, I am not available to talk with the men or someone else, it's privacy” and I would like Imam to talk “Kut'Bah” on Friday for husbands to look after their wives properly”

The Imam viewed that:

“I agree to have Muslimah's Club for Victim Women but it must have separate the room from male”.

“ All of us agree, Women talk with women, it's better, they are able to empower and consult the Victim Women better than men”.

“ I agree to have Muslimah's club to empower the victim women and I think we can collaborate for solve family problem together”.

The Muslimah's Club Viewd:

"We are delighted to have Muslimah's Club for do activities with their family. They can listen more because we are the mediator if they can't live together, they understand the situation. We empower them not only women but for their family. In family should listen together and we would like to have the Muslimah's Women Club in every provinces in the Deep South of Thailand and the another provinces those, there are muslims and we think they are able to voice for protecting themselves and for building their justice".

Conclusion:

The factors affecting domestic violence were husbands. The domestic violence affected the victim women in physical health and mental health by their husbands' verbal and their husbands' actions because of the husbands' drug addiction, the social norms and the patriarchy. Muslim Women s Role and the Muslim organization voice ,empower ,consult and advocate the victim women for conduct their wellbeing and they propose the religious leaders must collaborate with the Muslimah Club and they proposed it should have the Khut'bah for the males for look after the females and it should have the Counseling Room or the Muslimah's Women Club every provinces in the Southern Border Provinces of Thailand for conduct well-being victim women and they propose the government to stop the Domestic Violence forever.

Limitation of the study:

It lacks of research in Domestic Violence in Southern Border Provinces,Thailand

Recommendation and Suggestions

- 1) The religious leaders should talk "Kut'bah" advice the husband Role on Friday for their family.
- 2) The men must have the responsibility and give Nafkah to their wives.
- 3) Follow Hadith and Qur'an in the Family and respect each other.
- 4) Be trust and be honour for their wives.
- 5) The couple must have the duties and responsibility in their family.
- 6) Muslim Women's Role must be strong and should collaborate with Women organization and another organisations for assisting the victim women sustainable.

- 7) It should have Muslimah's Club every provinces of Thailand those they have Muslimah, specifically in the Deep South of Thailand.
- 8) Training the Law for women to protect themselves and work with the multidisciplinary team and the Juvenile Court for protect the victim women
- 9) Propose to Ministry Social Development and Human Security and the Government to have the new act and increase the penalty to Domestic violence perpetrator for stopping the Domestic Violence forever

References

- Bangkok Post. 2022, "*Domestic in Thailand.*" Retrieved from <https://gam-legalalliance.com/thai-statutory-laws/domestic-violence-in-thailand/>
- Bradley, Samantha. 2018. "*Domestic and Family Violence in Post-Conflict Communities: International Human Rights Law and the State's Obligation to Protect Women and Children.*" *Health and Human Rights Journal*, 20(2), 123–136.
- Coordination Center for Children and Women in Southern Border Provinces. 2021. "The Manual Regulations and Measures to Protection the Children and Women in Southern Border, Provinces". SBPAC.
- Duangyiwa Utarasint. 2023. "2023/80 Virture and Violence : Revealing the Nexus between Political and Domestic Violence in Thailand Deep South" Retrieved from <https://www.iseas.edu.sg/articles-commentaries/iseas-perspective/virtue-and-violence-revealing-the-nexus-between-political-and-domestic-violence-in-thailands-deep-south-by-daungyewa-utarasint/>
- Duanghathai Buranachoenkit. 2021. "The Situation on Children and Women in Southern Border Provinces, Thailand." The Coordination Center for Children and Women in Southern Border Provinces, Thailand.
- Sandra M. Bucerius, Brad W. R. Roberts, Daniel J. Jones. 2022, "The effect of the COVID-19 pandemic on domestic violence and child abuse." Retrieved from <https://www.journalcswb.ca/index.php/cswb/article/view/204/>
- Tammy Tameryn Somhar. 2022, "Thailand ranks among top 10 countries for violence against women and girls." Retrieved from <https://www.nationthailand.com/thailand/general/40031638>

- Kasetchai Laeheem, Kettawa Boonprakarn. 2017. "Factors predicting domestic violence among Thai Muslim married couples in Pattani province". Kasetsart Journal Social Sciences
- UN WOMEN.2021. "Facts and Figures: Ending Violence against Women and Girls" Retrieved from <https://asiapacific.unwomen.org/en/focus-areas/end-violence-against-women/evaw-facts-and-figures>
- World Health Organisation.2024, "*Violence against Women*". Retrieved from https://www.who.int/health-topics/violence-against-women#tab=tab_1ViolBOUT

Realizing Accessibility in Thailand: Make the Right Real, Lifelong Education, and Decent Work for Persons with Mobility Disabilities

Samrit Chapirom¹, Chokchai Suttawet², Jaturong Boonyarattanasoontorn³, David Engstrom⁴

Email: samrit.apr@gmail.com

(Received: January 20, 2025; Revised: April 19, 2025; Accepted: April 29, 2025)

Abstract

This Mixed-Methods research aims two objectives: (1) to identify systemic barriers that hinder Persons with Mobility or Physical Disabilities (PMDs) in Thailand from accessing Lifelong Education (LE) and Decent Work (DW); and (2) to propose a scalable framework integrating Universal Design and AI-driven technologies, such as NiNA1479, to address these challenges. The study aligns with global frameworks like the CRPD, SDGs, and Thailand's "Make the Right Real" initiative, ensuring a robust integration of local and international perspectives. Quantitative data from 400 PMDs aged 15 and above from five provinces participated in the quantitative phase, with ANOVA analysis revealing significant differences in satisfaction with LE based on education level ($F(6, 143) = 3.97, p < .001, \eta^2 = 0.09$). Higher education groups reported the highest satisfaction ($M = 3.60, SD = 0.98$) compared to primary education levels ($M = 2.75, SD = 1.10$). For DW, higher education groups also scored highest ($M = 3.75, SD = 0.92$) compared to primary education groups ($M = 2.80, SD = 1.10; F(6, 143) = 5.19, p < .001, \eta^2 = 0.13$). Income levels also showed significant effects ($F(5, 144) = 6.20, p < .001, \eta^2 = 0.11$). Interviews with 18 stakeholders identified barriers including weak law enforcement and inadequate infrastructure. The NiNA1479 framework, developed through this research, features a three-tier structure: (1) personalized AI learning pathways addressing cognitive and physical limitations, (2) a skill-to-employment matching algorithm

¹ Ph.D. in Social Welfare Administration, Faculty of Social Work and Social Welfare, Huachiew Chalermprakiet University. Board of Directors and Deputy Secretary-General, and Manager of The Redemptorist Foundation for People with Disabilities, Email: samrit.apr@gmail.com

² Chairperson of the Ph.D. Program in Social Welfare Administration, Faculty of Social Work and Social Welfare, Huachiew Chalermprakiet University, Email: csuttawet@gmail.com.

³ Associate Ph.D., Advisor and former chairperson of the Ph.D. program in Social Welfare Administration, Huachiew Chalermprakiet University, email: jaturong22@gmail.com.

⁴ Professor Ph.D., Lecturer at School of Social Work, San Diego State University, email: engstrom@sdsu.edu.

reducing geographical barriers, and (3) a continuous feedback mechanism ensuring adaptive support. Recommendations include stronger enforcement of CRPD-aligned policies, public-private collaborations, and investments in assistive technologies to empower PMDs and set a benchmark for inclusive development.

Keywords: Make the Right Real, Lifelong Education, Decent Work, AI-driven Technologies, Persons with Mobility Disabilities

1. Introduction

1.1 Background and Problem Statement: Access to **Lifelong Education (LE)** and **Decent Work (DW)** is a fundamental right recognized globally through frameworks like the **Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)** and the **Sustainable Development Goals (SDGs)**. These frameworks emphasize inclusivity, equity, and sustainable development for Persons with Disabilities (PWDs) (United Nations, 2018; 2022). However, PMDs in Thailand face systemic barriers that perpetuate exclusion and inequality. Recent statistics reveal that among Thailand's 4.19 million PWDs, or 6% of the population, Of these, 28.9% of children aged 5-17 are out of school, PMDs represent the largest category at 48.73% or approximately 2.04 million individuals (Department of Empowerment of Persons with Disabilities, 2023). Alarming, only 6.3% of PMDs have completed higher education, while 62% remain unemployed—significantly higher than the 8% unemployment rate for the general disability population (National Statistical Office of Thailand, 2023; Cheausuwantavee et al., 2021). These disparities are particularly pronounced in rural areas, where 71% of PMDs report severe limitations in accessing educational resources and employment opportunities (MSDHS, 2023). These barriers include weak enforcement of disability-inclusive policies, inadequate infrastructure, and insufficient adaptive technologies, especially in rural areas (Smith, 2019; MSDHS, 2023). Key challenges involve **policy and implementation gaps**, where regulations are inadequately enforced, and costs of services and technologies limit access (Aldawood et al., 2024). **Infrastructure issues** are also prevalent, with inaccessible urban environments and rural areas suffering from a lack of investment in adaptive tools and resources (Saha et al., 2021). Additionally, **resource allocation limitations**, especially budget spending, hinder the implementation of inclusive practices, further exacerbating socio-economic disparities for PMDs (Shirzad et al., 2022). Emerging solutions responding to infrastructure issues, such as **Universal Design** and **AI-driven technologies**, offer scalable interventions to address these challenges. For example, the National Innovation Network Ability (NiNA1479) or **NiNA1479 model** integrates adaptive learning platforms and workplace accommodations to enhance accessibility (NiNA1479, n.d.). AI technologies can optimize navigation systems, empowering PMDs to overcome physical and socio-political barriers (Han et al., 2020; Lam et al., 2020).

1.2 Significance of the Study: This research is critically significant for advancing equity and accessibility for PMDs in Thailand. It makes meaningful contributions in four key areas:

Identifying Systemic Barriers: Highlighting barriers such as weak policy enforcement, inadequate resource allocation, and infrastructure disparities is essential for designing effective interventions. Thailand's rural-urban divide exacerbates these challenges, with rural areas facing a lack of accessible infrastructure and adaptive tools (Shirzad et al., 2022). By identifying these systemic issues, this study lays the foundation for targeted and sustainable solutions.

Enhancing Accessibility: Proposing innovative frameworks that integrate **Universal Design** and **AI-driven technologies** is central to this study. For instance, Universal Design ensures inclusivity in infrastructure and service planning, while AI technologies, like **NiNA1479**, provide real-time, adaptive solutions that cater to individual needs. These approaches align with global best practices, such as Finland's emphasis on adaptive technologies and inclusive education systems (Hirata & Sugimoto, 2020).

Advancing Policy Implementation: The study emphasizes the importance of actionable recommendations to strengthen the enforcement and monitoring of disability-inclusive policies. Effective implementation requires comprehensive audits and capacity-building initiatives for stakeholders. Drawing on lessons from Japan, where employment quotas are backed by strict enforcement, this research highlights the need for similar measures in Thailand to ensure policy compliance (European Disability Forum, 2021).

Empowering PMDs: By addressing urban-rural disparities and promoting resource equity, this study seeks to empower PMDs to achieve independence and social participation. Enhanced accessibility in education and employment directly contributes to improving quality of life, fostering innovation, and reducing socio-economic inequities (Garcia et al., 2017; Supornum et al., 2019).

Aligned with the CRPD and SDGs, this study advances Thailand's commitment to fostering inclusion and sustainable development while serving as a model for other developing nations.

1.3 Research Objectives: (1) **To identify systemic barriers** that hinder PMDs in Thailand from accessing lifelong education (LE) and decent work (DW). (2) **To propose a scalable framework** integrating Universal Design and AI-driven technologies, such as NiNA1479, to address these challenges.

1.4 Research Questions: (1) What systemic barriers hinder that hinder PMDs in Thailand from accessing LE and DW? (2) How can Universal Design and AI-driven technologies enhance accessibility for PMDs?

1.5 Hypothesis: The hypothesis underpinning this research is that **education level and income** significantly influence access to LE and DW for PMDs in Thailand.

2. Literature Review

2.1 Global Frameworks for Inclusion: The **CRPD** emphasizes equitable access to lifelong education (Article 24) and decent work (Article 27), advocating inclusivity in policy and practice (United Nations, 2018). Complementing this, the **SDGs**, particularly Goals 4 (Quality Education) and 8 (Decent Work and Economic Growth), prioritize inclusive development (United Nations, 2022). Operationalizing these principles, the **Make the Right Real (MRR) initiative**, championed by UNESCAP, focuses on regional frameworks to ensure actionable implementation (UNESCAP, 2022). Best practices from various countries demonstrate the effectiveness of these frameworks:

- (1) **Finland:** Leverages Universal Design in education, adaptive technologies, and comprehensive teacher training to create inclusive learning environments (Hirata & Sugimoto, 2020).
- (2) **Japan:** Implements employment quotas with tax incentives and workplace subsidies, significantly increasing workforce participation for PWDs (European Disability Forum, 2021).
- (3) **Australia:** The National Disability Insurance Scheme (NDIS) provides personalized financial support for assistive tools and vocational training, reducing barriers to employment (WHO, 2021).
- (4) **United States:** Enforces the Americans with Disabilities Act (ADA) through stringent มาตรฐาน audits and penalties, ensuring compliance in workplaces and educational institutions (National Center for Education Statistics, 2022).
- (5) **Germany:** Uses AI-driven platforms like the Inclusion Portal to bridge vocational training and employment gaps for PWDs (ILO, 2023; 2024).
- (6) **South Korea:** Promotes accessibility through AI-driven job-matching systems and robust public-private collaborations (UNESCAP, 2020).
- (7) **Singapore:** Combines Universal Design principles with vocational training programs to enhance mobility and employment opportunities for PWDs (Varaprasad, 2022; Pongsanon et al., 2021).

2.2 Thailand's Legislative and Policy Landscape: These figures highlight the need for policy enhancement and effective enforcement to bridge critical accessibility gaps. Thailand's legislative efforts align closely with global frameworks like the CRPD. The **Constitution of the Kingdom of Thailand (2017)** guarantees equal rights for all citizens, while the **Empowerment of Persons with Disabilities Act (2007; revised 2013)** mandates Universal Design and allocates funding for assistive technologies. The Education Provision for Persons with Disabilities Act (2008; revised 2013) ensures lifelong free education, reinforced by the Equitable Education Fund (2018), which subsidizes inclusive educational initiatives. The Promotion of Learning Act (2023) advances universal accessibility through flexible learning environments (Boonyarattanasoontorn, 2024). The **ILO Convention No. 159**, ratified in 2007, underscores Thailand's commitment to vocational rehabilitation

and equal employment for PWDs. Despite progress of the international labour standards application by the Thai government, implementation challenges such as inadequate supporting resources on budget and staff, and weak enforcement mechanisms persist (Suttawet et al., 2022).

Despite this, implementation challenges such as inadequate supporting resources, and weak enforcement mechanisms persist (Chokchai et al., 2022). The **1479 Helpline**, developed by Chapirom et al. (2022), plays a pivotal role in addressing grievances, connecting individuals with resources, and fostering stakeholder collaboration to protect employment rights.

2.3 Systemic Barriers in Thailand: Despite legislative advancements, systemic barriers persist in Thailand, hindering accessibility for persons with disabilities (PWDs), particularly in rural areas with insufficient monitoring mechanisms (Aldawood et al., 2024; Shirzad et al., 2022). Chapirom (2024) identifies **three core roots**—discrimination, lack of empowerment, and poverty—which lead to **seven critical challenges** obstructing effective policy development and implementation: **(1) Attitudinal biases:** Misconceptions among leaders and policymakers restrict opportunities for PWDs (UN, 2022; WHO, 2021). **(2) Weak law enforcement:** Insufficient accountability and monitoring hinder the enforcement of disability-inclusive laws (ILO, 2020; Suporntrum et al., 2019). **(3) Budgetary constraints:** Limited funding restricts essential services and accommodations (UN, 2022; World Bank, 2021). **(4) Technological exclusion:** PWDs face barriers in accessing digital tools critical for education and work (World Bank, 2021). **(5) Inadequate infrastructure:** Facilities often fail to meet accessibility standards (Mongkolsawadi, 2018; WHO, 2021). **(6) Transportation challenges:** Limited access to reliable, inclusive public transportation curtails mobility (UN, 2022). **(7) Shortages of skilled personnel:** A lack of trained professionals restricts effective support for PWDs (UNESCO, 2020).

2.4 Opportunities and Technological Innovations: Emerging solutions such as Universal Design and AI-driven technologies offer scalable frameworks to bridge accessibility gaps.

- (1) Universal Design:** Ensures inclusivity in infrastructure planning, addressing diverse needs. However, traditional models require cultural adaptations to enhance effectiveness in Thailand (Selanon & Chuangchai, 2023; Mongkolsawadi, 2019).
- (2) AI-Driven Platforms:** Innovations like NiNA1479 provide adaptive solutions for PWDs, offering personalized navigation and vocational support systems (Han et al., 2020; Lam et al., 2020).
- (3) Geospatial Data Models:** Mobile applications leveraging geospatial data empower users to access customized accessibility information, facilitating equitable resource allocation (Lam et al., 2020).

2.5 Concluding Insights: While Thailand has made legislative strides, significant gaps in enforcement, infrastructure, and societal attitudes remain. Drawing on global best practices, Thailand must enhance policy implementation, invest in technological solutions, and address systemic inequities. Initiatives like the 1479 Helpline and NiNA1479 highlight the potential for scalable, innovative solutions that align with CRPD and SDG goals.

3. Methodology

This study employs a **Sequential Explanatory Mixed-Methods Design** to investigate systemic barriers hindering PMDs in Thailand from accessing LE and DW. Integrating quantitative and qualitative approaches ensures robust findings aligned with the **CRPD** and the **SDGs**. This design responds directly to the study's objectives: **(1) To identify systemic barriers** that hinder PMDs in Thailand from accessing LE and DW. **(2) To propose a scalable framework** integrating Universal Design and AI-driven technologies, such as NiNA1479, to address these challenges. The hypothesis tested is that **education level and income significantly influence accessibility to LE and DW for PMDs**.

3.1 Research Design

Quantitative Phase: A stratified random sample of 400 PMDs, aged 15 and above, was drawn from 212,834 individuals across five Thai provinces, stratified by education and income with 100% response rate. Provincial distribution: Chiang Mai (n=80), Nonthaburi (n=60), Khon Kaen (n=100), Chonburi (n=80), and Nakhon Si Thammarat (n=80). The structured questionnaire assessed: (1) adaptive technology access, (2) LE and DW satisfaction (5-point Likert), (3) perceived barriers, and (4) demographics.

Qualitative Phase: Eighteen key informants were purposively sampled from nine stakeholder groups to provide diverse operational and policy insights: (1) PMDs organization leaders, (2) public/private educational administrators, (3) public/private employers, (4) lifelong education scholars, (5) Ministry of Education, (6) Ministry of Labour, (7) Department of Empowerment of PWDs, (8) disability rights legal expert, and (9) Ministry of Higher Education. Semi-structured interviews, guided by thematic prompts, elicited perspectives aligned with the study's objectives.

The integration of quantitative and qualitative methods enhances validity, capturing statistical trends and nuanced contextual insights (Creswell & Plano Clark, 2018);

3.2 Data Collection

- Data were collected via surveys and interviews between July 2022 and March 2023.

3.3 Data Analysis

Quantitative Analysis:

- Descriptive and inferential statistical methods were applied to examine satisfaction with and accessibility to LE and DW among PMDs.
- Descriptive statistics, including frequencies, means, and standard deviations, summarized participant responses. Inferential techniques comprised regression analysis to assess associations between education and income with accessibility, and one-way ANOVA to compare satisfaction scores across demographic subgroups.
- These methods provided a rigorous framework for testing the hypothesis and exploring structural disparities in access to LE and DW.

Qualitative Analysis:

- **Thematic Analysis:** Identified recurring issues such as weak policy enforcement, infrastructural inadequacies, and societal stigmas.
- **Integration:** Cross-referenced themes with quantitative findings to create a cohesive narrative.

3.4 Hypothesis Testing

- **Hypothesis:** Education level and income are significantly associated with variations in perceived accessibility to LE and DW among PMDs.
- **Results:** ANOVA results confirmed significant mean differences across education and income groups, supporting the hypothesis and highlighting the need for targeted, inclusive interventions.

3.5 Ethical Considerations

- **Informed Consent:** Accessible formats ensured inclusive participant understanding of objectives.
- **Confidentiality:** Data anonymization and secure storage safeguarded participant privacy.
- **Ethics Approval:** Granted by Huachiew Chalermprakiet University's Research Ethics Committee on September 20, 2022, (Ref. No.1216/2565), following the **Declaration of Helsinki** (World Medical Association, 2013).
- **Cultural Sensitivity:** Research teams were trained for respectful engagement with diverse participants.

4. Findings

This study aims to achieve two core objectives: (1) to identify systemic barriers that hinder PMDs in Thailand from accessing lifelong education and decent work; and (2) to propose a scalable framework integrating Universal Design and AI-driven technologies, such as NiNA1479, to address these challenges. By synthesizing quantitative and qualitative data, the findings offer a comprehensive analysis contextualized within global frameworks such as the CRPD and the SDGs. The study also incorporates comparative insights from global best practices, presenting actionable recommendations and success metrics for improving accessibility. This research outlines a transformative pathway to foster inclusion and equity for PMDs in Thailand by addressing gaps in policy enforcement, resource allocation, and societal attitudes.

4.1 Quantitative Key Findings

This study surveyed 400 PMDs across five provinces revealed significant socioeconomic disparities. Participants, selected through stratified random sampling, were gender-balanced (51% male, 49% female) and distributed across age groups: 15–30 years (23.8%), 31–45 years (38.3%), 46–60 years (25.5%), and over 60 years (12.4%). Educational attainment varied considerably, with most holding vocational diplomas (35.3%) or upper secondary education (22.5%), while extremes of no formal education and postgraduate degrees each represented only 1% of respondents. Income distribution demonstrated pronounced inequality—38% reported no income whatsoever, while 50% earned below 15,000 THB monthly. Employment status showed 60% employed (predominantly in freelance positions at 35%) against 40% unemployed.

This section presents the quantitative findings, addressing the hypothesis: **“Education level and income significantly influence accessibility to LE and DW for PWDs.”** These findings align with the two research objectives to identify systemic barriers and to propose a scalable framework integrating Universal Design, NiNA1479, and AI-driven technologies, enhancing accessibility in alignment with the CRPD and SDGs.

Statistical Analysis

Table 1: ANOVA Results for Education and Income Levels

Measure	Group	N	M	SD	F(df)	p	η^2
Lifelong Education	Primary Education	120	2.75	1.10			
	Secondary Education	150	3.10	1.05	F(6, 393) = 3.97	< .001	0.09
	Tertiary Education	130	3.60	0.98			
Decent Work	Primary Education	120	2.80	1.10			
	Secondary Education	150	3.20	1.02	F(6, 393) = 5.19	< .001	0.13
	Tertiary Education	130	3.75	0.92			
Income Level	Low Income (<10,000 THB)	140	2.75	1.09			
	Medium Income (10,001–20,000 THB)	150	3.10	1.05	F(5, 394) = 6.20	< .001	0.11
	High Income (>20,001 THB)	110	3.60	0.98			

Findings and Key Interpretation

1. Lifelong Education (LE)

(1) Education Level:

- Current: "Higher education levels provide individuals with enhanced access to lifelong learning resources, skills, and adaptive technologies."
- Improved: "The ANOVA results reveal a statistically significant difference in lifelong education satisfaction across education levels, with a medium effect size ($\eta^2 = 0.09$). This indicates that approximately 9% of the variance in lifelong education satisfaction can be explained by differences in education level. Post-hoc analysis confirms that tertiary education participants reported significantly higher satisfaction scores (nearly one standard deviation higher) than those with primary education."

(2) Income Level:

- Current: "Financial stability enables better access to educational tools, platforms, and resources for continuous learning."
- Improved: "The ANOVA test demonstrates a significant relationship between income level and lifelong education satisfaction, with a medium effect size ($\eta^2 = 0.11$). This means that 11% of the variance in satisfaction scores can be attributed to income differences. The substantial difference in mean scores

(0.85 points on the scale) between high and low-income groups highlights the impact of income on perceived access to lifelong education opportunities."

2. Decent Work (DW)

(1) Education Level:

- Current: "Advanced education provides the qualifications and skills necessary for better job opportunities, enhancing workplace satisfaction."
- Improved: "The ANOVA results show a significant effect of education level on decent work satisfaction with a medium-to-large effect size ($\eta^2 = 0.13$). This indicates that 13% of the variation in decent work satisfaction scores is explained by education level differences. The substantial mean difference (0.95 points) between tertiary and primary education groups suggests education strongly influences workplace experiences and opportunities."

(2) Income Level:

- Current: "Income stability supports access to workplace accommodations, career training, and job development opportunities."
- Improved: "The ANOVA reveals a statistically significant but smaller effect of income on decent work satisfaction ($\eta^2 = 0.05$), indicating that 5% of the variance in decent work satisfaction can be explained by income differences. While the relationship is significant ($p = .03$), the smaller effect size suggests that income may play a less substantial role in decent work satisfaction compared to other factors examined in this study."

These improved interpretations focus more directly on explaining what the ANOVA results mean statistically while adding descriptive context to supplement the numerical findings in your tables.

Discussion

(1) Systemic Barriers Identified:

- Participants with lower education levels and incomes face significant barriers, including limited access to digital tools, workplace accommodations, and learning resources.
- Financial and educational disparities remain key obstacles to inclusion.

(2) Framework Development Justified: These findings underscore the need for scalable frameworks integrating Universal Design, NiNA1479, and AI-driven technologies to address barriers effectively.

The hypothesis is strongly supported, demonstrating that both education level and income significantly influence accessibility to lifelong education and decent work. Participants with higher education and income levels experience enhanced satisfaction and reduced barriers.

4.2 Qualitative Key Findings

The qualitative findings provide an in-depth examination of systemic barriers and enabling factors affecting accessibility to LE and DW for PMDs in Thailand. Through interviews with 18 stakeholders across nine categories—advocacy organizations, educational institutions, government agencies, legal experts, and policymakers—the study highlights the pervasive challenges hindering the realization of “**Make the Right Real.**” Three foundational factors—**(a) pervasive discrimination, (b) lack of empowerment, and (c) poverty**—serve as key drivers of inequity. These shared views’ foundational factors contribute to the continuing persistence of the seven primary barriers obstructing the revisioning and or enhancing of policy formulation and implementation, as follows:

- (1) **Attitudinal barriers:** Negative perceptions and stereotypes toward PMDs remain deeply embedded in societal structures, limiting opportunities and reinforcing exclusion.
- (2) **Ineffective law enforcement:** Despite legislative frameworks, weak enforcement mechanisms undermine the protection of PMDs' rights, resulting in continued marginalization.
- (3) **Budget constraints:** Limited financial resources allocated to disability-inclusive initiatives impede sustainable program development and implementation.
- (4) **Technological and internet access challenges:** Significant disparities exist in accessing adaptive technologies and digital platforms, creating a digital divide that disproportionately affects PMDs.
- (5) **Physical infrastructure barriers:** Inaccessible public buildings and facilities continue to restrict mobility and participation in community life for PMDs.
- (6) **Transportation challenges:** Poorly maintained pedestrian infrastructure and inaccessible public transit systems severely limit independence and access to essential services.
- (7) **Qualified personnel shortages:** A critical lack of trained educators and professionals knowledgeable about accessibility needs compromises service quality and appropriate accommodations.

These challenges highlight critical gaps in policy enforcement, resource allocation, and the implementation of inclusive design.

Key Themes and Findings

1. **Policy Enforcement Gaps:** Weak enforcement of policies protecting the rights of Persons with Disabilities (PWDs) emerged as a significant challenge. Despite progressive legislation, implementation remains inconsistent, with limited accountability mechanisms to ensure compliance.
2. **Collaboration Deficits and Resource Gaps:** Stakeholders highlighted insufficient collaboration between public and private sectors, creating fragmented service delivery. Additionally, limited resources in education and employment sectors prevent sustainable program development.

3. **Barriers in Education and Employment:** Participants emphasized the absence of adaptive learning systems and universally accessible infrastructure, which significantly impedes educational attainment and workforce participation among PMDs.
4. **Potential of the NiNA1479 Model:** Stakeholders expressed optimism regarding the NiNA1479 model, which integrates advanced AI-driven adaptive technologies with Universal Design principles. This innovative approach presents promising opportunities for addressing systemic barriers and enhancing accessibility across multiple domains.

4.3 Integrated Analysis

This section synthesizes the quantitative and qualitative findings to provide a holistic understanding of the systemic barriers and actionable solutions affecting LE and DW for PMDs in Thailand. The analysis aligns with the two research objectives.

Key Findings and Synthesis

(1) Systemic Barriers

- **Quantitative Evidence:** Moderate satisfaction with lifelong education ($M = 3.11$, $SD = 1.11$) and decent work ($M = 3.41$, $SD = 1.13$) underscores significant gaps in adaptive tools, infrastructure, and workplace accommodations.
- **Qualitative Insights:** Findings highlight critical challenges in policy enforcement, funding, and infrastructure, particularly in rural areas. Key issues include discrimination, lack of empowerment, and poverty, which significantly hinder progress. Seven primary obstacles impede policy formulation and implementation: (1) attitudinal barriers; (2) ineffective legal enforcement; (3) budgetary limitations; (4) technological and internet access challenges; (5) physical barriers in buildings and facilities; (6) infrastructural and transportation constraints; and (7) shortages of qualified personnel. Addressing these is essential for sustainable change.

(2) Demographic Disparities

- Education and income levels emerged as significant predictors of accessibility. Quantitative findings revealed disparities by education ($F(6, 393) = 3.97$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.09$) and income levels ($F(5, 394) = 6.20$, $p < .001$, $\eta^2 = 0.11$).
- Stakeholders highlighted the compounded impact of these disparities, limiting access to essential technologies and resources.

(3) Innovative Opportunities

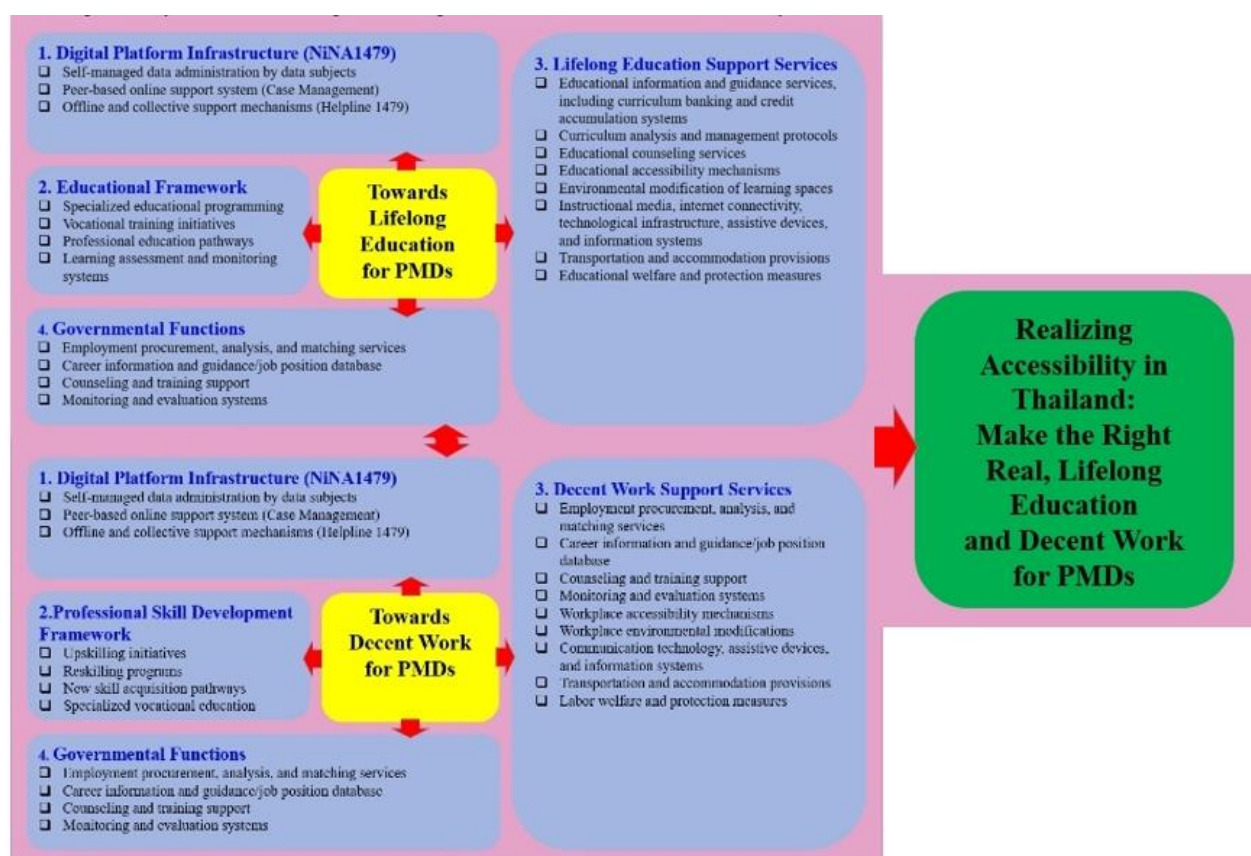
- The **NiNA1479 model**, integrating Universal Design and AI technologies, was recognized as a scalable solution to bridge gaps. Stakeholders emphasized its potential to address resource allocation and infrastructure deficiencies effectively.

The synthesis underscores entrenched disparities in education and employment. The NiNA1479 model, integrating AI and Universal Design, offers scalable, globally aligned solutions to advance equity and inclusion.

4.4 A New Model

Thailand has made commendable progress toward promoting equity and inclusion for PMDs. However, significant systemic barriers continue to limit their access to **LE** and **DW** opportunities (NiNA1479, n.d.). The proposed model, "**Realizing Accessibility in Thailand: Make the Right Real, Lifelong Education and Decent Work for PMDs**," provides a comprehensive framework to address these challenges. By integrating **two interconnected pathways**—Lifelong Education and Decent Work—and supported by the innovative **NiNA1479 digital platform** and proactive governmental functions, this model aims to bridge the accessibility gap, ensuring sustainable inclusion. This article explores the model's components as depicted in the diagram, critically analyzes its effectiveness, discusses its implications, and highlights best practices from other countries.

Diagram 1: A New Model

Explanation of the Diagram

The model is structured into **two interlinked pathways: Lifelong Education (Up pathway) and Decent Work (Down pathway)**. These pathways are supported by **four foundational components**, which serve as the pillars of the model: (1) **Digital Platform Infrastructure (NiNA1479)** (2) **Educational Framework** (3) **Professional Skill Development Framework** (4) **Governmental Functions**

1. Digital Platform Infrastructure (NiNA1479)

At the core of the model is **NiNA1479**, a centralized digital platform designed to connect and streamline services across the education and employment pathways. Key features include:

- (1) **Self-managed data administration:** PMDs can personalize their profiles and manage their educational and employment pathways autonomously.
- (2) **Peer-based online support systems:** Interactive tools facilitate case management, counseling, and collaborative problem-solving.
- (3) **Offline support mechanisms:** Services like the "Helpline 1479" provide essential assistance for PMDs in underserved rural areas, ensuring inclusivity regardless of digital literacy.

This infrastructure bridges urban-rural divides and ensures seamless transitions between lifelong education and employment services.

2. Lifelong Education for PMDs

This pathway emphasizes adaptive and inclusive educational opportunities tailored to the diverse needs of PMDs.

(1) Educational Framework:

- **Specialized educational programs** that cater to individual learning needs.
- **Vocational training initiatives** providing hands-on skills development.
- **Professional education pathways** offering structured routes for career advancement.

(2) Support Services:

- Assistive technologies, transportation subsidies, and curriculum guidance eliminate logistical and financial barriers.
- Environmental modifications ensure accessibility in both physical and digital learning environments, aligning with Universal Design principles.

(3) Learning Assessment Systems: Tools to monitor progress and evaluate the effectiveness of educational programs.

3. Decent Work for PMDs

The Decent Work pathway equips PMDs with skills and workplace accommodations necessary for stable and meaningful employment.

(1) **Professional Skill Development Framework:**

- Programs for **upskilling and reskilling**, aligned with evolving labor market demands.
- Industry-specific vocational education tailored to PMDs' capabilities and aspirations.

(2) **Support Services:**

- AI-powered job-matching systems and career counseling services.
- Workplace accommodations, such as adaptive devices and ergonomic modifications, remove systemic barriers and foster inclusivity.

4. Governmental Functions

The government plays a pivotal role in sustaining and scaling the model's impact.

- (1) **Policy Implementation and Monitoring:** Ensuring accountability through regular audits and evaluation of inclusive policies.
- (2) **Incentives for Stakeholders:** Tax benefits and subsidies encourage organizations to adopt inclusive practices.
- (3) **Collaboration:** Partnerships with NGOs, private-sector entities, and local communities optimize resource utilization and implementation.

Conclusion

The "**Realizing Accessibility in Thailand**" model offers a transformative solution to addressing systemic barriers faced by PMDs. By integrating Lifelong Education and Decent Work pathways, supported by the NiNA1479 platform and Universal Design principles, the model fosters equity and inclusion. It bridges the gaps in accessibility and aligns Thailand's policies with global standards such as the CRPD and SDGs. Drawing inspiration from international best practices, this model establishes Thailand as a leader in regional PWDs inclusion. As a roadmap for sustainable development, it empowers PMDs to thrive as active contributors to society, setting a benchmark for accessibility and inclusion worldwide.

5. Discussion

This section interprets the findings of the study on accessibility to LE and DW for PMDs in Thailand, integrating quantitative and qualitative insights and comparing them with global best practices. The discussion addresses systemic barriers and presents actionable recommendations aligned with the **CRPD** and the **SDGs**. These findings aim to support Thailand’s efforts to enhance inclusivity and accessibility for PMDs.

Table 2: Key Findings and Comparative Analysis Table

Aspect	Thailand’s Challenges	Global Best Practices	Proposed Adaptation
Lifelong Education	Limited Universal Design and funding for adaptive tools.	Finland: Universal Design, teacher training, and adaptive technologies (Hirata & Sugimoto, 2020).	Prioritize Universal Design integration and rural resource allocation.
Decent Work	Systemic stigma and lack of workplace accommodations.	Japan: Employment quotas supported by financial incentives (Hirata & Sugimoto, 2020).	Introduce quotas with tax benefits for compliance.
Digital Integration	NiNA1479 proposed but lacks localization for rural access.	Germany: AI-powered Inclusion Portal (European Disability Forum, 2021).	Expand NiNA1479 with localized and multilingual features.
Policy Enforcement	Weak implementation in rural areas.	United States: Strong enforcement through audits and penalties under ADA (Hirata & Sugimoto, 2020).	Conduct annual audits and implement penalties for non-compliance.
Resource Allocation	Insufficient funding for adaptive technologies and vocational training.	Australia: NDIS ensures financial aid for tools and training (WHO, 2021).	Establish financial support programs for adaptive technology access.

Implications

For PMDs: Tailored education and employment pathways empower PMDs, fostering independence and societal participation.

For Thai Society: Inclusive policies reduce systemic inequities, foster innovation, and support economic growth, aligning with SDG goals.

For Sustainability: The NiNA1479 model, combined with Universal Design principles, offers scalable and adaptable solutions to ensure long-term impact and accessibility.

Conclusion

This study highlights significant systemic barriers preventing PMDs in Thailand from accessing lifelong education and decent work. However, integrating global best practices—such as Finland’s Universal Design, Japan’s employment quotas, and Australia’s NDIS—can address these challenges effectively. The NiNA1479 model, integrating AI-driven tools and Universal Design, offers a transformative framework for bridging accessibility gaps. By aligning with CRPD and SDGs, Thailand can position itself as a leader in disability inclusion, empowering PMDs and setting a benchmark for global accessibility.

6. Conclusions and New Knowledge

This study confirms a critical interdependence between LE and DW in promoting equity and empowerment among PMDs. Continuous learning enhances employability across all age groups, particularly among older adults, while decent work sustains lifelong learning engagement. However, this potential is constrained by three interlinked root causes: entrenched discrimination, disempowerment, and structural poverty. These roots generate seven systemic barriers, including attitudinal stigma, weak legal enforcement, inadequate resources, digital exclusion, inaccessible infrastructure, non-inclusive transport, and shortages of trained personnel (Aldawood et al., 2024; Chapirom, 2024; Shirzad et al., 2022). In response, this research introduces a **New Model**, the **NiNA1479 Framework**—a scalable, rights-based model that bridges LE and DW through AI-driven personalized learning, skill-to-job matching, and Universal Design. The model directly aligns with CRPD Articles 24 and 27, SDGs 4, 8, and 10, and UNESCAP’s “**Make the Right Real**” initiative. It offers an evidence-based, transferable roadmap for national and ASEAN-level disability policy reform—shifting from fragmented support to systemic inclusion by 2030 (International Labour Organization, 2023).

7. Recommendations

To overcome systemic barriers and implement the NiNA1479 Framework effectively, this study proposes the following key strategies:

- (1) **Awareness and Advocacy Campaigns:** Launch nationwide campaigns to combat stigma, stereotypes, and negative perceptions about PMDs. Highlight the abilities and contributions of PMDs to create an inclusive societal mindset.

- (2) **Empowerment Through Education and Technology:** Provide one computer or tablet with internet access to each PMD or their family, enabling access to adaptive learning tools, online resources, and digital literacy programs. Expand the NiNA1479 platform with localized features, such as multilingual support, to enhance accessibility in rural areas.
- (3) **Employment Quota System and Incentives:** Introduce a **National Employment Quota System**, requiring companies to allocate 3% of their workforce to PMDs, supported by tax benefits and workplace accommodations. Success Metric: Increase PMD employment rates by 20% within five years.
- (4) **Policy Enforcement and Monitoring:** Strengthen CRPD-aligned policy enforcement through annual compliance audits and public reporting mechanisms. Provide training for policymakers and stakeholders to ensure effective implementation. Success Metric: Achieve 90% compliance with CRPD standards within five years.
- (5) **Public-Private Collaboration:** Establish a task force involving government agencies, private sectors, and advocacy organizations to optimize resources and drive inclusivity projects. Financial incentives for private sector participation can mobilize greater support for adaptive technologies and infrastructure.
- (6) **Expand Educational Access:** Develop affordable and inclusive education programs, with a focus on tertiary and vocational levels for PMDs.
- (7) **Subsidize Adaptive Technologies:** Provide financial aid to low-income groups to access learning tools, adaptive technologies, and workplace accommodations.
- (8) **Promote Universal Design:** Ensure public spaces and digital platforms adopt Universal Design principles to facilitate accessibility for all.

References

- Aldawood, F., Shirzad, G., & Saha, N. (2024). Policy implementation challenges for persons with disabilities in Thailand. *Journal of Disability Policy Studies*.
- Babbie, E. (2020). *The practice of social research* (15th ed.). Cengage Learning.
- Boonyarattanasoontorn, J. (2024). *How do persons with disabilities survive in a global disruption? Understanding the potential of persons with disabilities in Asia*. <https://www.mahatai.org/wp-content/uploads/2024/04/2024-E-book-How-do-Persons-with-Disabilities-Survive-in-a-Global-Disruption.pdf>
- Chapirom, S. (2024). *The access to rights to lifelong education and decent work for persons with disabilities*. Doctor of Philosophy Program in Social Welfare Administration, Faculty of Social Work and Social Welfare, Huachiew Chalermprakiet University.
- Chapirom, S., Rachatanantikul, V., & Noree, N. (2022). 1479 Helpline: Enhancement mechanism protect rights to the employment of people with disabilities. <https://www.mahatai.org/wp-content/uploads/2024/04/2022-E-book-Jobs-and-Employment-for-People-with-Disabilities-in-a-Disruptive-World.pdf>
- Cheausuwantavee, T., & Keeratiphanthawong, S. (2021). Employment for persons with disabilities in Thailand: Opportunities and challenges in the labor market. *Journal of Public and Social Services*, 29. <https://doi.org/10.25133/JPSSV292021.024>
- Constitution of the Kingdom of Thailand. (2017). *Royal Thai Government Gazette*.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research* (3rd ed.). Sage Publications.
- Education Provision for Persons with Disabilities Act. (2008; 2013). *Royal Thai Government Gazette*.
- Empowerment of Persons with Disabilities Act. (2007; 2013). *Royal Thai Government Gazette*.
- Equitable Education Fund Act. (2018). *Royal Thai Government Gazette*.
- European Disability Forum. (2021). *Employment quotas for persons with disabilities: A comparative study*. EDF Publications.
- Garcia, J., Smith, A., & Johnson, B. (2017). Empowering persons with disabilities through resource equity. *Disability and Society*.
- Han, K., Lee, S., & Park, J. (2020). AI-driven navigation systems for persons with mobility disabilities. *Assistive Technology*.
- Hirata, S., & Sugimoto, T. (2020). Inclusive education systems in Finland: A model for accessibility. *International Journal of Inclusive Education*.

- International Labour Organization (ILO). (2023). Employment by sex and age - ILO modelled estimates.
<https://ilostat.ilo.org/data/>
- International Labour Organization (ILO). (2024). World employment and social outlook.
https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---inst/documents/publication/wcms_908142.pdf
- Lam, W., Chen, X., & Wong, Y. (2020). Overcoming barriers with AI: Empowering persons with disabilities. *IEEE Transactions on Neural Systems and Rehabilitation Engineering*.
- Ministry of Social Development and Human Security (MSDHS). (2023). *Status report on persons with disabilities in Thailand*. MSDHS Publications.
- Mongkolsawadi, S. (2018). Civil politics of people with disabilities to make their education rights a reality. Doctor of Philosophy Program in Social Welfare Administration, Faculty of Social Work and Social Welfare, Huachiew Chalermprakiet University.
- Mongkolsawadi, S., & Boonyarattanasoontorn, J. (2019). Civil politics of people with disabilities to make their education rights a reality. *Journal of Social Work*.
- National Center for Education Statistics. (2022). Students with disabilities.
<https://nces.ed.gov/programs/coe/indicator/cgg>
- National Statistical Office of Thailand & UNICEF. (2022). *Situation analysis of children with disabilities in Thailand*. UNICEF Thailand.
- NiNA1479. (n.d.). National innovation network ability. <https://nina1479.org/>
- Pongsanon, K., Chongvisal, R., & Hansawasdi, C. (2021). Inclusive education for students with disabilities in Singapore: Policies, practices, and challenges. *Asia Pacific Journal of Education*, 41(3), 389–403.
- Saha, N., Kumar, A., & Patel, R. (2021). Infrastructure challenges for persons with disabilities in urban and rural Thailand. *Disability and Rehabilitation*.
- Selanon, P., & Chuangchai, S. (2023). The NiNA1479 model: Enhancing accessibility through adaptive learning and workplace accommodations. *Assistive Technology*.
- Shirzad, G., Aldawood, F., & Saha, N. (2022). Resource allocation and inclusive practices for persons with disabilities in Thailand. *Disability and Society*.
- Smith, J. (2019). Systemic barriers to inclusion: A comprehensive analysis of disability policies in Thailand. *Asian Journal of Disability Studies*.
- Suttawet, C., Patranawik, P., & Phasansinthuwong, A. (2022). *Thailand's 2022 annual report on the implementation of the ILO Convention No. 159*.

United Nations (UN). (2018). *Convention on the Rights of Persons with Disabilities*.

<https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities.html>

UN. (2022). *Disability and development report: Realizing the sustainable development goals for all*.

<https://www.un.org/development/desa/disabilities/publication-disability-sdgs.html>

UN Economic and Social Commission for Asia and the Pacific [UNESCAP]. (2022). *Implementation of the Incheon Strategy to “Make the Right Real” for Persons with Disabilities in Asia and the Pacific*.

https://www.unescap.org/sites/default/d8files/event-documents/ESCAP_APDDP_2022_2%28E%29_3.pdf

UNESCAP. (2023). *Disability at a glance*. <https://www.unescap.org/knowledge-products-series/disability-glance>

Varaprasad, N. (2022). Vocational education and training in Singapore. In *International handbook on education in South East Asia* (pp. 1–25). Springer Nature Singapore.

World Health Organization (WHO). (2021). Disability and health. <https://www.who.int/health-topics/disability>

WHO. (2023). *World report on disability*. <https://www.who.int/publications/i/item/world-report-on-disability>

World Medical Association. (2013). Declaration of Helsinki: Ethical principles for medical research involving human subjects. *JAMA*, 310(20), 2191–2194.

กลไกและรูปแบบการจัดการเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน: กรณีสตรีทองโมเดล

ณัฐพัชร สโรบล¹ และ ธัญญาภรณ์ จันทระเวช²

Nattapat Sarobol¹ and Thanyaporn Chantaravech²

¹E-mail : familypooh@hotmail.com

²E-mail : thanyachantu@gmail.com

(Received: April 9, 2025; Revised: April 19, 2025; Accepted: April 29, 2025)

บทคัดย่อ

สตรีทองโมเดลเป็นรูปแบบของเครือข่ายการเสริมพลังและจัดการความรู้เพื่อจัดบริการผู้สูงอายุในชุมชนที่มีทีมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำงานเป็นหลัก โครงการฯ ออกแบบขึ้นจากสถานการณ์ที่สังคมไทยต้องเตรียมความพร้อมในการรับมือกับความซับซ้อนและการพึ่งพิงของผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น จากการดำเนินโครงการตลอด 3 ปี เกิดรูปแบบนวัตกรรมจัดการบริการสำหรับผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับเงื่อนไขเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น งานชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอกลไกและรูปแบบการทำงานของสตรีทองโมเดลที่สามารถสนับสนุนเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 39 แห่งและเสนอแนะแนวทางจัดบริการสำหรับนักบริหารจัดการสังคมสูงวัย วิธีการศึกษาจากการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ผ่านการประยุกต์ใช้สตรีทองโมเดล การสัมภาษณ์นักบริหารจัดการสังคมสูงวัย และศึกษาจากเอกสารของเครือข่าย 39 แห่ง การศึกษาพบว่า กลไกสำคัญในการจัดการเครือข่าย คือ 1) กลไกการพัฒนาศักยภาพ “คน” 2) กลไกการสนับสนุนเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยน และเสริมพลัง และ 3) กลไกการจัดการความรู้และบริหารกลยุทธ์ ทั้ง 3 กลไกถูกนำไปปฏิบัติในรูปแบบของเครือข่ายแบ่งได้เป็น 3 ทีม คือ ทีมแกนกลาง ทีมวิชาการ และทีมบริหารกลยุทธ์ มีบทบาทและตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ กันและทำงานประสานเชื่อมโยงเพื่อสนับสนุนและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ของบริบทความเปลี่ยนแปลงไปด้วยกัน ขณะที่แนวทางการจัดบริการที่มีประสิทธิภาพมาจากปัจจัยสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) การฝึกอบรมเฉพาะทาง 2) การใช้ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย 3) การสนับสนุนซึ่งกันและกันแบบไม่เป็นทางการ 4) การดูแลแบบบูรณาการบนพื้นฐานชุมชน ข้อเสนอแนะ คือ ควรสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเชิงลึกพร้อมผลักดันให้แต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผลิตนักบริหารจัดการสังคมสูงวัย และควรพัฒนาการทำงานแบบบูรณาการการดูแลในชุมชน รวมถึงแสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชนและธุรกิจเพื่อสังคมเพื่อพัฒนาการจัดบริการที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

คำสำคัญ: กลไก, รูปแบบการจัดการเครือข่าย, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การจัดบริการผู้สูงอายุ

^{1,2}(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

Mechanisms and Network Management Models of Local Administrative Organizations for Community-Based Elderly Services: A Case Study of the Strong Model

ณัฐพัชร สโรบล¹ และ ธัญญาภรณ์ จันทรวะช²

Nattapat Sarobol¹ and Thanyaporn Chantaravech²

¹E-mail : familypooh@hotmail.com

²E-mail : thanyachantu@gmail.com

Abstract

The Strong Model is a form of empowerment and knowledge management network that delivers services for older adults in the community, primarily driven by local administrative organizations. It was developed in response to the growing complexity and dependency of Thailand's aging population, which calls for greater preparedness. Over three years of implementation, this project has yielded an innovative service model for older adults that is both efficient and well-suited to the unique conditions of each locality. Accordingly, this study aims to investigate the mechanisms and operational model of the Strong Model, which can support 39 local administrative organizations, and to propose guidelines for social management professionals working with the aging population.

The study's methodology involved hands-on work in the field through applying the Strong Model, interviews with social management professionals for older adults, and analysis of documents from the 39 participating networks. The findings reveal three key mechanisms for network management: (1) Team Building, (2) Network and Mutual Support, and (3) Coach and Strategic Management. These three mechanisms are carried out through three distinct teams within the network: the Core Team, the Coaching Team, and the Strategic Management Team. Each team has its own roles and responsibilities, yet they work together and support one another to learn and adapt to changing contexts.

^{1,2} (Assistance Professor Dr., Faculty of Social Administration, Thammasat University)

Furthermore, four critical factors drive effective service provision under this model: (1) Intensive Training, (2) Research Methodology, (3) Mutual Support (in an informal context), and (4) Community-Based Integrated Care. Based on these findings, the study recommends developing in-depth training curricula, encouraging each local administrative organization to produce social management professionals for older adults, and advancing community-based integrated care. It also suggests seeking collaboration with private-sector entities and social enterprises to enhance the sophistication and reach of services for older adults.

Keywords: Mechanisms, Network Management Model, Local Administrative Organizations, Older Adult Service Provision

บทนำ

รูปแบบการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนหรือที่เรียกว่า สตรองโมเดล (Strong Model) เป็นรูปแบบการให้บริการที่ถูกออกแบบและให้บริการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้โครงการความร่วมมือการบูรณาการการพัฒนาการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนผ่านการสร้างเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Project on the Development of Local Authorities of a Community-based Integrated Elderly Care Model through the Networking in Thailand) หรือที่เรียกกันในชื่อ “Smart and Strong Project” นับเป็นความร่วมมือระหว่างองค์การความร่วมมือแห่งประเศญี่ปุ่น (JICA) ในฐานะผู้สนับสนุนทุน องค์กร Nogeza-Glocal เทศบาลเมืองยูกะวะระ และมีเทศบาลเมืองบึงยี่โถ จังหวัดปทุมธานี เป็นหน่วยประสานงานหลักในประเทศไทยร่วมกับคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จุดมุ่งหมายของโครงการเป็นการเตรียมพร้อมต่อสถานการณ์ปัญหาสังคมสูงอายุในประเทศไทยที่แนวโน้มผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังมากขึ้นจากร้อยละ 8.7 ในปี 2557 มาเป็นร้อยละ 12 ในปี 2564 และดัชนีการสูงอายุและสัดส่วนการพึ่งพิงของผู้สูงอายุเพิ่มต่อเนื่องในขณะที่ยังมีประชากรวัยแรงงานที่สามารถเกื้อหนุนได้ลดลง (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2567) การดำเนินงานของโครงการเน้นการสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์การทำงาน ปัจจุบันมีเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 39 แห่ง เน้นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในฐานะทีมบริหารจัดการสังคมสูงวัย (Aging Professional Team) ซึ่งเป็นการทำงานในรูปแบบสหวิชาชีพโดยมีนักสังคมสงเคราะห์เป็นหนึ่งในวิชาชีพสำคัญเพื่อจัดบริการในมิติทางสังคมและบริบททางวัฒนธรรมของพื้นที่ เพื่อร่วมออกแบบบริการที่เหมาะสมตามเงื่อนไขในการดำเนินการ โดยมีการต่อยอดและขยายผล ปัจจุบันรูปแบบการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน (Strong Model) ขยายผลทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์และเกาหลีใต้

การดำเนินงานในโครงการนี้เน้นการสร้างให้เกิดการบูรณาการทั้งในเชิงความรู้และในทางปฏิบัติจากหลากหลายวิชาชีพโดยในทางความรู้ใช้การศึกษา วิเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งร่วมกันจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนที่เรียกว่า สหศาสตร์ (Interdisciplinary) ที่เน้นการผสมผสานศาสตร์ทางด้านสาธารณสุข สวัสดิการสังคม การศึกษา การจัดการสภาพแวดล้อม และการทำงานชุมชน เช่นเดียวกันในทางปฏิบัติเน้นการผสมผสานการทำงานเชื่อมโยงทีมสหวิชาชีพ (Multidisciplinary) ทั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจากหน่วยงานภายนอก โดยมีการจัดทำหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและการสร้างทีมที่ชื่อว่า “นักบริหารจัดการสังคมสูงวัย” ประกอบด้วย นักสังคมสงเคราะห์ นักพัฒนาชุมชน แพทย์ พยาบาล นักวิชาการสาธารณสุข นักกายภาพบำบัด นักจิตวิทยา นักโภชนาการ นักกิจกรรมบำบัด นักบริหารผู้สูงอายุ อาสาสมัครสาธารณสุข

อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ และผู้จัดการดูแล (Care Manager) เพื่อเชื่อมโยงทั้งในทางวิชาการและวิชาชีพบูรณาการเข้าด้วยกัน

สำหรับการออกแบบโครงการสตรองโมเดลนั้น ใช้หลักการตามแนวคิดการสูงวัยในถิ่นที่อยู่ (Aging in Place) หมายถึง “การจัดบริการที่ตอบสนองแนวคิดการสูงวัยในถิ่นที่อยู่ในชุมชน คือ การสร้างระบบบริการที่หลากหลายและครอบคลุมเพื่อตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของผู้สูงอายุ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตได้อย่างยาวนานและมีคุณภาพชีวิตที่ดีในพื้นที่ชุมชนเดิม ดังนั้น การจะสนับสนุนแนวคิดการสูงวัยในถิ่นที่อยู่สำหรับผู้สูงอายุให้ประสบความสำเร็จ ภาครัฐต้องพัฒนารูปแบบการจัดบริการที่ครอบคลุมความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ทำให้ผู้สูงอายุทุกคนสามารถเข้าถึงบริการได้ง่ายและทั่วถึง และควรสนับสนุนทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนให้มีความสามารถในการจัดการบริการในพื้นที่ของตนเองได้อย่างอิสระและมีความเข้าใจบริบทของพื้นที่เป็นอย่างดี” (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และ ญัฐพัชร สโรบล, 2568 น.15-16) และใช้ทฤษฎีโปรแกรมการออกแบบบริการสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งกล่าวไว้คล้ายกับแนวคิดการสูงวัยในถิ่นที่อยู่ว่าต้องศึกษาข้อมูลพฤติกรรมเชิงลึกหรือเนื้อหาสาระเชิงลึกที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรื่องนั้น ๆ (Bickman, 1987) นอกจากนี้ ประสิทธิภาพยังเกิดจากรูปแบบบริการที่เป็นทฤษฎีโปรแกรมโดยนัย หรือที่ Weiss เรียกว่า “ทฤษฎีโดยปริยาย” (Tacit Theory) (Rossi, Lipsey & Freeman, 2004) การจัดการจำนวนมากไม่มีการระบุขั้นตอนที่ชัดเจนหรือการวางแผนคิดที่เป็นรูปธรรม ซึ่งทำให้ไม่สามารถอธิบายลักษณะของการบริการได้อย่างชัดเจน (Rossi et al., 2004) และลักษณะนี้เกิดขึ้นในหลายโครงการชุมชนในประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม ตลอดระยะเวลาการดำเนินการกว่า 3 ปี ภายใต้ “Smart and Strong Project” ต้องยอมรับว่ามีบริการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งแนวทางและรูปแบบการทำงานที่ประสบผลสำเร็จมีผลการดำเนินงานเป็นที่ประจักษ์จนได้รับรางวัลชนะเลิศ Healthy Aging Prize Innovation ในปี 2021 จาก Asia Health and Wellbeing Initiative (AHWIN) ในสาขา การริเริ่มสร้างสรรค์จากชุมชน (Community-based Initiatives) ในขณะเดียวกัน ก็ยังพบประเด็นท้าทายที่ส่งผลให้ไม่สามารถปรับใช้รูปแบบการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนได้เช่นกัน

เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และต่อยอดจากการทำโครงการดังกล่าว ผู้เขียนได้วิเคราะห์และสะท้อนให้เห็นถึงกลไกและรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายทั้งภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองและภาคีสนับสนุนรอบข้างเพื่อจัดการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนที่ส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการออกแบบและจัดการที่เกิดจากการบูรณาการการทำงานทั้งสหศาสตร์และสหวิชาชีพ โดยประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดบริการนั้น จำเป็นต้องมีการกำหนดทิศทาง (Direction) และเป้าหมาย (Goals) อย่างชัดเจนว่า เพื่อบรรลุเป้าหมายในเรื่องใดและองค์ความรู้ใดบ้างเป็นตัวกำกับทิศทางดังกล่าว ตัวอย่างเช่น สตรองโมเดลมีการใช้องค์ความรู้ที่ประกอบอยู่ในกลไกและรูปแบบการจัดการเครือข่ายความรู้และนำมาเป็นพื้นฐานในการจัดการเป็นตัวกำกับทิศทาง และมีเป้าหมาย

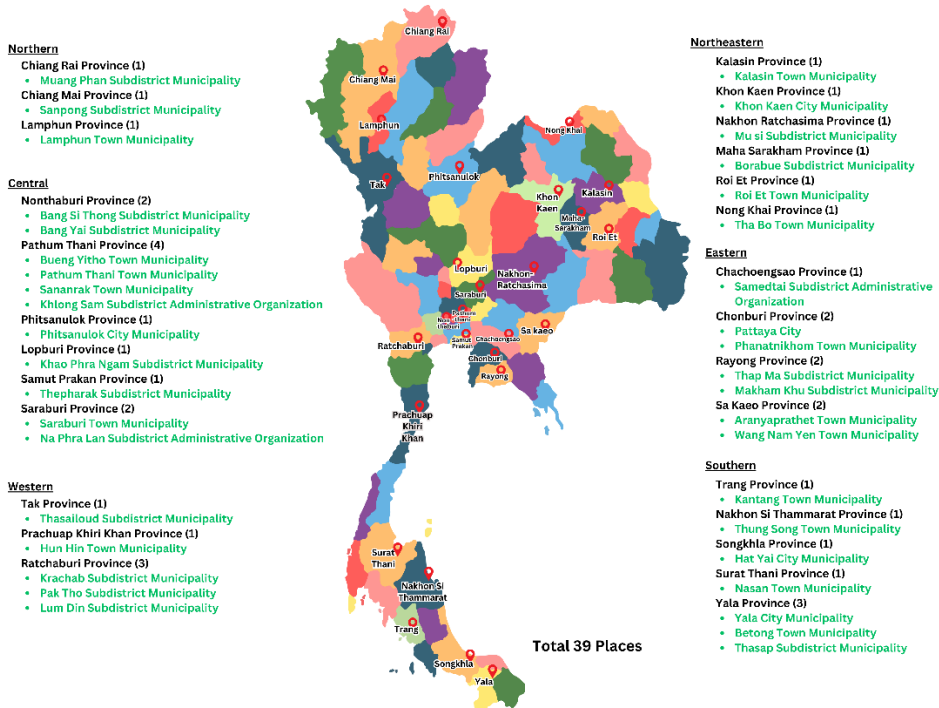
เพื่อให้ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในบ้านและชุมชนเดิมของตนเองได้รับการสนับสนุนและใช้ชีวิตบั้นปลายได้อย่างมีความสุขและยั่งยืนตามแนวคิดการสูงวัยในถิ่นที่อยู่

บทความนี้จะจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สนใจพัฒนาและออกแบบรูปแบบบริการจัดการต่าง ๆ สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนให้มีความทันสมัย เนื่องจากรูปแบบบริการที่ผ่านมาไม่อาจตอบสนองต่อสภาพปัญหาของผู้สูงอายุอย่างครอบคลุม ปัจจุบันแวดวงวิชาการมีการนำเสนอให้เห็นว่า มีรูปแบบบริการทางเลือกสำหรับผู้สูงอายุเกิดขึ้นใหม่หลายรูปแบบเพื่อตอบสนองต่อสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ เช่น การดูแลระยะกลาง การดูแลระยะยาว การเรียนรู้ตลอดชีวิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพ การจัดการความเสี่ยง การดูแลผู้สูงอายุโรคสมองเสื่อม การดูแลระยะสุดท้าย ทั้งในรูปแบบการบริการเชิงสถาบัน (In-facility service) และการจัดการที่บ้าน (In-home service) ซึ่งเมื่อศึกษาระบบบริการจัดการในต่างประเทศแล้ว พบว่า การเป็นรัฐสวัสดิการในหลายประเทศส่งผลต่อการมุ่งเน้นบริการเชิงสถาบันมากกว่าการใช้ชุมชนเป็นฐาน ทำให้วิเคราะห์ได้ว่า หากต้องการนำรูปแบบบริการในต่างประเทศมาปรับใช้ในประเทศไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องแสวงหากลไกการทำงานที่เน้นการเสริมหนุนจากภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วมจากชุมชนมากกว่าคาดหวังบริการจากท้องถิ่นเต็มรูปแบบ ด้วยเหตุนี้ “สตรองโมเดล” จึงเป็นหนึ่งในโมเดลตัวอย่างกระบวนการดำเนินงานที่นำไปสู่การออกแบบระบบบริการที่มีประสิทธิภาพ ขอบเขตการนำเสนอประกอบด้วย 1) แนวคิดสตรองโมเดล 2) กลไกและรูปแบบการบริหารโครงการสตรองโมเดล 3) ประสิทธิภาพและรูปแบบนวัตกรรมบริการจัดการสำหรับผู้สูงอายุ 4) ข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบการจัดการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

วิธีการศึกษาในบทความนี้มีแหล่งที่มาของข้อมูลจากการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ผ่านการประยุกต์ใช้สตรองโมเดล การสัมภาษณ์นักบริหารจัดการสังคมสูงวัยในพื้นที่เครือข่ายหลากหลายสาขาวิชาชีพ การศึกษาจากเอกสารโครงการ เอกสารวิชาการในโครงการ และการประชุมเชิงปฏิบัติการในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ

การจัดการบริการในชุมชนสำหรับผู้สูงอายุในแบบสตรองโมเดล

นับแต่ปี 2564 จนถึงปัจจุบัน การดำเนินงานของ Smart and Strong Project เมืององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำงานสนับสนุนซึ่งกันและกันจำนวน 39 แห่ง (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการดำเนินงานภายใต้โครงการ Smart and Strong

การดำเนินงานสำคัญของโครงการฯ เน้นการสร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะและประสบการณ์การทำงานอย่างไม่เป็นทางการให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นลักษณะการทำงานแนวราบและเชื่อมโยงเครือข่ายที่ไม่ค่อยเกิดขึ้นในหน่วยงานภาครัฐ การทำงานอาศัยการสร้างให้เกิดความรู้สึกของการเป็นทีม การเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น ตามที่ Henderson and Vercseg (2010) กล่าวถึง “รูปแบบหนึ่งของการพึ่งพาอาศัยในการมีปฏิสัมพันธ์ มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ซึ่งนับเป็นปฏิสัมพันธ์ที่ทรงพลังให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน ในอดีตแต่ละท้องถิ่นจัดบริการแบบต่างคนต่างทำ ใครทำสำเร็จก่อนก็นับเป็นต้นแบบไปก่อน เป็นท้องถิ่นแนวหน้า แต่มักไม่ค่อยเห็นการที่ท้องถิ่นต้นแบบได้มีส่วนในการช่วยดำเนินงานสนับสนุนและผลักดันให้ท้องถิ่นอื่น ๆ สามารถทำสำเร็จผ่านการเรียนรู้ข้อผิดพลาดจากท้องถิ่นที่ดำเนินการก่อนหน้า และช่วยทำให้เกิดการลดขั้นตอน ลดความผิดพลาดและเกิดประสิทธิภาพการจัดบริการได้เช่นกัน นับเป็นการสนับสนุนซึ่งกันและกันผ่านแนวทางการถอดบทเรียน ประกอบด้วย 1) การนำเสนอบทเรียนความผิดพลาดโดยอาศัยประสบการณ์ของผู้ที่ดำเนินโครงการมาก่อนแล้วกล้าที่จะนำเสนอข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นว่ามีอะไรบ้าง 2) เราทำมันได้อย่างไร (How to do it?) คือ การถ่ายทอดให้ผู้สนใจได้เรียนรู้ว่า ในฐานะของผู้ดำเนินงาน หรือเจ้าของโครงการมีความสามารถในการทำงานอย่างไร หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “โครงการมีกระบวนการทำงานให้เกิดผลผลิตและผลลัพธ์ตามที่ไดวางแผนและออกแบบไว้ในรูปแบบไหน อย่างไร

บ้าง และ 3) ข้อท้าทายและประสบการณ์ที่ต้องเรียนรู้ คือสิ่งที่ผู้ถอดบทเรียนมักเขียนออกมาจากสิ่งที่ตนเองเผชิญอยู่ โดยเฉพาะข้อท้าทายต่าง ๆ ที่ไม่อาจจัดการให้สมบูรณ์แบบได้ แต่ก็สามารถเผชิญความท้าทายเหล่านั้นได้ ใน การถอดบทเรียนต้องนำเสนอให้ได้ว่า ข้อท้าทายที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานมีอะไรบ้าง มีการจัดการกับความท้า ทายเหล่านั้นได้ดีหรือไม่ (ณัฐพัชร สโรบล, 2568) แม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 39 แห่งจะมีการทำบันทึก ข้อตกลงการทำงานร่วมกันอย่างเป็นทางการ แต่หัวใจหลักคือ การนำบทเรียน ข้อผิดพลาดต่าง ๆ มาแลกเปลี่ยน สร้างให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอผ่านกลยุทธ์สำคัญคือ การสร้างให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการและ เป็นส่วนหนึ่งของกันและกันและร่วมปณิธานในการทำงานที่มีเป้าหมายเดียวกันคือ การยกระดับการจัดบริการ สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนให้มีประสิทธิภาพผ่านรูปแบบที่เรียกว่า “สตรองโมเดล”

สตรองโมเดล (Strong Model)¹ เป็นรูปแบบที่ถูกนำมาปรับใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยเป็นครั้งแรกในปี 2565 ภายใต้แนวคิดสำคัญ คือ ระบบการดูแลแบบบูรณาการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (Andersson and Karlberg, 2000) แนวคิดการป้องกันการดูแล (Care Prevention) (Sarobol, 2022) และ แนวคิดการสูงวัยในถิ่นที่อยู่ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และ ณัฐพัชร สโรบล, 2568) เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันของ ทีมสหศาสตร์และภาคประชาชน ภายใต้การบูรณาการแนวคิด ด้วยเหตุนี้ สตรองโมเดลจึงนำไปสู่รูปแบบบริการ แต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างหลากหลายตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ โดยมีกลยุทธ์หรือ แนวทางที่วางไว้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ทั้ง ภายในและภายนอกที่สำคัญ 6 ประการภายใต้ชื่อ **STRONG** ได้แก่

1. S คือ Strengthening team cohesion (การสร้างทีมที่มีความเข้มแข็ง)

ทีมในที่นี้ใช้ชื่อว่า “**นักบริหารจัดการสังคมสูงวัย**” ประกอบด้วย นักสังคมสงเคราะห์ นักพัฒนาชุมชน แพทย์ พยาบาล นักวิชาการสาธารณสุข นักกายภาพบำบัด นักจิตวิทยา นักโภชนาการ นักกิจกรรมบำบัด นักบริบาลผู้สูงอายุ อาสาสมัครสาธารณสุข อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ และผู้จัดการดูแล (Care Manager) แต่ละ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่จำเป็นต้องมีองค์ประกอบเหมือนกันทั้งจำนวนหรือประเภทของวิชาชีพแต่ให้ขึ้นอยู่กับ ความพร้อมและนโยบายสำคัญของผู้บริหารท้องถิ่นและความสนใจของผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญ เพราะการ จัดบริการสำหรับผู้สูงอายุเป็นเรื่องที่ต้องใส่ใจและการมีมุมมองเชิงบวกสูงในการให้บริการ ตัวอย่างเทศบาลที่เกิด ทีมนักบริหารจัดการสังคมสูงวัย ได้แก่ เทศบาลเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน เทศบาลตำบลท่าสายลวด จังหวัดตาก เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี และที่มีความโดดเด่นเรื่อง

¹ หมายถึง การจัดการบริการที่มีความยืดหยุ่นสูง เป็นรูปแบบที่ถูกออกแบบขึ้นจากการใช้เครื่องมือในการประเมินสภาพปัญหาของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) แบบประเมินความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวัน ดัชนีบาร์เธลเอ็ดแอล (Barthel ADL Index) 2) เครื่องมือประเมินความ พร้อมของครอบครัว (Family Readiness Assessment : F.R.A.) 3) แบบทดสอบประเมินสถานะสมองเสื่อม (Montreal Cognitive Assessment (MoCA)) 4) แบบประเมินความเศร้าในผู้สูงอายุไทย (TGDS-15) และ 5) แบบประเมินทางสังคม และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ เพื่อออกแบบบริการโดยคำนึงถึงศักยภาพของผู้ให้บริการและบริบทของชุมชน

สหศาสตร์ คือ ทีมเทศบาลตำบลเขาพระงาม จังหวัดลพบุรีที่มีการออกแบบให้ทุกกองงานในเทศบาลมีบทบาทในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุภายใต้ชื่อทีม Happy Oldie

2. T คือ Training and knowledge sharing (การพัฒนาศักยภาพทีมงาน)

สตรองโมเดลเน้นการพัฒนาศักยภาพของทีมงานโดยการจัดอบรมพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดการบริการ การใช้เครื่องมือ การวิเคราะห์สภาพปัญหาและการออกแบบบริการ การพัฒนานวัตกรรมบริการและการติดตามประเมินผลการให้บริการ นับว่าการสร้างทีมที่มีความเข้มแข็งเป็นหัวใจสำคัญของการเกิดประสิทธิภาพการให้บริการ หนึ่งในหลักสูตรที่เกิดขึ้นคือ หลักสูตรการบริหารงาน การศึกษาและการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับสูง โดยสถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นร่วมกับคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3. R คือ Research experimentation, and development (การศึกษาวิจัย)

การศึกษาวิจัยควบคู่กับการทดลองให้บริการเป็นหนึ่งในกลยุทธ์สำคัญของสตรองโมเดล เนื่องจากการศึกษาวิจัยเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดองค์ความรู้ใหม่ในการทำงานจากสิ่งที่ไม่เคยได้คำตอบหรือไม่เคยมีการทดสอบสมมติฐานก็เท่ากับทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้คำตอบที่ชัดเจนและมีความเชื่อมั่นในการจัดการบริการต่าง ๆ ว่าเกิดประสิทธิภาพจริงและยังสามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายแนวทางการให้บริการของท้องถิ่นในอนาคต ประเภทของการวิจัยที่มีในสตรองโมเดลนี้ได้แก่ การวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยประเมินผล เป็นต้น นอกจากนี้ การศึกษาวิจัยยังทำให้ผู้ปฏิบัติงาน โดยเฉพาะนักสังคมสงเคราะห์มีข้อมูลเชิงประจักษ์ (Evidence-based) ในการอธิบายปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและผลลัพธ์ของรูปแบบการให้บริการ ตัวอย่างของงานวิจัยที่เกิดขึ้นในสตรองโมเดล คือ การพัฒนารูปแบบการจัดการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการประยุกต์ใช้เครื่องมือและนวัตกรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่จังหวัดระยองและสิงห์บุรี

4. O คือ Observing and Study Visits (การสังเกตและการศึกษาดูงาน)

การสังเกตเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ อาจสังเกตผ่านการศึกษาดูงาน ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่สตรองโมเดลได้ออกแบบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเครือข่ายมีการศึกษาดูงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดการบริการในรูปแบบคล้าย ๆ กันได้มีการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านประสบการณ์ศึกษาจากสนามจริง ปัจจุบัน เทศบาลเมืองบึงยี่โถ จังหวัดปทุมธานี ในฐานะหน่วยงานหลักในการดำเนินการเผยแพร่สตรองโมเดลเป็นพื้นที่หลักในการจัดการศึกษาดูงาน โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากทั้งในเครือข่ายโครงการ Smart and Strong และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่ได้อยู่ในเครือข่ายมาศึกษาดูงาน

จำนวนมาก โดยเฉลี่ยอัตราการเข้าศึกษาดูงานจำนวน 1,000 แห่งต่อปี นับว่าสตรีงโมเดลมุ่งเน้นให้เกิดการสร้างพื้นที่การศึกษาเรียนรู้และแลกเปลี่ยนแนวทางในการดำเนินงาน

5. N คือ Networking and Collaboration (การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ)

การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือภายใต้สตรีงโมเดลได้ถูกออกแบบให้มีการเชื่อมโยงการติดต่อประสานงานทั้งแบบเป็นทางการ เช่น การใช้จดหมายราชการ และไม่เป็นทางการ เช่น การประสานงานผ่านช่องทางกลุ่มไลน์ จุดเน้นของรูปแบบ คือ การสร้างความรู้สึของการเป็นเครือข่ายที่เป็นเจ้าของโครงการร่วมกัน มีการประสานเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนทรัพยากรในการทำงาน เช่น มีการแลกเปลี่ยนวิทยากร มีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรหรืออุปกรณ์ในการให้บริการ ตลอดจนการเชื่อมโยงเครือข่ายต่างๆ ให้รวมไว้ด้วยกัน ในส่วนของความร่วมมือใช้แนวทางการประสานความร่วมมือและมีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งปัจจุบันมีการขยายเครือข่ายไปยังต่างประเทศด้วย ได้แก่ การประสานการทำงานร่วมกับสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในการจัดอบรมหลักสูตร การบริหารจัดการศูนย์ดูแลผู้สูงอายุช่วงกลางวันแก่นักสังคมสงเคราะห์จากประเทศฟิลิปปินส์ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เรื่องการทำกลุ่มสนับสนุนสำหรับครอบครัวผู้ป่วยสมองเสื่อมแก่นักสังคมสงเคราะห์ประเทศมาเลเซีย และการทำบันทึกความร่วมมือกับองค์กรสภาสวัสดิการสังคมเมืองแดง ประเทศเกาหลีใต้ในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการจัดการบริการผู้สูงอายุในชุมชน

6. G คือ Gathering and integration (การรวมไว้ด้วยกันและการบูรณาการ)

สตรีงโมเดลได้กำหนดแนวทางเรื่องการรวมเครือข่ายไว้ด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นแหล่งรวมบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านการจัดการบริการผู้สูงอายุ เป็นการรวมพลังของผู้ปฏิบัติงานที่มีหัวใจเดียวกันและมีเป้าหมายร่วมในการพัฒนารูปแบบการจัดการบริการด้านผู้สูงอายุ กระบวนการที่สร้างให้เกิดการรวมไว้ด้วยกันได้แก่ การจัดประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ทุก 3 เดือน การประชุมคณะกรรมการในโครงการปีละ 2 ครั้ง การจัดสัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการปีละ 1 ครั้ง และมีการสร้างให้เกิดระบบการพูดคุยสื่อสารอย่างสม่ำเสมอผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น Facebook และ LINE Application เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการทำงานบูรณาการแบบสหศาสตร์ และสหวิชาชีพ และการบูรณาการการทำงานระหว่างกองต่าง ๆ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดความตระหนักและร่วมกันพัฒนาระบบบริการ โดยไม่ได้มองว่า การจัดการบริการด้านผู้สูงอายุในชุมชนเป็นบทบาทของกองสาธารณสุขหรือกองสวัสดิการสังคมเท่านั้น และการบูรณาการหน่วยงานเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก ในประเทศไทยและร่วมกับหน่วยงานต่างประเทศเข้ามามีบทบาทในการร่วมจัดบริการ โดยเฉพาะการบูรณาการความรู้จากภาควิชาการตามความเชี่ยวชาญต่าง ๆ เข้ามาผสมผสานเพื่อประยุกต์ร่วมไปกับการทำงานของทีมสหวิชาชีพที่เกิดขึ้น กระบวนการสำคัญคือ การบูรณาการบุคลากร องค์ความรู้ และงบประมาณ ภายใต้สตรีงโมเดลเป็นรูปแบบหลักในการทำงานร่วมกัน

โดยสรุป กลยุทธ์การทำงานของสตรองโมเดลมุ่งเน้นให้เกิดทีมที่มีความเข้มแข็งเปี่ยมด้วยความรู้ความสามารถ มีกรอบความคิด (Mindset) และเข้าใจเกี่ยวกับสังคมผู้สูงอายุที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน มีทักษะในการใช้เครื่องมือการประเมิน สามารถคิดวิเคราะห์และออกแบบโครงการหรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของพื้นที่ โดยคำนึงถึงบริบท สภาพแวดล้อม ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในพื้นที่ การดำเนินงานที่ผ่านมาเกิดการให้บริการที่เป็นรูปธรรมในชุมชนจำนวน 6 บริการ ดังนี้ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการดำเนินงานการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนภายใต้สตรองโมเดล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	รูปแบบการจัดบริการ	แนวคิดหลักในการจัดบริการ	กลุ่มเป้าหมาย
เทศบาลเมืองบึงยี่โถ จังหวัดปทุมธานี	1. ศูนย์สันตินาการและฟื้นฟูผู้สูงอายุ (Day Care Center)	แนวคิดการดูแลระยะกลาง (Intermediate Care)	ผู้สูงอายุที่ต้องการการพึ่งพิงบางส่วน (กลุ่มที่ต้องการการฟื้นฟูและกลุ่มติดบ้าน)
	2. 60's Bar	แนวคิดพัฒนาพลัง (Active Aging) และการป้องกันการดูแล (Care Prevention)	ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม
	3. รูปแบบการสนับสนุนครอบครัวผู้ป่วยสมองเสื่อม (Dementia Café)	แนวคิดการสนับสนุนทางสังคม (Social Support)	ครอบครัวของผู้ป่วยสมองเสื่อม และนักเรียนนักศึกษาในชุมชน
เทศบาลตำบลทับมา จังหวัดระยอง	1. ศูนย์ดูแลและฟื้นฟูผู้สูงอายุช่วงกลางวันแบบเข้าไปเย็นกลับ (Thapma Day Care Center)	แนวคิดการดูแลระยะกลาง (Intermediate Care)	ผู้สูงอายุที่ต้องการการพึ่งพิงบางส่วน (กลุ่มที่ต้องการการฟื้นฟูและกลุ่มติดบ้าน)
เทศบาลตำบลนารายณ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	1. ศูนย์ดูแลและฟื้นฟูผู้สูงอายุช่วงกลางวันแบบเข้าไปเย็นกลับ (Nasan Day Care Center)	แนวคิดการดูแลระยะกลาง (Intermediate Care)	ผู้สูงอายุที่ต้องการการพึ่งพิงบางส่วน (กลุ่มที่ต้องการการฟื้นฟูและกลุ่มติดบ้าน)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	รูปแบบการจัดบริการ	แนวคิดหลักในการจัดบริการ	กลุ่มเป้าหมาย
เทศบาลตำบลเขาพระงาม จังหวัดลพบุรี	1.นวัตกรรม Happy Oldie and Family Innovation	แนวคิ ดการบูรณาการ เครือข่ายในการจัดบริการ	ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม กลุ่มเสี่ยง กลุ่มติดบ้าน กลุ่มติดเตียงและกลุ่ม สมองเสื่อม
เทศบาลเมืองหัวหิน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์	1.รูปแบบการสนับสนุน ครอบครัวผู้ป่วยสมอง เสื่อม (Dementia Café)	แนวคิ ดการสนับสนุนทาง สังคม (Social Support)	ครอบครัวของผู้ป่วย สมองเสื่อม และนักเรียน นักศึกษาในชุมชน
องค์การบริหารส่วน ตำบลเสม็ดใต้ จังหวัดฉะเชิงเทรา	1.โครงการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างวัย	แนวคิ ดการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างวัย (Intergenerational Learning)	ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม และ นั ก เรื ยน สั ง กั ด โรงเรียนขยายโอกาส

จะเห็นได้ว่า ผลการดำเนินงานการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนภายใต้สตรองโมเดลทั้ง 6 รูปแบบ เป็นบริการที่สะท้อนความสำเร็จของการปรับใช้สตรองโมเดล (S-T-R-O-N-G) ในการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะสังเกตได้ว่ารูปแบบบริการของ 6 ท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ทั้งชื่อ จุดเน้นหลัก กลุ่มเป้าหมายและแนวคิดที่นำมาใช้เป็นไปตามบริบท สภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละพื้นที่ แสดงให้เห็นว่า การปรับใช้สตรองโมเดลในการออกแบบบริการช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถออกแบบบริการบริการสำหรับผู้สูงอายุที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะในพื้นที่และถิ่นที่อยู่ของแต่ละชุมชนได้และเชื่อมั่นได้ว่า จะมีความยั่งยืนมากกว่าการจัดบริการโดยปราศจากการใช้กระบวนการสตรองโมเดล อย่างไรก็ตาม สตรองโมเดลถูกขับเคลื่อนภายใต้กลไกสำคัญ โดยขอแนะนำไว้ในส่วนต่อไป

กลไกและรูปแบบการบริหารโครงการสตรองโมเดล: ข่ายใยของพลังความรู้

การดำเนินงานของสตรองโมเดลที่เริ่มจากข้อท้าทายในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อการจัดบริการที่เป็นสวัสดิการสำคัญในยุคสังคมสูงวัย เรียนรู้วัฒนธรรมการทำงานและก้าวข้ามอุปสรรคในเชิงระบบจนสามารถออกแบบบริการสำหรับผู้สูงอายุที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะในพื้นที่และถิ่นที่อยู่ของแต่ละชุมชนได้นั้น เมื่อได้ผ่านการวิเคราะห์และตกผลึกจากข้อมูลเอกสาร การสัมภาษณ์ และประสบการณ์การทำงาน 3 ปีที่ผ่านมา พบว่า กลไกและรูปแบบการบริหารในลักษณะภาคีเครือข่ายขององค์กรราชการในระดับท้องถิ่นไม่อาจปล่อยไปตามธรรมชาติของความสัมพันธ์เท่านั้น จำเป็นต้องมีการบริหารกลไกการทำงานผ่านเครือข่ายที่มีบทบาท

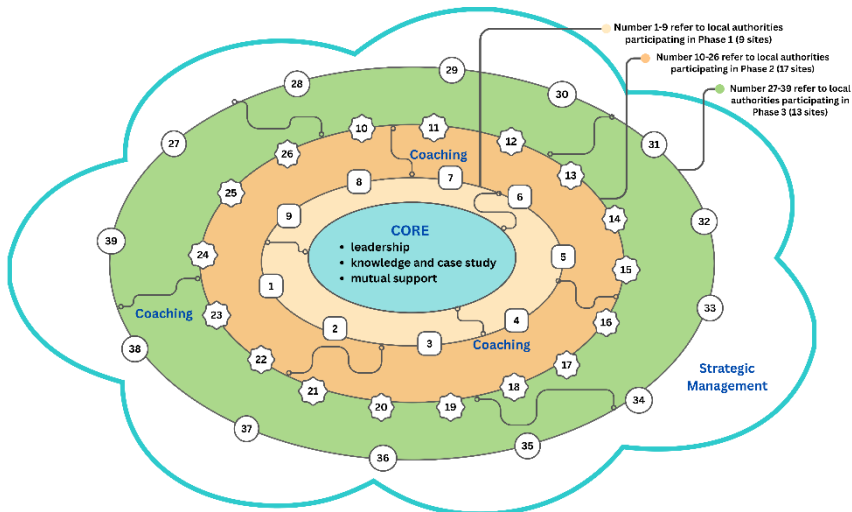
หน้าที่ต่าง ๆ เรียงร้อยเข้าด้วยกัน โดยจะอธิบายถึงรูปแบบการบริหารภาคีเครือข่ายในโครงการสตรองโมเดล ดังนี้

1. ทีมแกนกลาง (Core Team) เป็นศูนย์กลางเรียนรู้ของภาคีเครือข่าย ทำหน้าที่เป็นจุดตั้งต้น เชื่อมโยง ชักชวน ชี้แนวทางผ่านการทำให้เป็นตัวอย่าง ทั้งรูปแบบการบริหารที่ก้าวข้ามข้อจำกัดของระบบราชการ ต่อการจัดบริการที่ก้าวหน้าและตอบสนองปัญหาและพิสูจน์ด้วยรางวัลระดับนานาชาติ หน้าที่สำคัญคือ สะสมองค์ความรู้ในระดับปฏิบัติการพร้อมกรณีศึกษาที่จุดประกายความคิดและเสริมพลังต่อเครือข่ายอื่น ๆ (knowledge and case study) ในโครงการสตรองโมเดล มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อุทิศตัวเองและทำหน้าที่แกนกลางให้ คือ เทศบาลเมืองบึงยี่โถ จ.ปทุมธานี โดยมีทีมวิชาการจากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์ และทีมงานจากประเทศญี่ปุ่นช่วยสนับสนุนและปรึกษาวางแผนงานร่วมกัน

2. ทีมวิชาการ (Coaching Team) จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นทำหน้าที่ในการช่วยให้คำปรึกษา ตั้งหลัก แนะนำ สนับสนุน พัฒนา หรือช่วยค้นคว้าหาข้อมูลแก่คนทำงานซึ่งต้องการการเริ่มต้นไปด้วยกัน นักวิชาการในสตรองโมเดลมีหลากหลายสาขาความเชี่ยวชาญและต่างเข้ามาช่วยในบทบาทของการให้ความรู้ในเรื่องที่พื้นที่ต้องการเป็นอันดับแรกโดยใช้แนวทางการกระตุ้นให้เกิดการคิดร่วมกัน และพื้นที่เป็นผู้ตัดสินใจเลือกใช้องค์ความรู้ที่เหมาะสม รวมทั้งทีมวิชาการยังช่วยในการเปิดพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนทัศนคติ มุมมองในการทำงาน สร้างแรงบันดาลใจตลอดจนการสนับสนุนกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่เชื่อมโยงและระดมทรัพยากรที่จำเป็นเฉพาะทาง เนื่องจากการออกแบบบริการให้เหมาะสมกับในแต่ละชุมชนย่อมมีความต้องการที่แตกต่างกัน อาจต้องการความรู้ เครื่องมือการทำงานที่หลากหลาย หน้าที่เหล่านี้ ทีมวิชาการมีบทบาทในการสนับสนุนเมื่อแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการ รวมทั้งการติดตาม ประเมินผล การพัฒนาการบริการและการขยายผล ในสตรองโมเดลมีทีมอาจารย์จากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นหลักในการให้คำปรึกษาและทีมผู้เชี่ยวชาญในคณะกรรมการที่คอยสนับสนุน พร้อมไปกับทีมผู้เชี่ยวชาญจากเทศบาลเมืองบึงยี่โถ และทีมงานจากประเทศญี่ปุ่นที่เกื้อหนุนทรัพยากรอยู่เสมอ

3. ทีมบริหารกลยุทธ์ (Strategic Management Team) ประกอบด้วย 1) ทีมที่ปรึกษา (Project Consultant) มีบทบาทในการให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารแต่ละพื้นที่ผ่านรายงานการดำเนินงานและการลงพื้นที่ 2) ทีมกรรมการอำนวยการ (Management Committee) เป็นทีมที่มีบทบาทในการพิจารณากำกับทิศทางการทำงานของโครงการในภาพรวม เพื่อให้โครงการดำเนินงานอยู่ในกรอบและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาการทำงานตามแผนงานและกรอบเวลาที่กำหนด 3) ทีมกรรมการบริหารจัดการ (Administrative Committee) เป็นทีมที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนและกำกับการดำเนินงานตามแผนงาน และรายงานผลการดำเนินงานในที่ประชุมประจำปี และผู้ประสานงานในพื้นที่ (Core Team) เป็นทีมที่มีบทบาทในการประสานระหว่างโครงการกับพื้นที่ และประสานร่วมกันระหว่างพื้นที่องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ในโครงการ โดยมีทีมวิชาการเป็นหนึ่งในกลยุทธ์ที่ทำให้การดำเนินงานอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลและองค์ความรู้สำคัญ ภาพรวมของทีมทำงานในเครือข่าย (แผนภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดการเครือข่ายโครงโมเดล

ในส่วนของกลไกการทำงานโครงการโครงโมเดลนั้น จากหลักการและแนวคิดพื้นฐานตั้งแต่เริ่มโครงการ พบว่า กลไกสำคัญที่ทำให้เกิดบริการที่ตอบสนองต่อถิ่นที่อยู่ของผู้สูงอายุในชุมชนตนเอง มีการใช้แนวคิดย่อย ๆ เป็นฐานในการทำงานและถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ สรุปได้ ดังนี้

1. กลไกการพัฒนาศักยภาพ “คน” (Team Building) ของทีมนักบริหารสวัสดิการสังคมสูงอายุ (Team Capacity Building) คนทำงานเป็นหัวใจสำคัญยิ่งต่อการทำงานพัฒนา การเสริมพลัง สร้างสมรรถนะ โดยเฉพาะในรูปแบบของทีมสหวิชาชีพ (interdisciplinary team) (Thompson & Hess, 1989) เพื่อดึงศักยภาพและความเชี่ยวชาญในแต่ละมิติออกมาสานเป็นพลังและบูรณาการร่วมกัน (Integration) ซึ่งแนวคิดการบูรณาการนี้จำเป็นต่อการทำงานท่ามกลางความซับซ้อนที่มากขึ้น การจัดการบริการด้านผู้สูงอายุก็เช่นเดียวกัน จำเป็นต้องใช้ความรู้และทักษะจากหลากหลายสาขาวิชาาร่วมกัน และทำงานร่วมกันเป็นทีมที่มากกว่าแค่การมาช่วยกันทำงานตามบทบาทหน้าที่ หรือ การบริหารงานตามภารกิจ (Functions) แบบเดิม ๆ ในองค์กรไม่สามารถแก้ไขปัญหามีมิติซับซ้อนและหลากหลายในชุมชนได้ การบูรณาการให้เกิดความเชื่อมโยงการทำงานและความเชี่ยวชาญเป็นการขจัดความซ้ำซ้อนของงานที่เกิดขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2546) การพัฒนาคนในโครงโมเดลนี้จัดขึ้นทุก ๆ 3 เดือน ทั้งแบบออนไลน์และเรียนในห้องจริง มีการศึกษาดูงาน และมีการประชุมแลกเปลี่ยนกันตามวาระโอกาส

2. กลไกการสนับสนุนเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยน จุดประกาย และเสริมพลัง (Network and Mutual Support) การสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างไม่เป็นทางการระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Mutual

Support) นั้น มีแนวคิดที่อธิบายไว้รวมกับการดูแลชุมชน โดย Henderson and Vercseg (2010) นำเสนอผ่าน การทบทวนแนวคิดของ Warren (1963, น.196) และถูกสรุปไว้ในงานเรื่อง Mutual Support and Solidarity ว่าหมายถึง รูปแบบหนึ่งของการพึ่งพาอาศัยในการมีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งแนวคิดของการสนับสนุนซึ่งกันและกันและ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน นับเป็นคุณค่าหลักตามแนวคิดในการทำงานชุมชน (value of community work) (Lynch, Lathouras & Forde, 2021 p.11) และนับเป็นการเปลี่ยนท่าทีในการทำงานของหน่วยงานท้องถิ่นให้ เกิดสายสัมพันธ์ในแนวราบได้มากขึ้น สิ่งเหล่านี้นับว่าเป็นความสำเร็จที่สำเร็จ สังเกตได้จากเครือข่ายของสตรีอง โหมดลมีความเหนียวแน่นมากกว่าเครือข่ายการทำงานร่วมกันทั่วไป เนื่องจากมีความถี่ของการสื่อสารสูง มีการยก ย่อง สนับสนุนกำลังใจ มีการสร้างให้เกิดอุดมการณ์การทำงานร่วมกัน ยอมรับที่จะรับฟัง อุปสรรคและการปรับ ทุกข์ของผู้ปฏิบัติและช่วยกันแก้ไขปัญหา ปฏิเสธไม่ได้ว่ากลไกการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ (Networking and Collaboration) กลายเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อความสำเร็จในหลากหลายภาคส่วน Eniola et al. (2024) สะท้อนให้เห็นว่ายิ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วมากขึ้นเท่าใดเครือข่ายและความ ร่วมมือจะยิ่งมีความสำคัญและส่งผลต่อความสำเร็จมากขึ้น การศึกษาวิจัยยังอธิบายถึงการสำรวจพลังแห่งการ เปลี่ยนแปลงของความร่วมมือเชิงกลยุทธ์ โดยเน้นให้เห็นว่า ทั้งองค์กรและบุคคล สามารถใช้ประโยชน์จาก ความสัมพันธ์ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมนวัตกรรม เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นความท้าทาย ในการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือว่าควรคำนึงถึงการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การจัดการเวลา ความสามารถ ในการปรับตัวและความสามารถในการรักษาความสัมพันธ์ เป็นต้น

3. กลไกการจัดการความรู้และบริหารกลยุทธ์ (Coach and Strategic Management)

“การใช้องค์ความรู้นำทางเปรียบเสมือนพาหนะที่พาเราไปถึงเป้าหมาย” เพราะความรู้คือเครื่องมือสำคัญ ในการบรรลุความสำเร็จ สตรีองโหมดลทำงานโดยมีแนวคิดหลัก 3 ประการเป็นตัวกำกับ ประกอบด้วย แนวคิด หลักคือ การสูงวัยในถิ่นที่อยู่ (Aging in Place) ร่วมกันการใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community -based Approach) และระบบการดูแลแบบบูรณาการบนพื้นฐานชุมชน” (Community-Based Integrated Care Systems) Andersson และ Karlberg (2000) อธิบายการบูรณาการสำหรับการจัดบริการผู้สูงอายุในประเทศสวีเดนว่า ใน ด้านการจัดบริการผู้สูงอายุต้องยอมรับว่า การดูแลด้านการแพทย์และการดูแลทางสังคมอาจเชื่อมโยงกันอย่าง บูรณา ที่เรียกว่า การปฏิรูประบบการดูแลผู้สูงอายุ (The Elderly Reform) เช่นเดียวกับรัฐบาลญี่ปุ่นที่ส่งเสริม ระบบใหม่ในปี 2012 ที่เรียกว่า “ระบบการดูแลแบบบูรณาการบนพื้นฐานชุมชน” (Community-Based Integrated Care Systems) ขณะที่ประเทศไทยมีความริเริ่มในการนำระบบการดูแลผู้สูงอายุในระดับชุมชนมา ตั้งแต่ปี 2545 โดยได้ระบุไว้ในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (2545-2564) ข้อ 3.3 “ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับ ครอบครัวอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องจนวาระสุดท้ายของชีวิต” ซึ่งปัจจุบันมาสอดคล้องกับนโยบายที่ส่งเสริมให้ เกิดการสูงวัยในถิ่นที่อยู่ (Aging in Place) ซึ่งตรงกับแนวทางของประเทศสิงคโปร์ในปี 2559 ที่เน้นการผสมผสาน

การดูแลที่บ้านกับการดูแลรายวัน (Integrated Home and Day Care: IHDC) ซึ่งเป็นการตอบโจทย์การสูงวัยในถิ่นที่อยู่เช่นเดียวกัน

หลักทางความคิดที่เข้มข้นในสตรองโมเดลเหล่านี้ ไม่ใช่เรื่องง่ายในการสื่อสารและทำให้เห็นเป้าหมายร่วมกันในภาคีเครือข่ายคนทำงาน ดังนั้น ในโครงการฯ จึงจัดให้มีกลไกของการติดตามและให้คำปรึกษา (Coaching Team) ซึ่งดำเนินการหลายลักษณะทั้งการลงพื้นที่ไปร่วมประเมินออกแบบ การสนับสนุนแหล่งข้อมูลความรู้จากภาคีภายนอกที่เหมาะสม ยิ่งไปกว่านั้น ทีมที่ปรึกษายังมีส่วนสำคัญในการให้พลัง จุดประกาย และเสริมแรงใจสำหรับความพยายามก้าวข้ามการทำงานตามหน้าที่ปกติไปสู่หน่วยงานที่มีเนื้อหาที่ต้องเรียนรู้ใหม่ บทบาทของที่ปรึกษาทางวิชาการเหล่านี้ จึงมีส่วนผลักดันในฐานะผู้เชื่อมโยงภาพรวมของทั้งโครงการฯ ให้เป็นเนื้อเดียวกัน นอกจากนี้ การทำงานที่ต้องการการมีส่วนร่วมจากหลายกลุ่มหลายฝ่ายและมีความเข้มข้นทั้งในเชิงเนื้อหาและการจัดการผู้คนซึ่งร่วมมือกันทั้งในและต่างประเทศเช่นนี้ ย่อมต้องการทีมผู้มีส่วนประสมการณ์ในหลายด้าน คอยประเมินในภาพรวม ช่วยกำกับและให้ข้อเสนอแนะ ข้อควรระวังต่าง ๆ การทำงานซึ่งทำงานหน้าที่ในรูปของคณะกรรมการต่าง ๆ เป็นกลไกกำกับทิศทางและสนับสนุนในภาพรวมของโครงการฯ

ประสิทธิภาพรูปแบบและนวัตกรรมการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุจากโครงการสตรองโมเดล

ด้วยกลไกและรูปแบบการบริหารโครงการสตรองโมเดล ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเครือข่ายสามารถออกแบบนวัตกรรมและรูปแบบการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับบริบทของครอบครัวและชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม พบว่า เกิดทีมนักปฏิบัติงานเชี่ยวชาญด้านผู้สูงอายุ (Aging Professional Team) เกิดรูปแบบบริการตามบริบทของท้องถิ่นตนเองดังปรากฏตารางที่ 1 เกิดหลักสูตรนักบริหารสังคมสูงวัยและหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุช่วงกลางวันที่มีสตรองเป็นผู้ดำเนินการอบรมและถ่ายทอดความรู้ให้กับองค์กรในต่างประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์และมาเลเซีย มีการผลิตเอกสารและหนังสือวิชาการเพื่อเผยแพร่ความรู้ในชุมชน มีเอกสารการถอดบทเรียนเผยแพร่ในวงกว้างและเกิดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบบริการต่อเนื่องเดือนละ 1 ครั้ง และเกิดจำนวนเครือข่ายเพิ่มขึ้นทุกปี มีการทำบันทึกความร่วมมือกับองค์กรสภาสวัสดิการสังคมเมืองแดง ประเทศเกาหลีใต้ในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการจัดบริการผู้สูงอายุในชุมชนรวมทั้งมีการประเมินการจัดบริการในพื้นที่พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในทุกมิติ จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ขอนำเสนอบทวิเคราะห์ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนจากโครงการสตรอง ดังนี้

ประสิทธิภาพรูปแบบการจัดบริการ ผู้ประเมินต้องเข้าใจและอธิบายได้ว่ารูปแบบที่ถูกออกแบบหรือจำลองขึ้นนั้นได้ผลอย่างไร ซึ่งตรงกับคำนิยามของทฤษฎีโปรแกรม (Program Theory) นักออกแบบยังอธิบายอีกว่าบ่อยครั้งการจัดบริการไม่ค่อยประสบความสำเร็จเพราะขาดทฤษฎีที่ชัดเจนและนักพัฒนาและผู้ดำเนินการส่วนใหญ่มักไม่ได้รับการฝึกอบรมเชิงลึก ดังนั้น การออกแบบโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพ ผู้ออกแบบจำเป็นต้องศึกษา

ข้อมูลพฤติกรรมเชิงลึกหรือเนื้อหาสาระเชิงลึกที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรื่องนั้น ๆ (Bickman, 1987) นอกจากนี้ประสิทธิภาพยังเกิดจากโปรแกรมบางรายการยังเป็นทฤษฎีโปรแกรมโดยนัย หรือที่ Weiss เรียกว่า “ทฤษฎีโดยปริยาย” (Tacit Theory) (Rossi, Lipsey & Henry, 2004) โปรแกรมจำนวนมากไม่มีการระบุขั้นตอนที่ชัดเจนหรือการวางแผนคิดที่เป็นรูปธรรม ซึ่งทำให้ไม่สามารถอธิบายลักษณะของโปรแกรมได้อย่างชัดเจน การประเมินจึงกระทำภายใต้สถานการณ์ที่มักถูกเรียกว่า “การประเมินแบบกล่องดำ” (Black Box Evaluation) (Rossi et al., 2004) และสถานการณ์ลักษณะนี้เกิดขึ้นในหลายโครงการชุมชนในประเทศไทย

สตรอมเดลเป็นรูปแบบการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนที่เน้นการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถเข้าใจและออกแบบการจัดบริการในชุมชนของตนเองได้ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า ประสิทธิภาพของรูปแบบเกิดขึ้นจากปัจจัยสำคัญที่สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. การฝึกอบรมเฉพาะทาง (Intensive training)

สตรอมเดลกำหนดกลยุทธ์ให้ต้องมีการสร้างทีมและพัฒนาศักยภาพทีมตามที่ได้อธิบายแล้วข้างต้น โดยเนื้อหาสาระของความรู้ที่ป้อนให้ (Input) แต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันตามความต้องการและช่องว่างของการบริการ (Gap of Service) นักวิชาชีพหลายคนสะท้อนว่า **“การเป็นนักวิชาชีพและมีความรู้เฉพาะด้านแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าจะสามารถทำงานได้กับทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างลุ่มลึก โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความซับซ้อนและต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะ การฝึกอบรมเชิงลึกจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นสำหรับผู้ปฏิบัติงานที่จัดบริการในชุมชน”** ดังนั้น การถ่ายทอดความรู้ ทักษะประสบการณ์ผ่านการอบรมเชิงลึก นับเป็นปัจจัยสำคัญของการจัดบริการอย่างมีประสิทธิภาพ หรือที่เรียกว่า ผู้ให้บริการมืออาชีพ เพราะหลังจากได้รับการพัฒนาศักยภาพแล้ว นอกจากความรู้ที่ได้เพิ่มพูนมากขึ้นแล้วยังเกิดความมั่นใจในการให้บริการเป็นการปิดข้อจำกัดที่ Bickman (1987) กล่าวไว้ว่า **“การจัดบริการไม่ค่อยประสบความสำเร็จเพราะขาดทฤษฎีที่ชัดเจนและนักพัฒนาและผู้ดำเนินการส่วนใหญ่มักไม่ได้รับการฝึกอบรมเชิงลึก”** ในส่วนของแนวคิดทฤษฎีที่เป็นเป้าหมายหลักย่อมเกิดขึ้นหลังจากที่ผู้ปฏิบัติงานผ่านการอบรมเชิงลึกแล้ว การอบรมจึงช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานรู้ เข้าใจ และสามารถเลือกใช้แนวคิดทฤษฎีการทำงานที่เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเองได้

2. การใช้ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย (Research Methodology)

สตรอมเดลกำหนดให้มีการศึกษาวิจัยควบคู่กับการทดลองให้บริการ โดยเริ่มต้นจากการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการประยุกต์ใช้เครื่องมือประเมินต่าง ๆ ในการสำรวจจำนวนและสถานการณ์ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในชุมชน การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เป็นที่มาของการรับรู้สถานการณ์ปัญหาของผู้สูงอายุบนพื้นฐานของความเป็นจริง และเป็นปัจจุบันที่สุด การศึกษาวิจัยนี้ยังนำไปสู่การวิเคราะห์และออกแบบบริการผ่านการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory and Action Research) การศึกษาวิจัยในขั้นนี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์และออกแบบรูปแบบการให้บริการโดยมีการระบุปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ที่

ชัดเจน ซึ่งนำไปสู่การติดตามประเมินผล การศึกษาวิจัยจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดการบริการมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ยังมีการทดลองบริการและพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ซึ่งปัจจัยนี้ตรงกันข้ามกับ Rossi, Lipsey & Henry (2004) ที่อธิบายไว้ว่ารูปแบบจำนวนมากไม่มีการระบุขั้นตอนที่ชัดเจนหรือการวางแผนความคิดที่เป็นรูปธรรม ซึ่งทำให้ไม่สามารถอธิบายลักษณะของรูปแบบได้อย่างชัดเจน การประเมินจึงกระทำภายใต้สถานการณ์ที่มักถูกเรียกว่า “การประเมินแบบกล่องดำ” การศึกษาวิจัยเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยลดความเสี่ยงและข้อจำกัดที่ Rossi et al. (2004) ได้นำเสนอไว้ การวิจัยช่วยให้สามารถระบุขั้นตอนการจัดการได้อย่างมีระบบ มีขั้นตอน เป็นรูปธรรม และสามารถอธิบายลักษณะของโปรแกรมได้อย่างชัดเจน

3. การสนับสนุนซึ่งกันและกันแบบไม่เป็นทางการ (Mutual Support)

สตรองโมเดลได้ออกแบบไว้ให้ทีมงานของแต่ละท้องถิ่นได้สนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งด้านองค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนบทเรียนและประสบการณ์การจัดการบริการ การสนับสนุนเอกสาร ข้อมูลและกลวิธีเชิงเทคนิค ในการออกแบบและเขียนโครงการ การพูดคุยปรับทุกข์และให้กำลังใจ สตรองโมเดลเน้นให้เกิดการเยี่ยมเยียนพื้นที่ ในลักษณะของ เพื่อนพบปะเพื่อน มีการแลกเปลี่ยนวิทยากรเชี่ยวชาญ มีการจัดกิจกรรม งานเลี้ยงสังสรรค์ การออกบูธนิทรรศการ การแสดงของทีมงานและผู้สูงอายุในงานต่าง ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ จัดขึ้น ปัจจัยนี้มีเครือข่ายการสนับสนุนการทำงานภายใต้รูปแบบที่แน่นแฟ้นและมีการช่วยเหลือสนับสนุนกันอย่างไม่เป็นทางการ ลดขั้นตอน รูปแบบการทำงานแบบราชการให้น้อยลงและเน้นประสิทธิภาพของการสื่อสารที่ชัดเจน ตรงประเด็นมากขึ้น การจัดการบริการในชุมชนจึงประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากขึ้นเช่นกันเพราะภาคประชาสังคมก็นับเป็นหนึ่งในทีมงานที่ทำงานภายใต้การสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทีมงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสื่อสารกับชุมชนในฐานะของทีมงานโดยระมัดระวังการใช้การสั่งการและการออกคำสั่งให้ทำ แต่เน้นการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ มีการปรึกษาหารือ และรับรู้ปัญหาและร่วมกันคิดหาทางออก ทีมงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคประชาชนจึงมีความกลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกัน ความร่วมมือในลักษณะเช่นนี้ระหว่างรัฐท้องถิ่นกับชุมชนเป็นไปตามคำอธิบายของแนวคิด “ประชารัฐ” ที่ให้ความสำคัญต่อการทำงานร่วมกันระหว่างรัฐกับประชาชน (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2542)

4. การดูแลแบบบูรณาการบนพื้นฐานชุมชน (Community-Based Integrated Care)

สตรองโมเดลส่งเสริมและสนับสนุนการทำงานแบบบูรณาการข้ามศาสตร์ ทุกคนยังคงเคารพในความเชี่ยวชาญเฉพาะทางแต่ให้ความสำคัญกับการศึกษาองค์ความรู้ร่วมกันโดยไม่แบ่งแยกศาสตร์ โดยเฉพาะการวิเคราะห์และออกแบบบริการ นักวิชาชีพต้องมีขีดความสามารถในการมองภาพรวมในมิติความเป็นมนุษย์ของผู้ใช้บริการได้อย่างไม่แยกเรื่องสุขภาพออกจากมุมทางสังคม บทเรียนสำคัญคือ นักสังคมสงเคราะห์สามารถมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างมิติทางกายกับมิติทางสังคมได้ แต่ยังควมมีบทบาทในการให้บริการตามความเชี่ยวชาญเฉพาะของตนเองได้ การบูรณาการศาสตร์นี้ส่งผลต่อประสิทธิภาพการออกแบบบริการที่มีความ

ครอบคลุมและคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากขึ้น เพราะทุกวิชาชีพเข้ามาร่วมกันนำเสนอมุมมองที่เป็นประโยชน์ในการให้บริการเป็นไปในทิศทางของ Andersson และ Karlberg (2000) ที่อธิบายการบูรณาการสำหรับการจัดบริการผู้สูงอายุในประเทศสวีเดนว่า ในด้านการจัดบริการผู้สูงอายุต้องยอมรับว่า การดูแลด้านการแพทย์และการดูแลทางสังคมอาจเชื่อมโยงกันอย่างบูรณาการแนวคิดของสังคมเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุในฐานะส่วนหนึ่งของระบบสวัสดิการเป็นรูปแบบหนึ่งของการบูรณาการ และอีกแบบหนึ่งที่มีความสำคัญไม่แพ้กัน คือ การเน้นการดูแลที่ใช้ครอบครัวและชุมชนเป็นฐานในการจัดบริการ และความพยายามขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกแบบบริการ (ตารางที่ 1) ที่เน้นการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างท้องถิ่น ครอบครัวและดึงการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้ามามีบทบาทในการให้บริการซึ่งแนวคิดการดูแลแบบบูรณาการนี้ยังไปสนับสนุนแนวคิดการสูงวัยในถิ่นที่อยู่

อย่างไรก็ตาม สตรองโมเดลยังไม่ได้นำเสนอให้เห็นชัดเจนถึงกลยุทธ์การขับเคลื่อนการจัดบริการในภาคประชาสังคมว่ามีการสร้างการรับรู้ การมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของของภาคประชาชนได้อย่างไร งานเขียนนี้เพียงแต่นำเสนอให้เห็นกลไกที่สำคัญในการบริหารจัดการเครือข่ายในโครงการสตรองโมเดล ผ่านรูปแบบการทำงานของ 3 ทีมทำงานหลักในเครือข่าย อย่างไรก็ตาม การมองไปที่ภาคส่วนของประชาชนย่อมมีความสำคัญไม่แพ้กัน และหากแนวคิดการสูงวัยในถิ่นเดิมถูกนำมาปรับใช้มากขึ้น การจัดบริการจำเป็นจะต้องพัฒนาศักยภาพของครอบครัวและชุมชนควบคู่กันไป นำไปสู่ข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน (Strong Model) เพื่อตอบโจทย์แนวคิดการสูงวัยในถิ่นที่อยู่ ในส่วนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการพัฒนารูปแบบการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน: บทเรียนจากโครงการสตรองโมเดล

1. ควรพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเชิงลึก (Intensive Training) ให้มีความทันสมัยและเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จัก

เนื่องจากสตรองโมเดลได้พิสูจน์แล้วว่าผลลัพธ์ที่เกิดจากการฝึกอบรมเชิงลึก ส่งผลให้แต่ละท้องถิ่นมีบุคลากรเชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นและสามารถจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ควรพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเชิงลึก เผยแพร่และผลักดันหลักสูตรดังกล่าวเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพนี้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ได้รู้จักและยอมรับ รวมทั้งเกิดการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากร รวมทั้งปรับเปลี่ยนมุมมองของผู้บริหารท้องถิ่นให้เห็นความสำคัญของการฝึกอบรมเชิงลึกในการจัดบริการด้านผู้สูงอายุ

2. ควรผลักดันให้สร้างทีม “นักบริหารจัดการสังคมสูงวัย” และประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จัก

ทีมนักบริหารจัดการสังคมสูงวัยเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญของการทำงานสนับสนุนซึ่งกันและกัน และส่งผลให้การจัดบริการประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น สตรองโมเดลจำเป็นต้อง

สื่อสารกับสังคมให้รู้จักทีมผู้บริหารจัดการสังคมสูงวัยและผลักดันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ให้หันมาสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง

3. ควรกำหนดแนวทางการทำงานบูรณาการการดูแลในชุมชนที่เป็นรูปธรรม

จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานของสตอร์มโมเดลยังไม่ปรากฏแนวทางที่ชัดเจนเรื่องการบูรณาการกับครอบครัวและชุมชน แม้ว่าในการสร้างทีมผู้บริหารจัดการสังคมสูงวัยจะมีการดึงอาสาสมัครภาคประชาชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่ง แต่ยังไม่ได้สะท้อนให้เห็นแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถและการดึงเอาศักยภาพของครอบครัวและชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดบริการ ดังนั้น การดำเนินงานในอนาคตจำเป็นต้องกำหนดแนวทางที่เป็นรูปธรรม เช่น ระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายครอบครัว การพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลในครอบครัว เป็นต้น เพื่อให้เกิดการบูรณาการบนฐานของชุมชนอย่างแท้จริงและจะนำไปสู่การตอบโจทย์การที่ผู้สูงอายุได้อยู่ในถิ่นที่อยู่เดิมอย่างมีคุณภาพ

4. ควรแสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชนและธุรกิจเพื่อสังคม หรือองค์กรไม่แสวงหากำไรในพื้นที่

เนื่องจากการจัดบริการที่มีความซับซ้อนมากขึ้นและสถานการณ์ผู้สูงอายุที่ต้องการการดูแลมีสัดส่วนสูงขึ้น สตอร์มโมเดลควรออกแบบโมเดลโดยเพิ่มการเชื่อมโยงหรือแสวงหาเครือข่ายในรูปแบบอื่นนอกจากภาครัฐเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การจัดบริการมีความคล่องตัว กว้างขวางและเข้ามาเสริมหนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่นอกเหนือขีดความสามารถหรืออำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเองได้

บทสรุป

สตอร์มโมเดลนับเป็นรูปแบบของเครือข่ายการเสริมพลังและจัดการความรู้เพื่อการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนแนวใหม่ที่มืองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นทีมทำงานหลัก โครงการฯ ออกแบบขึ้นจากสถานการณ์ที่ประเทศไทยต้องเตรียมความพร้อมในการเผชิญหน้าและรับมือกับความซับซ้อนและอัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้น บทพิสูจน์นี้ต้องการสื่อสารว่า การจัดบริการแบบเสื้อโหล ("One-size-fits-all service model") ในงานด้านสาธารณสุขและสวัสดิการสังคม หมายถึง การออกแบบบริการที่ไม่คำนึงถึงบริบทของแต่ละพื้นที่หรือความต้องการเฉพาะของแต่ละกลุ่มประชากร ไม่สามารถตอบโจทย์แนวคิดการสูงวัยในถิ่นที่อยู่ได้อีกต่อไป เพราะผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในถิ่นฐานเดิมล้วนมีความหลากหลาย มีบริบทของที่อยู่อาศัยสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไป การจัดบริการแบบคัดลอกหรือทำตามกันไปจึงไม่อาจตอบสนองต่อสถานการณ์และสภาพปัญหาเชิงพื้นที่ ยิ่งไปกว่านั้น การปรับตัวเพื่อรับสถานการณ์ที่ท้าทายสามารถเกิดขึ้นได้แม้จะเป็นหน่วยงานในระบบราชการที่ขยับตัวรับความเปลี่ยนแปลงไม่ไวนัก โดยเฉพาะเมื่อมีการสานพลังระหว่างกันและเริ่มด้วยการบ่มเพาะศักยภาพของคนทำงาน ดังนั้น จากการดำเนินโครงการสตอร์มโมเดลที่ผ่านมา พบว่า มีกลไกสำคัญในการ

จัดการเครือข่าย ประกอบด้วย กลไกการพัฒนาศักยภาพ “คน” (Team Building) กลไกการสนับสนุนเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยน จุดประกาย และเสริมพลัง (Network and Mutual Support) และ กลไกการจัดการความรู้และบริหารกลยุทธ์ (Coach and Strategic Management) ทั้ง 3 กลไกถูกนำไปปฏิบัติในรูปแบบของเครือข่าย คนทำงานในโครงการฯ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ แบ่งได้เป็น 3 ทีม คือ ทีมแกนกลาง (Core Team) ทีมวิชาการ (Coaching Team) และทีมบริหารกลยุทธ์ (Strategic Management Team) มีบทบาทและตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ กันและทำงานประสานเชื่อมโยงเพื่อสนับสนุนและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ของบริบทความเปลี่ยนแปลงไปด้วยกัน

กลไกและรูปแบบการบริหารสายสัมพันธ์และสนับสนุนช่วยเหลือในรูปแบบเครือข่ายเช่นนี้เองเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้เกิดนวัตกรรมและรูปแบบการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้บางพื้นที่พบเจอกับอุปสรรคทั้งในเชิงการจัดการเงื่อนไขการทำงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่หลังจากเพื่อนภาคีในเครือข่ายภายใต้ปฏิสัมพันธ์ของคนทำงานที่ไม่เป็นทางการและเน้นการสนับสนุนซึ่งกันและกันแม้จะไม่ได้อยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกันก็ทำให้ก้าวข้ามอุปสรรคและเกิดการเรียนรู้และพร้อมต่อยอดให้เพื่อนภาครอบข้าง เพราะการมีเป้าหมายร่วมกันคือ การจัดการเพื่อให้ผู้สูงอายุได้อาศัยอยู่ในถิ่นที่อยู่อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นจุดหมายที่ร้อยรัดเครือข่ายคนตรงรอไว้ด้วยกัน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการใช้พลังของชุมชนเป็นรากฐานสำคัญของการดูแลจะเป็นหนึ่งในเงื่อนไขความสำเร็จของโครงข่ายโมเดล แต่ต้องยอมรับว่า การดูแลแบบบูรณาการบนพื้นฐานชุมชน (Community-Based Integrated Care) เป็นเรื่องยากและต้องเผชิญกับความท้าทายมากมายเหลือเกิน เพราะชุมชนมีความเป็นพลวัตและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในการสร้างระบบการดูแลและประสบการณ์การขับเคลื่อนงานในพื้นที่อีกมากในการสร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมทางสังคมจากคนในชุมชนอย่างเท่าเทียม ท้ายที่สุดผู้เขียนมีความมุ่งหวังให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมในการจัดการบริการสำหรับผู้สูงอายุหันมาให้ความสำคัญในการพัฒนาคนทำงาน และสร้างทีมนักบริหารจัดการสังคมสูงวัย โดยการประยุกต์ใช้โครงข่ายโมเดล และสร้างการเรียนรู้ใหม่ ๆ ร่วมกัน และร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการออกแบบสังคมสูงวัยที่สามารถอาศัยอยู่ในบ้านและชุมชนของตนเองอย่างมีศักดิ์ศรี มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสงบสุข

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2567). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2566*. กรุงเทพฯ: กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- ชัยอนันต์ สมทวนิช. (2542). *ประชากรกับการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา.
- ณัฐพัชร สโรบล และกฤษณา พลภักดี (2568). *การดำเนินงานศูนย์ดูแลผู้สูงอายุช่วงกลางวันแบบเข้าไปเย็นกลับ (Thapma Day Care Center)*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ระยอง : เทศบาลตำบลทับมา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- ณัฐพัชร สโรบล และกฤษณา พลภักดี. (2567). *Happy Oldie and Family Innovation นวัตกรรมบูรณาการบริการเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน*. ลพบุรี : เทศบาลตำบลเขาพระงาม กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- ณัฐพัชร สโรบล, วรณลักษณ์ เมียนเกิด และธัญญาภรณ์ จันทระเวช. (2566). *ถอดรหัส ไขกุญแจ ศูนย์ชุมชนสำหรับคนทุกวัย (STRONG Community Center) ภายใต้แนวคิด "สังคมสูงวัย หัวใจใสตรง"*. ปทุมธานี : เทศบาลเมืองบึงยี่โถ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- ธัญญาภรณ์ จันทระเวช, วรณลักษณ์ เมียนเกิด และณัฐพัชร สโรบล. (2566). *เปลี่ยนร่าง "ปฐมภูมิ" สู่ "บริการชั้นนำ" ก้าวที่ไม่หยุดของสถานีนามัยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา ศูนย์การแพทย์และฟื้นฟู บึงยี่โถ*. ปทุมธานี : เทศบาลเมืองบึงยี่โถ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- วรณลักษณ์ เมียนเกิด, ณัฐพัชร สโรบล และธัญญาภรณ์ จันทระเวช. (2566). *บทพิสูจน์ "ความเป็นต้นแบบ" ศูนย์ดูแลช่วงกลางวัน "แคร้" ผู้สูงอายุ*. ปทุมธานี : เทศบาลเมืองบึงยี่โถ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และณัฐพัชร สโรบล. (2568). *บทบาทที่พึงประสงค์ของท้องถิ่นต่อการจัดบริการสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนภายใต้แนวคิดการสูงวัยในถิ่นที่อยู่*. กรุงเทพฯ: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2546). *การบริหารราชการแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- Andersson, G., & Karlberg, I. (2000). Integrated care for the elderly: The background and effects of the reform of Swedish care of the elderly. *International Journal of Integrated Care*, 1. Retrieved from <https://www.ijic.org/>
- Bickman, L. (1987). The functions of program theory. *New Directions for Program Evaluation*, 33, 5-18. <https://doi.org/10.1002/ev.1443>

- Curry, N., Castle-Clarke, S., & Hemmings, N. (2018). *What can England learn from the long-term care system in Japan?* London: Nuffield Trust.
- Eniola, E. O., Johnson, O. W., Olabiyi, W. O., William, B. T., & Enoch, O. O. (2024). *Networking and Collaboration: Building Success in the Modern Economy*.
- Henderson, P., & Vercseg, I. (2010). *Mutual support and solidarity. In Community Development and Civil Society: Making Connections in the European Context*. (pp. 119–134). Bristol University Press.
- Lynch, D., Lathouras, A., & Forde, C. (2021). Community development and social work teaching and learning in a time of global interruption. *Community Development Journal*, 56(4), 566–586. <https://doi.org/10.1093/cdj/bsab028>
- Rossi, P. H., Lipsey, M. W., & Henry, G. T. (2004). *Evaluation: A systematic approach* (7th ed.). Sage publications.
- Thompson, L. E., & Hess, H. J. (1989). The integration of primary health care and social work in the educational setting. In M. L. Henk (Ed.), *Social work in primary care* (pp. 31-54). Newbury Park, CA: SAGE Publications.

ผลการใช้ Platform Social Telecare กับการจัดบริการดูแลทางสังคม ผู้ป่วยกลุ่มเปราะบาง ของ นักสังคมสงเคราะห์ โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ

The Outcomes of Using the Social Telecare Platform in Delivering Social Care Services to Vulnerable Patient Groups by Social Workers at Thammasat University Hospital

ปุณณิดา โชติธินันท์¹
Punnanida Chotthanin
Nojan2536@gmail.com

(Received: February 7, 2025; Revised: April 28, 2025; Accepted: April 29, 2025)

บทคัดย่อ

โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ ได้มีการนำ Platform Social Telecare เข้ามาปรับใช้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลการใช้ Platform Social Telecare และการจัดบริการดูแลทางสังคม ผู้ป่วยกลุ่มเปราะบาง ผลการดำเนินโครงการ พบว่า Platform Social Telecare มีการบันทึกข้อมูล จำนวน 139 ราย พบว่า เป็น ชาย ร้อยละ 53 หญิง ร้อยละ 47 สัญชาติไทยมากที่สุด ร้อยละ 93 ส่วนใหญ่อายุ 11 – 20 ปี ร้อยละ 36 รองลงมา อายุ 61 – 70 ปี ร้อยละ 32 ส่วนใหญ่ผู้ป่วยมีสิทธิบัตรหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (บัตรทอง) ร้อยละ 78 ผู้ป่วย long term care พบมากที่สุดร้อยละ 30 ผู้ป่วยมะเร็งและระยะท้าย และผู้ป่วยทั่วไป ร้อยละ 24 ผู้ป่วยที่ถูกกระทำความรุนแรง (OSCC) ร้อยละ 9 ผู้มีปัญหาสุขภาพจิตและจิตเวช ลักษณะปัญหาทางสังคมจากการใช้ Platform Social Telecare พบ 5 ปัญหาหลัก 1) ปัญหาทางการเงิน 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ 3) ปัญหาต่อการดูแลสุขภาพของผู้ป่วย 4) ปัญหาภาระในการดูแลผู้สูงอายุ/มีคนผู้พิการในครอบครัว 5) ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ

โดยนักสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ได้ใช้เครื่องมือ Platform Social Telecare (PST) จำนวน 3 เครื่องมือเพิ่มเติมในการประเมินผู้ป่วยและครอบครัวในบางราย ได้แก่ 1) เครื่องมือประเมินความพร้อมของครอบครัว (Family Readiness Assessment : F.R.A.) ในผู้ป่วยจำนวน 15 ราย หากครอบครัวมีระดับความพร้อมน้อย นักสังคมสงเคราะห์จะใช้วิธีการ Family Therapy/Family Counseling หากครอบครัวมีระดับความพร้อมปานกลาง นักสังคมสงเคราะห์จะใช้วิธีการ Counseling หากครอบครัวมีระดับความพร้อมมาก นักสังคมสงเคราะห์จะใช้วิธีการ Psycho – Social Support และหากครอบครัวมีระดับความพร้อมมากที่สุด นักสังคมสงเคราะห์จะใช้วิธีการ Psycho – Social Education 2) การใช้เครื่องมือประเมินการดูแลสุขภาพจิตตนเอง (Mental Self Care Assessment: M.S.C.A.) โดยส่วนใหญ่จะใช้ในกลุ่มผู้ป่วยที่เตรียมความพร้อมในการปลูกถ่ายอวัยวะ ร้อยละ 60 ของผู้ป่วยที่ได้รับการประเมิน สามารถดูแลสุขภาพจิตได้ในระดับมาก

¹นักสังคมสงเคราะห์ โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ

มีเพียงร้อยละ 20 ของผู้ป่วยที่ได้รับการประเมิน สามารถดูแลสุขภาพจิตได้ในระดับปานกลาง โดยในทั้งสองระดับ นักสังคมสงเคราะห์จะใช้วิธีการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment), การให้ความรู้การดูแลสุขภาพจิตตนเอง (Education) , และการให้การศึกษา (Counseling) ในการดำเนินการกับผู้ป่วย เพื่อให้ผู้ป่วยมีพลังใจในการใช้ชีวิต และสามารถจัดการกับปัญหาได้ 3) การใช้เครื่องมือในการประเมินและวินิจฉัยปัญหาทางสังคมอย่างเป็นระบบ เครื่องมือ S.D.M.A และแพลตฟอร์ม Social Telecare ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือของคำวินิจฉัยทางสังคมในกระบวนการประเมินและวินิจฉัยปัญหาทางสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องประมวลข้อมูลทางสังคมของผู้ป่วยมีความหลากหลายซับซ้อน บางปัญหามีการซ้อนทับและส่งผลต่อกัน ทำให้แพทย์หรือสหวิชาชีพอื่น เห็นมิติทางสังคมที่เป็นธรรมชาติของปัญหาได้อย่างแท้จริง จนนำไปสู่การปรับแผนการรักษาให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของผู้ป่วยและการรักษามีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ยังมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการส่งผลให้ภาคีเครือข่ายได้ความรู้ ความเข้าใจ การใช้ Platform Social Telecare ตามมาตรฐาน PDPA รวมถึงการประชุม Case Conferences ทางไกลในการช่วยเหลือผู้ป่วย และยังพบ ความท้าทายและโอกาสในการพัฒนาการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่าง Platform Social Telecare ไปยังระบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลลัพธ์จากโครงการสามารถนำไปสู่การพัฒนานโยบายด้านสาธารณสุขและสวัสดิการสังคมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ นอกจากนี้ ยังช่วยพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญของบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีและการประเมินปัญหาทางสังคมผ่าน Platform Social Telecare ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อปัญหาสังคมที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เป็นต้นแบบของการใช้นวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและสุขภาพในยุคดิจิทัล

คำสำคัญ แพลตฟอร์มโซเชียลเทเลแคร์, นักสังคมสงเคราะห์, โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ,ผู้ป่วยกลุ่มเปราะบาง, นวัตกรรมสุขภาพดิจิทัล

Abstract

This study examines the implementation and outcomes of the Social Telecare Platform in providing social care services to vulnerable patient groups at Thammasat University Hospital. The platform recorded data from 139 cases, with 53% male and 47% female patients; 93% were Thai nationals. The majority of patients were aged 11–20 years (36%), followed by those aged 61–70 years (32%). Most patients (78%) were covered under the Universal Health Coverage Scheme.

Analysis revealed five major social problems: financial difficulties, employment challenges, health care management issues, caregiving burdens for elderly or disabled family members, and kinship relationship problems. Medical social workers utilized three additional tools within the platform: the Family Readiness Assessment (F.R.A.), the Mental Self-Care Assessment (M.S.C.A.), and the Social Diagnosis and Management Assessment (S.D.M.A.). These tools facilitated personalized interventions including counseling, psycho-social support, empowerment, and education.

The Social Telecare Platform enhanced the systematic assessment and credibility of social diagnoses, enabling multidisciplinary teams to better address the complex interplay of patients' social issues. Furthermore, workshops and remote case conferences promoted understanding of platform usage in compliance with the Personal Data Protection Act (PDPA).

The project highlighted opportunities for continuous data system integration and demonstrated the potential of Social Telecare to inform local and national health and social welfare policy development. Additionally, it fostered the advancement of personnel skills in applying technology to social problem assessment, serving as a model for innovative health and social care solutions in the digital era.

Keywords: Social Telecare Platform, Social Workers, Thammasat University Hospital, digital health innovation

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของเราทุกคน เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามาปรับเปลี่ยนการปฏิบัติงานและเพิ่มประสิทธิภาพความสามารถในการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ ทั้งในด้านการจัดการฐานข้อมูลของผู้ใช้บริการ ไม่ว่าจะเป็นการจัดเก็บข้อมูล การประเมินระดับปัญหา การรายงานผลของผู้ใช้บริการ การส่งต่อเพื่อรับความช่วยเหลือ การรวบรวมแหล่งสนับสนุนทางสังคมไว้ในระบบดิจิทัล การสื่อสารประชุมสหวิชาชีพ ผ่านระบบออนไลน์ ฯลฯ

ในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลนักสังคมสงเคราะห์จำเป็นต้องเพิ่มศักยภาพใหม่ ๆ พัฒนาทักษะทางวิชาชีพในการใช้เครื่องมือดิจิทัล โดยตระหนักถึงมาตรฐานเทคโนโลยีในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ (Technology Standards in Social Work Practice) เนื่องจากการจัดการรายกรณีกับผู้ให้บริการ โดยเฉพาะผู้ป่วยกลุ่มเปราะบาง ไม่ว่าจะเป็นผู้ป่วยพิการ ผู้ป่วยสูงอายุ ผู้ป่วยมีประสบการณ์ภาวะทางเศรษฐกิจ ผู้ป่วยที่ถูกทารุณกรรมและใช้ความรุนแรง ผู้ป่วยตั้งครกไม่พร้อม ผู้ป่วยแรงงานข้ามชาติ เป็นต้น มีข้อมูลทางสังคมที่ซับซ้อนและละเอียดอ่อน

การจัดการรายกรณีทางสังคมสงเคราะห์ เป็นวิธีการให้บริการ ที่นักสังคมสงเคราะห์ ประเมินความต้องการจำเป็นของผู้ใช้บริการและครอบครัว ประสานความร่วมมือ ดำเนินการช่วยเหลือ จัดสรรทรัพยากรจากระบบบริการ ติดตามประเมินผล ทั้งในส่วนของผู้ใช้บริการและ ระบบผู้ให้บริการจากหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน พหุทัศสิทธิ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่จำเป็นต่อการคลี่คลายปัญหาที่ซับซ้อนของผู้ใช้บริการ โดยมีนักสังคมสงเคราะห์เป็นผู้จัดการรายกรณี (Case Manager) (โสภณอ่อนโอกาส, 2555)

ระบบบริการแพทย์ทางไกล คือ การให้บริการดูแลสุขภาพทางไกล โดยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำหรับการแลกเปลี่ยนที่มีประสิทธิภาพในการวินิจฉัยการรักษา ป้องกันโรค รวมถึงการศึกษาอาการบาดเจ็บ การวิจัยและประเมินผล และเพื่อประโยชน์สำหรับการศึกษาต่อเนื่องของบุคลากรทางการแพทย์ (World Health Organization, 1998 อ้างถึงในนัฐยา พานิชย์ดี, 2566)

โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติพัฒนาการให้บริการทางการแพทย์สู่การเป็น Smart Hospital ด้วย TUH for All แอปพลิเคชันที่อำนวยความสะดวกให้กับผู้ป่วยแบบครบวงจร ทั้งการนัดหมอ การพบหมอผ่านออนไลน์ การตรวจเช็คคิว การเลื่อนนัด การขอรับยาเดิม การตรวจสอบประวัติการรักษา การตรวจสอบสิทธิการรักษา การแจ้งเตือนผ่าน Notification เช่น ลำดับคิวในการรับบริการ และ การรับยา การชำระเงิน ใบรับรองแพทย์ อิเล็กทรอนิกส์ และการติดตามข่าวสารต่าง ๆ เพื่อลดความแออัดของผู้ป่วยที่มาใช้บริการ และตอบรับการใช้ชีวิตวิถีใหม่หรือนิวโนมอล

ในส่วนของวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ถือว่าเป็นวิชาชีพหลักในกำลังแรงงานด้านสังคมที่มีการปฏิบัติงานอยู่กว่า 100 ประเทศ ในประเทศไทย พบว่า นักสังคมสงเคราะห์ที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาตมีจำนวน 2,975 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 11 เมษายน 2564) เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ พบว่า นักสังคมสงเคราะห์ด้านเด็กและครอบครัวประเทศไทยมีจำนวนนักสังคมสงเคราะห์ 4.36 คนต่อประชากร 100,000 คน นัก

สังคมสงเคราะห์จิตเวช มีจำนวน 0.84 คนต่อประชากร 100,000 คน (สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์, 2566) ทำให้เห็นว่าสัดส่วนของนักสังคมสงเคราะห์ต่อการดูแลประชากรกลุ่มเปราะบางไม่เพียงพอ

แพลตฟอร์ม Social Telecare เป็นเทคโนโลยีที่รวบรวมเครื่องมือสำหรับนักสังคมสงเคราะห์และสหวิชาชีพ ในการจัดระบบข้อมูลผู้ป่วย ซึ่งมีการรวบรวมเครื่องมือของนักสังคมสงเคราะห์ ทั้งหมด 39 เครื่องมือ เช่น เครื่องมือประเมิน วินิจฉัย และจัดการทางสังคม (Social Diagnosis and Management Assessment) ตัวย่อ S.D.M.A. เครื่องมือประเมินความพร้อมของครอบครัว(Family Assessment :F.A.) และเครื่องมือประเมินการดูแลสุขภาพจิตตนเอง (Mental Self Care Assessment: M.S.C.A.) เป็นต้น มีการรวบรวมแหล่งทรัพยากรในการช่วยเหลือผู้ป่วย เช่น มีนักสังคมสงเคราะห์ จำนวน 406 ราย มีหน่วยงานที่ลงทะเบียนใช้ แพลตฟอร์ม Social Telecare จำนวน 90 หน่วยงาน (ข้อมูล ณ วันที่ 24 พฤศจิกายน 2567) ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรสำคัญในการติดต่อประสานงานช่วยเหลือผู้ป่วยได้ การจัดบริการดูแลทางสังคม วินิจฉัยปัญหาเพื่อความสะดวก รวดเร็ว มีมาตรฐาน เพิ่มอัตรากำลังใจนักสังคมสงเคราะห์ในระบบการช่วยเหลือและลดความซับซ้อนในการให้ความช่วยเหลือผู้ป่วย

แพลตฟอร์ม Social Telecare ยังสอดคล้องกับการพัฒนาสมรรถนะนักสังคมสงเคราะห์หลายด้าน อาทิ การบริการด้วยใจ การพัฒนาและส่งเสริมความเชี่ยวชาญในสายอาชีพ การทำงานเป็นทีม แพลตฟอร์ม Social Telecare เป็นแหล่งในการสร้างและรวบรวมทีมผู้ปฏิบัติงานให้สามารถส่งต่อข้อมูลเพื่อนำไปวางแผนช่วยเหลือผู้ป่วยกลุ่มเปราะบาง ซึ่งส่งผลให้นักสังคมสงเคราะห์เพิ่มทักษะความสามารถในการปฏิบัติงาน (สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์, 2563)

โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติเป็นโรงพยาบาลระดับตติยภูมิที่รับรักษาพยาบาลแก่ผู้ป่วยโดยไม่เลือกปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน รวมทั้งเป็นที่รับส่งต่อผู้ป่วยจากโรงพยาบาลอื่น ๆ โดยการดูแลด้วยทีมสหวิชาชีพ อาทิ ศูนย์ธรรมศาสตร์ธรรมรักษ์ งานการพยาบาลผู้ป่วยต่อเนื่อง ศูนย์ทรานส์ฟอร์เมชัน (Transformation Center) งานบริการสังคมคณะแพทยศาสตร์ ศูนย์การแพทย์ธรรมศาสตร์คูคต รวมถึงบุคลากรภายนอก โรงพยาบาล อาทิ เครือข่ายสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี เครือข่ายกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เครือข่าย ONE HOME กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เครือข่ายกระทรวงมหาดไทย เครือข่ายแรงงาน เครือข่ายดูแลกลุ่มแรงงานข้ามชาติ

โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เป็นหนึ่งในพื้นที่นาร่องขยายผล “โครงการพัฒนาและเสริมสมรรถนะกลไกและเครือข่ายการดูแลทางสังคมกลุ่มผู้ป่วยเบาหวานของนักสังคมสงเคราะห์และสหวิชาชีพเพื่อสนับสนุนระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิและขยายผลการดำเนินงานในระดับพื้นที่ “เป็นโครงการที่ดำเนินการโดยสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อยกระดับการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ป่วยที่มีความซับซ้อนทางสังคม รวมถึงมีการจัดตั้งคณะทำงานทั้งภายในและภายนอกโรงพยาบาลเพื่อเชื่อมโยงการดูแลจากโรงพยาบาลสู่ชุมชนในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2566 งานสังคมสงเคราะห์ โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ ได้เรียนรู้แพลตฟอร์ม Social Telecare และนำมาปรับใช้ในหน่วยงาน เมื่อ1 กุมภาพันธ์ 2567 ภายใต้โครงการ Social Telecare พัฒนาและเสริมสมรรถนะกลไกและเครือข่ายการดูแลทางสังคม กลุ่มเปราะบางแบบ ไร้รอยต่อที่มารับ

บริการที่โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติของนักสังคมสงเคราะห์และสหวิชาชีพเพื่อสนับสนุนระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิและขยายผลการทำงานในระดับพื้นที่ ซึ่งได้รับรองจริยธรรมในคน โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ เลขที่ 005/2567 เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2567

ในการพัฒนาบริการทางการแพทย์ พร้อมสนับสนุนการสร้างเครือข่ายส่งเสริมสุขภาพและชุมชนธรรมศาสตร์ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม จึงตระหนักในปัญหาและมีการวิเคราะห์วางแผนการพัฒนาระบบการดูแลทางสังคมในผู้ป่วยกลุ่มเปราะบางแบบไร้รอยต่อ (Continuing Social Care) โดยการปรับใช้ Digital Platform ระบบ Social telecare เชื่อมโยงระบบปฐมภูมิในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ตามแนวทางของโรงพยาบาลธรรมศาสตร์ 4.0 มุ่งสู่องค์กรแห่งอนาคตเพื่อประชาชน

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ผลการใช้ Platform Social Telecare และการจัดบริการดูแลทางสังคม ผู้ป่วยกลุ่มเปราะบางของนักสังคมสงเคราะห์ โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ

คำจำกัดความ

Platform Social Telecare หมายถึง เครื่องมือการประเมินปัญหาทางสังคมสำหรับผู้ป่วยกลุ่มเปราะบางทางสังคม นับเป็นเครื่องมือเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้แก่ทีมสหวิชาชีพ ที่ทำให้มีการประเมินวินิจฉัยปัญหาและออกแบบวางแผนการจัดบริการทางสังคมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของผู้ป่วยกลุ่มเปราะบางอย่างครอบคลุม

การจัดบริการดูแลทางสังคม หมายถึง การจัดทำแผนจัดการรายกรณีในให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยกลุ่มเปราะบาง ซึ่งออกแบบแผนจากการวิเคราะห์ปัญหาสุขภาพพร้อมกับปัญหาสังคมผ่านการใช้เครื่องมือ S.D.M.A. ใน Platform Social Telecare

ผู้ป่วยกลุ่มเปราะบาง หมายถึง ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง/long term care ผู้ป่วยที่ถูกกระทำรุนแรง(OSCC)และตั้งครมไม่พร้อม ผู้ติดสารเสพติด ผู้ป่วยที่ประสบอันตรายจากการทำงาน ผู้ป่วยพิการ ผู้ป่วยจิตเวชและสุขภาพจิต ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บสาหัส ทางร่างกาย หรือตาย จากการกระทำโดยประมาทของผู้อื่น ผู้ติดเชื้อ ผู้ไม่มีหลักประกัน ประกันสุขภาพและมีปัญหาการใช้สิทธิระบบประกันสุขภาพ ผู้ป่วยที่ประสบปัญหาวิกฤตจากภัยพิบัติ ผู้ป่วยวินโรค ต้อตา ผู้ป่วยโควิด-19 ที่เข้ารับการรักษาโรงพยาบาลธรรมศาสตร์

นักสังคมสงเคราะห์ หมายถึง บุคลากรโรงพยาบาลธรรมศาสตร์บุคคลซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาตจากสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ที่ต้องใช้ความรู้และทักษะทางสังคมสงเคราะห์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษของบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน หรือชุมชน เพื่อให้กระทำหน้าที่ทางสังคมและดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 1) Platform Social Telecare ยกระดับการทำงานของวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ 2) เพื่อพัฒนาระบบบริการสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ ผ่าน Platform Social Telecare สู่การทำ E-claim กับระบบ A-MED Home ward จิตเวชและยาเสพติดกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ 3) เพื่อ

จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อการพัฒนาระบบและกลไกการให้บริการสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ในระบบ
บริการแพทย์ทางไกล (Telemedicine)

ระเบียบวิธีวิจัย

การเลือกตัวอย่าง (Sampling method) ใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดย
เลือกจากผู้ป่วยกลุ่มเปราะบางที่มารับการรักษาสุขภาพที่โรงพยาบาลธรรมศาสตร์ และพบนักสังคมสงเคราะห์ และ
ได้รับการชี้แจงเพื่อเชิญชวนให้เข้าร่วมเป็นผู้เข้าร่วมวิจัย โดยนักสังคมสงเคราะห์ในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์ที่สมัคร
ใจ จำนวน 10 คน ที่เข้าร่วมโครงการดำเนินการเก็บข้อมูลผู้ป่วยกลุ่มเปราะบางทางสังคม (กลุ่มตัวอย่าง) 100 คน
ในโรงพยาบาล

เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมวิจัย (Inclusion criteria) นักสังคมสงเคราะห์ผู้ร่วมวิจัยจะคัดเลือกผู้ป่วย
กลุ่มเปราะบาง ที่มีคุณลักษณะเข้าเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง หรือมากกว่าหนึ่งเกณฑ์ ดังนี้

1. มีปัญหาสุขภาพและปัญหาสังคมร่วมกันและส่งผลกระทบให้ไม่สามารถรับการรักษาได้อย่างต่อเนื่อง
เช่น ความพิการ ถูกทอดทิ้ง ขาดผู้ดูแล เข้าไม่ถึงระบบบริการ มีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว
2. ผู้ป่วยที่ปัญหาสุขภาพเรื้อรัง ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ
3. กลุ่มเปราะบางที่มีปัญหาสุขภาพซับซ้อน เข้าไม่ถึงบริการสุขภาพ ต้องมีทีมสหวิชาชีพมาบูรณาการ
แผนการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง
4. เป็นผู้ที่มีสภาวะซึ่งไม่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมการวิจัย

เกณฑ์การคัดออกผู้เข้าร่วมวิจัย (Exclusion criteria)

1. ไม่ได้เป็นบุคคลที่มารับบริการในโรงพยาบาลอย่างต่อเนื่อง (มาใช้บริการฉุกเฉิน)
2. ไม่ได้มีภูมิลำเนาในพื้นที่เขตบริการของโรงพยาบาล

กระบวนการเก็บข้อมูล (Data collection process) ใช้การสัมภาษณ์ (Interview question) และ
บันทึกข้อมูลลงใน Platform Social Telecare และมีการวัดผล (Outcome measurement)

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ใน Platform Social
Telecare โดยใช้เครื่องมือในการประเมินผู้ป่วยอาจใช้การประเมินร่วมกันของทีมสหวิชาชีพเพื่อวางแผนการจัดการ
รายกรณีร่วมกัน

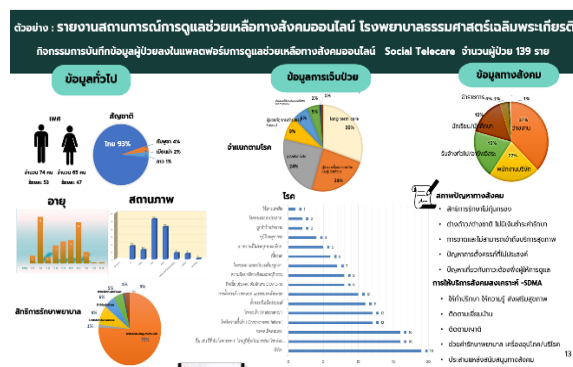
วิธีการศึกษา 1) ทิมนักสังคมสงเคราะห์อบรมความรู้การใช้งาน เครื่องมือประเมินปัญหาทางสังคมใน Platform Social Telecare 2) ทิมนักสังคมสงเคราะห์ลงบันทึกข้อมูลผู้ป่วยในแพลตฟอร์ม Social Telecare เดือนกุมภาพันธ์ - สิงหาคม 2567 3) นำผลของข้อมูลผู้ป่วยมาจัดบริการดูแลทางสังคมและวางแผนการช่วยเหลือรายบุคคล 5) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา และสรุปผลการเรียนรู้

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ในการใช้ Platform Social Telecare และบันทึกข้อมูลในแพลตฟอร์ม จำนวน 139 ราย พบว่า เป็นผู้ป่วยเพศชายร้อยละ 53 ผู้ป่วยเพศหญิง ร้อยละ 47 ในส่วนของสัญชาติ พบว่า ผู้ป่วยสัญชาติไทยมากที่สุด ร้อยละ 93 รองลงมาสัญชาติกัมพูชา สัญชาติเมียนมาและสัญชาติลาว ร้อยละ 7 ข้อมูลด้านอายุ พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่อายุ 11 – 20 ปี ร้อยละ 36 รองลงมา อายุ 61 – 70 ปี ร้อยละ 32 อันดับสุดท้ายอายุ 81 ปีขึ้นไปร้อยละ 1

สิทธิการรักษาพยาบาลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ป่วยมีสิทธิบัตรหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (บัตรทอง) ร้อยละ 78 รองลงมาไม่มีสิทธิการรักษา ร้อยละ 9 และอันดับสุดท้ายกลุ่มตัวอย่างใช้สิทธิข้าราชการและประกันสังคม ร้อยละ 1

ประเภทกลุ่มตัวอย่างที่มาใช้บริการสังคมสงเคราะห์ ผลจำแนกประเภทกลุ่มตัวอย่างที่มาใช้บริการสังคมสงเคราะห์ตามกลุ่มเป้าหมาย พบว่า กลุ่มเป้าหมายผู้ป่วย long term care พบมากที่สุดร้อยละ 30 ผู้ป่วยมะเร็งและระยะท้าย และผู้ป่วยทั่วไป ร้อยละ 24 ผู้ป่วยที่ถูกกระทำความรุนแรง (OSCC) ร้อยละ 9 ผู้มีปัญหาสุขภาพจิตและจิตเวช ร้อยละ 6 ผู้ป่วยประสบอุบัติเหตุและประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน ร้อยละ 7 ผู้ป่วยใช้สารเสพติดและโควิด 19 ร้อยละ 1

ขั้นตอนการประเมินปัญหา (Assessment and Social Diagnosis)

ลักษณะปัญหาทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ผลการประเมินลักษณะปัญหาทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ Platform Social Telecare พบ 5 ปัญหาหลักที่โดดเด่น ดังนี้

1) ปัญหาทางการเงิน ได้แก่ การขาดแคลนทุนทรัพย์สำหรับการใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพด้านต่าง ๆ อันเนื่องมาจาก ไม่มีรายได้ รายได้ไม่เพียงพอต่อการครองชีพ มีหนี้สิน ปัญหาค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล เช่น ค่าตรวจรักษาพยาบาล ค่าพาหนะ เป็นต้น

2) ปัญหาการประกอบอาชีพ ได้แก่ ไม่มีงานทำ เนื่องจากตกงาน หรือต้องเลี้ยงดูบุตรในครอบครัว

3) ปัญหาต่อการดูแลสุขภาพของผู้ป่วย ได้แก่ ผู้ป่วยหรือญาติขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคและการดูแลรักษาที่เหมาะสม ไม่ยอมรับการเจ็บป่วย ไม่ร่วมมือในการฝึกฟื้นฟูสุขภาพตนเอง ไม่ได้รับประทานยาตามแพทย์สั่ง ไม่ได้รับการรักษาต่อเนื่อง เป็นต้น ไม่ได้รับความสะดวกในการขอรับบริการสาธารณสุข เช่น การให้ข้อมูลบริการไม่ชัดเจน / ไม่ให้ข้อมูล มีปัญหาในการขอใบส่งต่อ ไม่มีการนัดต่อ การนัดหมายครั้งต่อไปนานเกินไปหรือไม่ต่อเนื่อง เป็นต้น

4) ปัญหาภาระในการดูแลผู้สูงอายุ/มีคนผู้พิการในครอบครัว ได้แก่ มีสมาชิกในครอบครัวสูงอายุที่ต้องดูแลจนทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต และมีสมาชิกในครอบครัวเจ็บป่วยเรื้อรัง พิกการทางกาย/จิต หรือสารเสพติด

5) ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ ได้แก่ การไม่เข้าใจกันระหว่างญาติพี่น้องมีการทะเลาะกันเป็นประจำ ไม่ไว้วางใจกันจนทำให้เกิดความแตกร้าวระหว่างญาติพี่น้อง

ขั้นตอนการช่วยเหลือทางสังคมกับกลุ่มตัวอย่าง

หลังการวิเคราะห์ปัญหาสุขภาพร่วมกับปัญหาสังคมผ่านการใช้เครื่องมือ S.D.M.A. ผู้ศึกษานำมาสู่กระบวนการจัดทำแผนจัดการรายกรณีให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม ดังนี้

1) การช่วยเหลือตามสภาพปัญหาทางสังคม (Social Assistance) และความต้องการของผู้ใช้บริการ เช่น การประเมินวินิจฉัยปัญหาทางสังคม การประเมินความพร้อมของผู้ป่วย ครอบครัว และชุมชน ก่อนจำหน่ายผู้ป่วยออกจากโรงพยาบาล เป็นต้น

2) การแทรกแซงทางสังคม (Social Intervention) เป็นการจัดการบริการด้านการให้คำปรึกษา เช่น การให้การปรึกษารายบุคคล การให้การปรึกษารายกลุ่ม การให้การปรึกษาทางสังคมสงเคราะห์ทางโทรศัพท์ / Online Application การให้คำปรึกษาทางสังคมสงเคราะห์โดยระบบแพทย์ทางไกล (Telemedicine) การให้การปรึกษาครอบครัว

3) การบำบัดทางสังคม (Social Therapy) เป็นการจัดการบริการสนับสนุน ส่งเสริม เสริมพลังอำนาจ (Empowerment) กับผู้ป่วยและครอบครัวให้เป็นไปตามเป้าหมายและแผนการจัดการรายกรณี อาทิ การบำบัดทางสังคมเฉพาะราย การทำครอบครัวบำบัด กลุ่มบำบัดเฉพาะโรคเพื่อการฟื้นฟูสุขภาพ

4) การพิทักษ์สิทธิ์ และการจัดการทรัพยากรทางสังคม (Social Resource Management and Advocacy) ผู้ใช้บริการและครอบครัวได้รับการช่วยเหลือ/สวัสดิการสังคมจากบุคคลหรือหน่วยงานใดเพื่อการแก้ไขปัญหา ได้แก่ การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ป่วยตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการจัดการทรัพยากรทางสังคม การจัดการรายกรณีด้านการดูแลทางสังคม การจัดทำประชุมทีมสหวิชาชีพ (Case Conference) การสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ ชุมชน การเยี่ยมบ้านโดยนักสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์

5) การติดตามและประเมินผลการให้บริการ ให้บริการ กลุ่มเป้าหมายที่ดำเนินการศึกษามีการติดตามโดยทำ Case conference ผ่าน Platform Social Telecare (PST) และวางระบบการประสานส่งต่อ เชื่อมโยงกับทรัพยากรในพื้นที่

ผลการวิเคราะห์ใช้ Platform Social Telecare (PST) กับการดูแลทางสังคมกับกลุ่มตัวอย่าง

1) การเลือกใช้เครื่องมือใน Platform Social Telecare (PST)

นักสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ได้ใช้เครื่องมือ Platform Social Telecare (PST) 3 เครื่องมือเพิ่มเติมในการประเมินผู้ป่วยและครอบครัวในบางราย ได้แก่ 1) เครื่องมือประเมินความพร้อมของครอบครัว (Family Readiness Assessment : F.R.A.) ในผู้ป่วยจำนวน 15 ราย หากครอบครัวมีระดับความพร้อมน้อย นักสังคมสงเคราะห์จะใช้วิธีการ Family Therapy/Family Counseling หากครอบครัวมีระดับความพร้อมปานกลาง นักสังคมสงเคราะห์จะใช้วิธีการ Counseling หากครอบครัวมีระดับความพร้อมมาก นักสังคมสงเคราะห์จะใช้วิธีการ Psycho – Social Support และหากครอบครัวมีระดับความพร้อมมากที่สุด นักสังคมสงเคราะห์จะใช้วิธีการ Psycho – Social Education 2) การใช้เครื่องมือประเมินการดูแลสุขภาพจิตตนเอง (Mental Self Care Assessment: M.S.C.A.) โดยส่วนใหญ่จะใช้ในกลุ่มผู้ป่วยที่เตรียมความพร้อมในการปลูกถ่ายอวัยวะ โดยส่วนใหญ่ผู้ป่วย ร้อยละ 60 ของผู้ป่วยที่ได้รับการประเมิน สามารถดูแลสุขภาพจิตได้ในระดับมาก มีเพียงร้อยละ 20 ของผู้ป่วยที่ได้รับการประเมิน สามารถดูแลสุขภาพจิตได้ในระดับปานกลาง โดยในทั้งสองระดับ นักสังคมสงเคราะห์จะใช้วิธีการเสริมพลังอำนาจ (Empowerment), การให้ความรู้การดูแลสุขภาพจิตตนเอง (Education) , และการให้การปรึกษา (Counseling) ในการดำเนินการกับผู้ป่วย เพื่อให้ผู้ป่วยมีพลังใจในการใช้ชีวิต และสามารถจัดการกับปัญหาได้

ในกระบวนการประเมินและวินิจฉัยปัญหาทางสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องประมวลข้อมูลทางสังคมของผู้ป่วยมีความหลากหลายซับซ้อน บางปัญหาที่มีการซ้อนทับและส่งผลต่อกัน ทำให้นักสังคมสงเคราะห์จำเป็นต้องมีเครื่องมือในการประเมินและวินิจฉัยปัญหาทางสังคมอย่างเป็นระบบ เครื่องมือ S.D.M.A และแพลตฟอร์ม Social Telecare ยังช่วยสร้างความน่าเชื่อถือของคำวินิจฉัยทางสังคม ทำให้แพทย์หรือสหวิชาชีพอื่น เห็นมิติทางสังคมที่เป็นธรรมชาติของปัญหาได้อย่างแท้จริง จนนำไปสู่การปรับแผนการรักษาให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของผู้ป่วยและการรักษามีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) การบริหารจัดการข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศทางสังคมสงเคราะห์ให้มีประสิทธิภาพ

การใช้แพลตฟอร์ม Social Telecare ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูลและการดูแลผู้ป่วย ทำให้สามารถติดตามและให้การช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็วและตรงกับความต้องการมากขึ้น และเกิดการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกโรงพยาบาลช่วยให้การดูแลผู้ป่วยมีความครอบคลุมและต่อเนื่องมากขึ้น นอกจากนี้ มีการประเมินทางสังคมและการจัดกลุ่มผู้ป่วยตามระดับความเร่งด่วน ซึ่งมีส่วนช่วยในการจัดสรรทรัพยากรและการให้ความช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ และในอนาคตหากมีการเชื่อมข้อมูลกับฐานข้อมูลในโรงพยาบาลจะสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับมิติทางสังคมควบคู่ไปกับการรักษาทางการแพทย์ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยได้อย่างเป็นองค์รวม

3) เกิดมาตรฐานการให้บริการสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์ที่มีคุณภาพ

งานสังคมสงเคราะห์ โรงพยาบาลธรรมศาสตร์ มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ส่งผลให้ภาคีเครือข่ายได้ความรู้ ความเข้าใจ การใช้ Platform Social Telecare ตามมาตรฐาน PDPA และมีการแลกเปลี่ยนสถานการณ์กลุ่มเปราะบาง บทบาทการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงาน การวางแผนการทำงานร่วมกับ สหวิชาชีพ รวมถึงการประชุม Case Conferences ทางไกล ในผู้ป่วยหญิงไทย อายุ 66 ปี มาโรงพยาบาลด้วยปัญหาทางสุขภาพ

กาย โรคหลอดเลือดสมอง ต้อหิน ไชมันในเลือดสูง หมอนรอง กระดูกสันหลังเคลื่อน เบาหวาน และความดันในเลือดสูง โดยเป็นการส่งเรื่องมาจากศูนย์ดำรงธรรมโดยปัญหาหลักคือ ค่าเดินทางและค่ารักษาพยาบาลเป็นหลัก รวมถึงปัญหาเรื่องผู้ดูแลมีภาวะเบื่อหน่าย นักสังคมสงเคราะห์ได้มีการสัมภาษณ์ข้อเท็จจริง ช่วยค่าเดินทาง ค่าครองชีพ เสริมสร้างกำลังใจ ประสานงานเครือข่ายในพื้นที่ร่วมวางแผนการดูแลสุขภาพและสังคม จนนำมาสู่การช่วยเหลือระยะยาว การป้องกันการเกิดปัญหาซ้ำ แผนการดูแลสุขภาพ กาย จิต สังคม และฟื้นฟูผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชน จัดทำแผนกิจกรรมการดูแลรายบุคคล (Social Care Plan) ของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง โดยพิจารณาการทำการกิจกรรมจากสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวของผู้สูงอายุด้านสวัสดิการสังคม และสาธารณสุขโรคและความจำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตประจำวัน รวมถึงเป็นการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย และการจัดการทรัพยากรทางสังคมผ่านการส่งต่อและจัดหาแหล่งทรัพยากรที่เหมาะสม

4) เกิดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพและเครือข่ายสหวิชาชีพร่วมกัน

สหวิชาชีพด้วยการจัดประชุมเสริมความรู้ให้เครือข่ายในกลุ่มผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเวช สืบเนื่องจากผลของการประชุมเชิงปฏิบัติการซึ่งเป็นกิจกรรมในโครงการ Social Telecare ฯ เป็นเวทีสำคัญที่ทำให้เครือข่ายสหวิชาชีพทั้งภายในและภายนอกโรงพยาบาลให้แลกเปลี่ยนสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ ความยากลำบากในการช่วยเหลือผู้ป่วยและความต้องการ พบว่า สหวิชาชีพที่อยู่ในสถานสงเคราะห์พบสถานการณ์ผู้ป่วยจิตเวชในสถานสงเคราะห์มากขึ้น ไม่รู้วิธีการดูแล จึงขอให้ทางงานสังคมสงเคราะห์ โรงพยาบาลธรรมศาสตร์ จัดกิจกรรมเสริมความรู้โดยพยาบาลจิตเวช สอนวิธีการสังเกต ข้อควรระวัง แนวทางการดูแลผู้ป่วยจิตเวชเบื้องต้น วางแผนติดตามผลการเรียนรู้ต่อไป

5) การพัฒนาบริการใหม่ จัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จเพื่อคนพิการในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลใน Platform Social Telecare พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีความพิการ ผู้ศึกษาและทีมงานสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์จึงประสานขอความร่วมมือกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดปทุมธานี ในการจัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จเพื่อคนพิการในโรงพยาบาลธรรมศาสตร์ เริ่มจัดกิจกรรมเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2567 เป็นต้นมา และจากการวิเคราะห์ผู้ป่วยใน Platform Social Telecare พบว่ามีผู้ป่วยต่างด้าวจำนวนมากจึงทำให้เกิดการประชุมวางแผนการดูแลกลุ่มเปราะบางแรงงานข้ามชาติ และมุ่งส่งเสริมการดูแลสุขภาพในชุมชนแรงงานข้ามชาติในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี อาทิ ชุมชนตลาดไท ชุมชนตลาดสี่มุมเมือง ชุมชนนวนคร และชุมชนตลาดไอยรา เป็นต้น

ผลลัพธ์จากโครงการนี้ ผู้ป่วยกลุ่มเปราะบางได้รับการประเมินตามมาตรฐานวิชาชีพตามเครื่องมือทางสังคมที่สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับรอง นักสังคมสงเคราะห์ในโครงการได้พัฒนาสมรรถนะ ทักษะและความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีและการประเมินปัญหาทางสังคมผ่าน Platform Social Telecare มีสามารถนำไปสู่การพัฒนาการบรรจุ Platform Social Telecare ถูกบรรจุเข้าแผนของโรงพยาบาล สอดรับกับนโยบายโรงพยาบาลทันสมัย ขับเคลื่อนด้วยดิจิทัล

ความท้าทายและโอกาสในการพัฒนา Platform Social Telecare ต้องเชื่อมโยงกับระบบปฏิบัติการ โปรแกรมพื้นฐานของโรงพยาบาลธรรมศาสตร์ฯ คือ โปรแกรม e-PHIS ต้องสามารถเบิกค่าตอบแทนจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ได้ ต้องอยู่ภายใต้กระทรวง และมีขึ้นความลับ PDPA ที่เชื่อถือได้ Platform Social Telecare สามารถวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อเป็นการกำกับติดตามคุณภาพการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ ในกำกับของสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

ข้อเสนอแนะ

ความยั่งยืนของโครงการยังเป็นประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ โดยจำเป็นต้องมีการผลักดันให้เกิดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และการขยายผลไปสู่พื้นที่อื่น ๆ ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อปัญหาสังคมที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลง

- 1) การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างระบบต่าง ๆ ยังเป็นความท้าทาย โดยเฉพาะการเชื่อมต่อข้อมูลจากระบบ e-PHIS ไปยัง Platform Social Telecare เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งต่อข้อมูลและการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน
- 2) การพัฒนาแนวทางการดูแลเฉพาะกลุ่ม เช่น ผู้ป่วยตั้งครุภักดิ์วัยรุ่น ผู้พิการ ผู้ป่วยจิตเวชและเด็ก ซึ่งเป็นกลุ่มที่สำคัญ
- 3) การขับเคลื่อนด้าน PDPA (Personal Data Protection Act) และจริยธรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการจัดการข้อมูลเป็นไปตามมาตรฐานและกฎหมาย
- 4) การพัฒนาระบบการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคาดการณ์แนวโน้มและวางแผนเชิงนโยบายในระยะยาว
- 5) การพัฒนาทักษะของบุคลากร นักสังคมสงเคราะห์จำเป็นต้องพัฒนาความรู้ ประสิทธิภาพ การใช้เครื่องมือ และการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง การปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีและระบบใหม่ ๆ
- 6) การสื่อสารและส่งต่อข้อมูลระหว่างหน่วยงาน การสร้างระบบการสื่อสารและส่งต่อข้อมูลที่มีประสิทธิภาพระหว่างหน่วยงานต่างๆ การสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงานในการดูแลผู้ป่วย
- 7) การใช้เครื่องมือที่มีความเฉพาะในการประเมินผู้ป่วยกลุ่มเปราะบางที่มีปัญหาที่ซับซ้อน

เอกสารอ้างอิง

- โครงการการพัฒนาและเสริมสมรรถนะกลไกและเครือข่ายการดูแลทางสังคมของนักสังคมสงเคราะห์และสหวิชาชีพ เพื่อสนับสนุนระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิเพื่อขยายผลการทำงานในระดับพื้นที่ สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ คู่มือการใช้งานระบบ Social Telecare (ปรับปรุงครั้งล่าสุด 26 ธันวาคม 2566) สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ แผนพัฒนาสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2567 - 2569). สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ประกาศสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ เรื่องมาตรฐานการให้บริการของ ผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2564. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 138 ตอนพิเศษ 144ง. หน้า 34-37 (30 มิถุนายน 2564 จตุรงค์ บุญรัตนสุนทร ระพีพรรณ คำหอม เยาวเรศ คำมะนาด และทองศิริ กำแดง. การสร้างคุณค่าและสมรรถนะหลักนักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพ. วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ 2564; 29 (1) : 294 -328. โสภกา อ่อนโอภาส. (2555). การจัดการรายกรณีทางสังคมสงเคราะห์ (Social work case management). https://www.gotoknow.org/posts/36246#google_vignette นัฐยา พานิชย์ดี. (2023). การพัฒนาระบบบริการแพทย์ทางไกลคลินิกเฉพาะโรค (Telemedicine) โรงพยาบาล ภาพสินธุ์. วารสารวิชาการทางการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ, 3(2), 127-142. สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์. (ร่าง) มาตรฐานการให้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.; 2563. [เข้าถึงเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2564]. เข้าถึงได้จาก [http://intranet.dop.go.th/intranet_older/fls/fls_uploads/52885/ขอความเห็นเรื่อง\(ร่าง\)มาตรฐานการให้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์.pdf](http://intranet.dop.go.th/intranet_older/fls/fls_uploads/52885/ขอความเห็นเรื่อง(ร่าง)มาตรฐานการให้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์.pdf)

Child Labour in Fishery Value Chains in Thailand and its Inter-linkages with Migration*

Jaturong Boonyarattanasoontorn¹
jaturong22@gmail.com

(Received: February, 7 2025; Revised: April 18, 2025; Accepted: April 30, 2025)

Abstract

The research on "Child Labour in Fishery Value Chains in Thailand and its Inter-linkages with Migration" has 4 objectives namely: (1) to find out the characteristics and conditions of household situations, as well as adults and children working in the value chain of small-scale fishing (2) to analyse the causes and consequences of child labor, and how laws are designed to protect them (3) to analyse how migration affect child labor, directly or indirectly, and what conditions and government efforts have caused migrants to worsen or reduce child labor in the fisheries sector (4) to analyse how child labour can be eliminated in the fishing sector. The research employed mixed methods to answer the objectives, The research results reveal that (1) the fishery business in Thailand now demands a high number of migrant workers. The majority of Thai adults and children have declined to work in this business; (2) the Thai labor protection law has complied with the International Labour Standards (ILS) on minimum age, ILO C 138, beginning at 15 years of age with light and non-hazardous work by notifying a labor inspector and keeping records as required by the law. However, law enforcement is not strong enough, especially with migrant child workers. (3) Thailand ratified two ILO conventions to make progress in social protection for labor in 2016. (4) The government policy has always improved since 1992. However, the problem of laws enforcement needs to be solved.

Keywords: Child labor, fisheries, migration, Thailand, labour policy

* This research is supported by the Food and Agriculture Organization of the United Nations in 2021

¹Ph.D. Former Chairman of Ph.D. program in Social Welfare Administration, Huachiew Chalermprakiet University and former Chairman of Thai DHHRA.

Introduction

Thailand located in the heart of mainland Southeast Asia. It is a country of mountains, hills, plains and a long coastline along the Gulf of Thailand (3,565 km) and the Andaman Sea (865 km)¹. Fisheries products generate about 20% of Thai food exports. Thailand's total fishery exports increased by 4% from US\$5.6 billion in 2016 to US\$5.8 billion in 2017. Major exports in 2017 included canned tuna (US\$2.1billion); processed shrimp/prawns (US\$1.8billion); processed squid/cuttlefish (US\$345 million); and canned sardines (US\$108 million), which account for three-quarters of total fishery exports. The top five markets for Thai fishery products are Japan, the United States, Australia, Canada, and China.²

In 2020, the export value of chilled and frozen fish, including fish livers and eggs from Thailand was approximately 4.67 billion Thai baht (143,780,800 USD). In that same year, the total export value of fish products in Thailand amounted to around 12.54 billion Thai baht (386,083,777 USD).³

It is generally recognized that Thailand has attracted millions of migrants from neighbouring countries looking for a better standard of living. Sectors such as fishing, agriculture, hospitality, domestic work and manufacturing are heavily reliant on migrant workers for manpower. As of November 2020, there were 2,323,124 registered migrant workers in Thailand⁴ (Ministry of Labour, 2020). Women and men migrant workers make a substantial contribution to Thailand's economic performance. According to a study by the ILO and OECD, migrants were responsible for 4.3 - 6.6 per cent of Thailand's GDP in 2010, while representing 4.7 per cent of the employed population (ILO/OECD, 2017). The USAID Asia Counter Trafficking in Persons (CTIP) project conducted a desk review of research from the previous five years (2015-2020) on migration into Thailand's fishing sector⁵. The key findings include 90% of Thailand's fishing workforce, or an estimated

¹ Royal Thai Embassy, Washington D.C. Thailand in brief. Retrieved 2 September 2021, from <https://thaiembdc.org/about-thailand/thailand-in-brief/>

² Ngamprasertkit, Srisuman (8 May 2018). "Thailand Seafood Report" (GAIN Report Number:TH8067). USDA Foreign Agricultural Service. Bangkok: US Department of Agriculture. Retrieved 23 December 2019. This article incorporates text from this source, which is in the public domain.

³ Statista. (2021). Export value of fish product from Thailand in 2020, by type, Retrieved on 4th September 2021, from <https://www.statista.com/statistics/1195031/thailand-export-value-of-fish-product-by-type/>

⁴ ILO, Australian Aid, and Canada. TRIANGLE in ASEAN Quarterly Briefing Note. Retrieved 2 September 2021, from https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro/documents/generic_document/wcms_735108.pdf

⁵ USAID and WINROCK. USAID Asia CTIP – Quarterly Progress Report, FY 20, Q2. Retrieved 2 September 2021, from https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00WR3M.pdf

60,000 fishers, are from Myanmar and Cambodia⁶. Based on findings from an International Labour Organization (ILO) survey conducted in 2019 with 219 fishers, 100% fishers were males and 44% were under the age of 40. This profile is consistent with other studies that have collected demographic information on fishers. Findings from a Rapid Asia survey with 598 fishers in 2019 showed migrants from Cambodia and Myanmar work as fishers for an average of 4.5 years. The Ship to Shore rights survey found 39% fishers reported migrating through the MOU process (practical-legal framework for migration between Thailand and Myanmar/ Cambodia). Most fishers reported obtaining a job through family & friends. The cost to migrate through the MOU process is roughly \$240 USD and includes all required documentation, but workers reportedly often pay \$365 USD for 'processing' services. A shift from the use of registered agents and brokers in recent years appears to have reduced recruitment fees, but fishers continue to report owing debts to employers for migration costs coupled with reports of wage withholding, deception and coercion. However, the MOU implementation helps decrease illegal expense and pushes lessen undocumented migrant workers and increase legal employment.

The MOU of a joint practical-legal framework for migration and employment between Thailand and the neighboring countries is changed from focusing on Myanmar, Cambodia, Lao PDR and Vietnam. Thailand has signed MOU with Myanmar and Cambodia. The objectives and scopes of the MOU are related to employment, worker rights protection and anti-illegal migration for legal employment as of the following elements.

In the study area, there were 936 fishing vessels in Samutprakarn Province during 2020 to 2021. They were classified as commercial fishing vessels (10 gross tons or more) and local fisheries (boats less than 10 gross tons) as follows:

1) 357 commercial fishing boats include:

Mueang District	141
Phrasamut Chedi District	48
Bang Bo District	168

2) There were 579 traditional fishing boats. Most of them used krill nets and persistent nets.

The migrant workers working in the fishing boats in Samutprakarn Province and conducting "Seabook" with the Samutprakarn Provincial Fisheries Office from 29 December 2016 – 31 July 2021 can be classified by nationality as follow: 1,481 Burmese, 1,224 Cambodians, 301 Laotians.

⁶ ILO. Less is more: How policy and technology can impact the Thai labour market for work in fishing. Retrieved 2 September 2021, from https://www.ilo.org/asia/publications/WCMS_733899/lang--en/index.htm

Overview of child labour and migrant workers in the Thai fishery sector

Child labour has been remarkably existing for decades in Thailand due to the rapid industrialization and the demand of a large number of labourers in the growing industries. Thailand has been in a state of a labour shortage in many industries for more than three decades when the population growth rate has been decreasing, and the concentration of workers is increasing in service sectors faster than in the agricultural and industrial sectors. The economic growth (GDP) of Thailand of 8-11% in 1990-1995⁷ was a pull factor encouraging the immigration of millions of workers into Thailand.

Child labourers in Thailand are mostly migrant children who have been accompanied by their job-seeking parents or relatives while immigrating to Thailand. Migrant workers in the fishery sector in Thailand are mostly coming from the bordering countries: Myanmar, Cambodia and Lao PDR. Migrant workers in Thailand are now restructured and managed to be legalized. The current status is different from what happened in the last 20-25 years. Lots of undocumented workers are however decreasing from the human trafficking businesses due to the Thai and neighbouring governments' MOU is better functioning in the latter part of the last decade. The recent intensive practice of the MOU that is the MOU of labour cooperation between two countries is now stressed more on agreement on employment (Sakulsri, 2020: 553-554). The fishery workers are also affected to turn from undocumented to document workers. The entry of migrant workers from the borders illegally is lessening to be more through a legal challenge of the neighbouring governments' cooperation, mechanism and approvals.

Thailand, a leader in the seafood industry, found that there is a large number of child labour in the fishery sector. They work in fish-catching activity under the value chains of seafood production. According to a study on Migrant Children & Child Labour in Thailand's Fishing and Seafood Processing Industry conducted by Labour Rights Promotion Network Foundation (LPN) in 2015, most migrant children were under 15 years of age. They worked in the seafood processing industry and/or had no opportunity to access Thai education system. They worked 9.5 hours a day, 6 days a week on average. Their long overtime periods were not included. These conditions contradicted child protection laws. The migrant child labourers were persuaded to work overtime for the extra pay. Some migrant children worked under subcontractors in primary processing plants, or peeling sheds. They were expected to work 11 hours a day, from dawn until dusk.⁸

⁷ Thailand GDP Growth Rate 1961-2021. Retrieved from

<https://www.macrotrends.net/countries/THA/thailand/gdp-growth-rate>

⁸ LPN. (2015). Migrant Children & Child Labourers in Thailand's Fishing and Seafood Processing Industry, Retrieved on 4th September 2021, from <https://lpnthailand.files.wordpress.com/2017/04/a-report-on-migrant-children-child-labourers-2015.pdf>

Moreover, the study on Migrant and Child Labour in Thailand's Shrimp and other Seafood Supply Chains in 2015, nearly 1 in 10 children under 18 years of age worked in the shrimp and seafood industries. They toiled for longer hours than Thai children. One-third of migrant children in these sectors did not attend a formal school⁹.

The social protection services for migrants and family members were not yet functional well enough, especially the accessibility of information and the unequal treatment between Thai and migrant workers for financial allowance during the COVID-19 pandemic in 2020-2021 to mitigate the difficulty of workers according to the government policy. The mentioned social protection services were centrally the social security scheme that allowed Thai and foreign workers be members of the scheme. In actuality, it was social insurance fund. The legal migrant workers are prone to be automatically registered with the fund after they were legally employed. The illegal workers of nearly 50% of all fishery workers may loosen away from the protection of the scheme. No ship owner can formally register an undocumented or illegal employee with the Social Security Office. However, these workers and their family members may be protected under the kinds of social assistance and mitigation when they are suffering.

In legally entering Thailand, the migrant workers had to pay for some kinds of expenditures.¹⁰ According to the MOU between Thailand and the neighbouring government, during the COVID-19 epidemic, the total cost of importing for one person was between 11,490 - 22,040 THB or 370 - 711 USD. One foreigner's expenditure consisted of: (1) Two times of covid tests 2,600 THB, (2) a Visa (2 years) 2,000 THB, (3) a Work permit (2 years) 1,900 THB, (4) a Health check-up for 6 diseases 500 baht, (5) Polite insurance including COVID-19 (private insurance company for 4 months) 990 THB, (6) Medical service fee (vaccination) 50 THB, (7) the cost of detention facilities (500 - 1,000 THB per day), 7-day quarantine 3,500/7,000 THB and 14-day detention 7,000-14,000 THB.¹¹ These expenditures were the cost of entering employment in Thailand. In the aftermath of the mentioned expenditures, the migrants would earn to resume them.

In the 2020 Ship to Shore Endline, research¹² findings reported that only 3% of migrant workers recruited in Thailand paid a recruitment fee upfront (\$420 USD); 5% of migrant fishing workers recruited in their home country paid a recruitment fee upfront (\$377 USD).

Income in Thailand was quite higher than their homelands. The average salary was \$387 USD per month for fishers, up 15% over 2017 figures.

⁹ See more detail in LPN. 2015. Migrant Children & Child Labour in Thailand's Fishing and Seafood Processing tail Industry.

¹⁰ See in addition "Legal ways to enter Thailand" in ILO (2020): Box 1, p. 9.

¹¹ A news, topic "1 Dec. Unlocking, accepting workers from 3 nations, entering Thailand, 7 lists, employers must pay 7 steps to import workers."

¹² ILO. 2020. Endline research findings on fishers and seafood workers in Thailand.

The share of workers surveyed who can recall signing a work contract increased. As it showed that approximately 6% of the fishers were signed-contracted workers in 2013, while in 2017 the proportion was raised more than seven times to be 43% (ILO, 2020: 3).

In the Ship to Shore Endline findings, 23% of fishers surveyed said that they had substandard living conditions and 17% said that they had substandard work conditions¹³, 50% of fishers reported accessing a health service, only 16% accessed social security, 2% received training, and 1% reported legal services and workman compensation. The forced labour situations among workers surveyed in 2019: 14 per cent among fishers and 7 per cent among seafood processing workers. Many reports found that the fishers worked excessive overtime, as highlighted in the U.S. Department of State TIP report: many of them worked 18 to 20 hours per day for seven days a week, without adequate food, water or medical supplies¹⁴.

Moreover, the study on Migrant and Child Labour in Thailand's Shrimp and Other Seafood Supply Chains conducted by the International Labour Organization (ILO) and the Asia Foundation (2015) found that 23 per cent of children in the shrimp and seafood industries were working in the unhealthy wet and dirty conditions. At the same time, about 20 per cent of them reported workplace injuries compared to 8.4 per cent in other industries, and nearly 1 in 10 children under 18 worked in the shrimp and seafood industries. Moreover, only a quarter of these labourers - aged 15-17 are said to be aware of child labour laws, and nearly 65 per cent of them did not enjoy the legal protection of a contract. The study also found that one-third of migrant children in these sectors did not attend a formal school, due to a combination of challenges and constraints that included household debt, childcare commitment for siblings, and parental mobility.¹⁵

Children are prohibited from working in hazardous conditions as compliance with the ILO's standards. Thailand has ratified the Worst Forms of Child Labour Convention, 1999 (No. 182) on 16 Feb 2001¹⁶. The Convention prohibits as well child labour working at night, work continuously for more than 4 hours without rest, do not lift heavy objects or use equipment for hazardous work.

¹³ The subjects of substandard living conditions and substandard working conditions of the ILO's Endline Research Report (2020) are derived from a survey. That workers were shown pictures of substandard living and working quarters and asked to indicate whether the conditions in the pictures were worse, about the same, or better – that is, cleaner, more spacious, safer – than their working and living quarters. See more details in the Endline research findings on fishers and seafood workers in Thailand ILO, 2020: 24.

¹⁴ US Department of State (2019). Trafficking in Persons Report: Thailand.

¹⁵ ILO and Asia Foundation. (2015). Migrant and Child Labour in Thailand's Shrimp and Other Seafood Supply Chains.

¹⁶ ILO. (1999). Ratifications of C182 - Worst Forms of Child Labour Convention, 1999 (No. 182).

On account of the hazardous work and related conditions which are among the concerning standards against the worst form of child labour, the ILO's Convention 182, Art. 3 (d) stipulates that: *“(d) work which, by its nature or the circumstances in which it is carried out, is likely to harm the health, safety or morals of children. Furthermore, the ILO's Recommendation No. 190, Chapter II Hazardous Work, lays as follows: (a) work which exposes children to physical, psychological or sexual abuse; (b) work underground, under water, at dangerous heights or in confined spaces; (c) work with dangerous machinery, equipment and tools, or which involves the manual handling or transport of heavy loads; (d) work in an unhealthy environment which may, for example, expose children to hazardous substances, agents or processes, or to temperatures, noise levels, or vibrations damaging to their health; (e) work under particularly difficult conditions such as work for long hours or during the night or work where the child is unreasonably confined to the premises of the employer.”*

The Thai Labour Protection Act B.E. 2541 (1998), Section 49, stipulates hazardous and other dangerous work of young workers including risky, such as works relating to metal smelting and pressing, work involving heat cold, vibration, noise and light of an abnormal level, work involving hazardous chemical substances and poisonous microorganisms and so on. (See more details in the next chapter, topic 2.2)

The Ministerial Regulation Concerning Labour Protection in Sea Fishery Work B.E. 2557 (2014) stipulates two clauses on minimum age and rest period:

“Clause 4. An employer shall not employ a person under 18 years of age to work in a fishing boat.

Clause 5. Any employer shall provide a rest period of not less than 10 hours in any 24-hour period and not less than 77 hours in any 77-day period for an employee. An employer shall prepare a rest period record to be inspected by a labour inspector.

In case of emergency or necessary, an employer may require an employee to work during a rest period, however, a compensatory rest shall be immediately given to an employee. An employer shall prepare a rest period's record.”

Thus the international labour standards and the Thai laws are in conformity. In spite of that the minimum age of workers onboard a ship of the fishery business mandated by the Thai labour law is two years above the ILO's minimum standard.

Research questions

This study aims to answer the following research questions:

- (1) What are the characteristics and conditions of household situations, and adults and children working in the small-scale fisheries value chain?
- (2) What are the causes and consequences of child labour, and how are they protected by laws and mitigated by public programs in the fisheries sector?

- (3) In what ways does migration impact, directly or indirectly, on child labour and under what conditions and government efforts have caused_migrants to worsen or reduce child labour in the fisheries sector?
- (4) How can child labour be mitigated and eliminated in the fisheries sector?

Methodology

This research employed mixed methods comprising quantitative and qualitative methodologies. The quantitative research involved a survey of adult and child respondents in small-scale fishery households. The qualitative research methods included in-depth interviews the key informants who were the government officials in the Department of Fishery, Ministry of Agriculture and Cooperative at the national and local levels, and the government officials in the Department of Welfare and Labour Protection, Ministry of Labour in the national and local levels as well an official of Sub-District Health Promoting Hospital in the research site, the NGOs working in the research site, and the chairperson of Migrant Workers Rights Network. The main data on the status of workers and the household and employment situation of migrant and child workers were collected.

The study was scoped in the small-scale sea fishery in the Klong Dan sub-district, Samutprakarn Province.¹⁷ This area was more well-known for the very active employment of Myanmar and Cambodian migrants and their child workers in the fishery business than any other place in Samutprakarn Province. The targeted population for data collection by the survey are the small 936 fishing vessels or boats of less than 10 gross tonnes making short fishing trips, close to shore.

The duration of the survey was from 1 July to 15 August 2021, and the interview of key informants was during 16 August - 30 August 2021. Purposive and quota sampling was employed to survey 300 adults and working children in small-scale fishing in the Klong Dan sub-district, Samutprakarn Province. Balance in gender, 50% for male and 50% for female was the principle to select the respondents. Most migrant workers in the Klong Dan sub-district were from Myanmar, the sample size for Myanmar was 60% and 40% for Cambodian.

The questionnaires were developed by the research team from Indonesia, the Philippines, and Thailand under the supervision of FAO. The first questionnaire used for adult surveys in the household and the second one used for working children in the same household.

¹⁷ Samutprakarn Province situated in the south of Bangkok at the mouth of the Chao Phraya River. It is part of the Bangkok metropolis. According the report of Department of Fisheries, Ministry of Agriculture and Cooperatives.

Due to the sample of Myanmar and Cambodian, the criteria to include the enumerators was native Myanmar and Cambodian speaking. Before collecting data, a training for the enumerators was held for two days. After that, five enumerators spent 30 days to collect data on the research site.

The qualitative data collection method included a desk review, in-depth interview and focus group discussion. The main data on migrant workers, the Thai government's labour migration policy and administration, the laws and regulations enactment and enforcement, and the public programs in solving child labour's worst forms of employment were collected.

Literature Review

Due to the research is related to fishery laws in Thailand, International Labour Standards on Child Labour, and ILO Conventions were ratified by Thailand . The relevant laws are as follows :

Fisheries Laws

The main Thai fishery law is “The Royal Ordinance on Fisheries B.E. 2560 (2017). It is responsible by the Department of Fisheries, Ministry of Agriculture and Cooperative, not the Ministry of Labour. The Ordinance has been recently updated in 2017. Under this Ordinance the general fishery business is controlled by the state. According to the Ordinance’s legal terminologies, “Fisheries” means fishing operations, aquaculture, the caretaking of aquatic animals, or aquatic animal processing, including any operation in support of a fishing operation; “Fishing” means to search, attract, catch, take or harvest fish or any activity which can reasonably be expected to result in the attracting, catching, taking or harvesting of fish at a fishing ground; and “Seas” mean coastal seas, offshore seas, seas outside Thai waters and seas lying in the jurisdiction of another coastal state. Then employment of workers under the responsibility of the Ministry of Labour comes after with the other labour laws.

International Labour Standards on Child Labour

In supporting the policy-legal-institutional framework, legal analysis is employed. The main ideas of the legal analysis are based on the ILO’s Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations (ILO-CEACR) and the Committee Report (CR). Especially the commitment of the Thai government appearing in the report submitted to the CEACR. The main ideas of the legal analysis which are based on the ILO-CEACR and the CR are as follows.¹⁸

¹⁸ See in details “Direct Request (CEACR) - adopted 2019, published 109th ILC session (2021). Worst Forms of Child Labour Convention, 1999 (No. 182) - Thailand (Ratification: 2001)”

- 1) On account of the ratification of the convention, since any country has ratified a few of the ILO's conventions, therefore it is a commitment of the government to prove the implementation of the conventions via the enforcement of the national laws in concern.¹⁹
- 2) On account of the ILO monitoring mechanism, a continuous monitoring of the international labour standard compliance by the CEACR with any country is in the long run that the national government has to fully commit and report back after a request from the CEACR in order to improve the practice of all aspects and points of recommendations as best as the country member could.²⁰
- 3) On account of the concrete action, the CEACR requests the government to declare her program(s) of action and the real implementation in witnessing a compliance with the conventions and the national laws.²¹

Some more international legislation and guidance against child labour can be observed from the UN's CRC, ILO's conventions No. 138, 182, 188, FAO's code of conduct and guidelines for the aquaculture work.²²

¹⁹ For example, the practice in accordance with the two laws: The Anti-Trafficking in Persons Act 2008 and the Child Protection Act of 2003 and their related mechanisms in supporting the compliance with the Convention No. 188 on the Worst Form of Child Labour in procuring or offering of a child under 18 years for production of pornography or for pornographic performances, production and trafficking of drugs, and engaging in hazardous work in agricultural work.

²⁰ For example, the CEACR requested the Thai government for the providing of information on the activities of the labour inspectorate in monitoring the worst forms of child labour and their impact, including the number of violations detected and penalties imposed, as well as the progress of implementation of the programs under the ship to shore project.

²¹ For example, the CEACR encouraged the Thai government to show the national programs of action and the real implement the programs vis a vis problem solvings to eliminate the worst forms of child labour stipulated to be conducted in 2015-2020.

²² The keys substances of these international standards, codes or guidelines are as follows: Convention on the Rights of the Child (CRC) protects children's rights and abolishes child labour, affirming "the right of the child to be protected from economic exploitation and from performing any work that is likely to be hazardous or to interfere with the child's education, or to be harmful to the child's health or physical, mental, spiritual, moral or social development" (Article 32); Minimum Age Convention, 1973 (No. 138) permits light work to be undertaken between the ages of 12/13–14/15, and sets the minimum age of employment at 14 or 15 years; Worst Forms of Child Labour Convention, 1999 (No. 182) prohibits slavery, prostitution, illicit activities, and hazardous work to be undertaken by any child under the age of 18.

Citing on child labour, one has to focus at the minimum age for employability. The minimum age of child labour according to the International Labour Standards and the Thai laws are generally consistent. For instance, the ILO Convention No. 138 and the Thai Labour Protection Act B.E. 2541 (1998), Section 44, say that the minimum age of child labour is no less than 15 years. However the minimum age for fishing business activity, the Thai law: The Ministerial Regulation Concerning Labour Protection in Sea Fishery Work BE 2557 (2014) has a better standard that the child who works onboard a shift must be no less than 18 years. While the ILO's Work in Fishing Convention (2007) (C188), the minimum age for work on board a fishing vessel shall be 16 years.²³

Thai Labour Laws on Migrant and Child Labour, and Relevant Laws

Working of unskilled foreigners or transmigrant workers in Thailand is regulated at the moment by some laws. The most controversial regulation relating to the unskilled labour employment and migration wave is the Royal Decree on Foreigners' Working Management Emergency Decree, B.E.2560 (2017). The Decree defines how migrants can be granted a permission to entry of employment in Thailand and how employer can employ foreign workers, the "Foreigners' Working Management Fund", and the expenses for employment.

There are several Thai labour laws being enforced for employment of workers in fishery and aquaculture. Generally, labour protection in Thailand depends on the Labour Protection Act B.E. 2541 (1998). As for the child labour protection, not only for Thai but also for the migrant workers.

It is a long controversial issue in the Thai employment regulations, especially the age of a child to be employable. In a comprehensive understanding, in sea fishery, at least the two key Thai labour laws are

Hazardous work is work that is likely to harm the health, safety or morals of the child; Work in Fishing Convention, 2007 (No. 188) stipulates age limits for work on board fishing vessels (Article 9) and Work in Fishing Recommendation, 2005 (No. 199) provides non-binding guidance on its implementation. The Convention is also implemented through flag State and port State inspections; FAO Code of Conduct for Responsible Fisheries covers safety and health standards and adherence to international law on child labour; FAO Technical Guidelines on Aquaculture Certification guides the development, organization and implementation of credible aquaculture certification schemes; FAO Voluntary Guidelines for Securing Sustainable Small-Scale Fisheries in the Context of Food Security and Poverty Reduction (SSF Guidelines) urges states to eradicate forced labour and child labour and small-scale fisheries actors to recognize children's well-being and education and to respect the CRC.

²³ See more details of the comparison between the ILO's standards and the Thai labour laws concerning on minimum age.

saying about how to employ and protect children, namely, (1) The Labour Protection Act B.E. 2541 (1998), and (2) The Ministerial Regulation Concerning Labour Protection in Sea Fishery Work B.E. 2557 (2014) Maritime Labour Act B.E. 2558 (2015).²⁴ While at the international level employment of child labour in sea fishing and maritime works, at least two ILO conventions are directly in concern. These are the Maritime Labour Convention, 2006 (MLC 2006) (ratified by Thailand on 7 June 2016), and the Work in Fishing Convention (2007) C188 (ratified by Thailand on 30 January 2019).

The stipulations about minimum age among these Thai and international laws are as follows.

- 1) The Labour Protection Act B.E. 2541 (1998); Section 44, forbids to employ of child labour under 15 years. Section 15, a young worker with the age under 18 years (or 15-17 years) can be employed (to perform the light and non-hazardous works) but with a notification to the Labour Inspector and approval by the Department of Labour Protection and Welfare, Ministry of Labour.
- 2) The Ministerial Regulation Concerning Labour Protection in Sea Fishery Work B.E. 2557 (2014); Section 4, it is prohibited for a person under 18 years of age to work in a fishing boat.
- 3) The Work in Fishing Convention (2007) C188; Article 9, the minimum age to work on board of a fishing vessel is 16 years. The competent authority may authorize a minimum age of 15 for people who are no longer subject to compulsory schooling as provided by national legislation, and who are engaged in vocational training in fishing.
- 4) The Maritime Labour Act B.E. 2558 (2015); Section 15, it is forbidden to allow a person under sixteen years of age to work onboard a ship. Section 16, it is forbidden to allow a seafarer under eighteen years of age to work onboard a ship at night unless it is training with an advanced plan or training by a position and duties which such seafarer shall perform during such period with the approval of the Director General of Department of Labour Protection and Welfare or assigned persons.
- 5) The ILO Maritime Labour Convention, 2006 (MLC 2006); Regulation 101 and Standard A1.1, the minimum age is 16 years as same as the age for working onboard a ship. And it is prohibited for seafarers under 18 years to do night work. An exception to strict compliance with the night work restriction may be made by the competent authority.

There is the other latest parliamentary law for the protection of fishing workers, the Labour Protection in Fishing Work Act B.E. 2562 (2019), which was legislated after the Thai government ratified the ILO's Convention No. 188 on Work in Fishing Convention (2007) in 2019. But it says nothing about the age, employment and work of child labour.

²⁴ This research however was not included data collection of child labour in the maritime business under this law.

In general, Thailand has defined the definition of “children” under Section 4 of the Child Protection Act (2003), that “child” means “person under 18 years of age but does not include those who have reached the underage by marriage.” Nonetheless, measures to protect child labour in Thailand are stipulated in another law, Chapter 4, Section 44-52 of the Labour Protection Act 1998.²⁵

In the case of employing a child under 18 years of age as an employee, employers apply for permission by notifying the labour inspectorate. within 15 days from the date the child enters the workforce. /Record the changed employment condition from the original/Notify the termination of employment within 7 days (Section 146).

If any employer violates section 49 (work prohibited by child employees, such as casting, blowing, casting or metal rolling, etc.) or violates section 50 (a place where a child employee is prohibited from doing work, such as a slaughterhouse, etc.) or violates the ministerial regulations issued under section 22 (work according to the type of work and the place that children are prohibited from doing) fines from 400,000 to 800,000 baht per 1 employee or imprisonment for not more than 2 years or both.

But if the above offences are committed by causing physical or mental harm to the employee or death, the punishment measures are fine from 800,000 baht to 2,000,000 baht per employee, or imprisonment for not more than 4 years or both. (Labour Protection Act (No. 5), B.E. 2560, Section 5, and added Section 148/2.

From 20 March 2019 onwards, the Royal Decree on behalf of the Workmen Compensation Act (1998)²⁶ has extended labour protection to cover the agricultural business, namely, cultivation, fishery, forestry and animal husbandry. It stipulates that employers with one or more employees of such businesses are obliged to pay contributions within 30 days from the date the employer has employees working in all areas throughout the Kingdom. This means that sea fishery workers are under the protection of medical injury and invalidity benefits while working which is in line with the workmen's compensation law that has been enforced since 1994.

Thailand has ratified the ILO Convention on Maritime, 2006 (MLC 2006) on 7 June 2016. Exactly, this convention is not directly for fishery work but for general business employment in the sea far. It is nevertheless worth mentioning that two kinds of economic work in the sea can employ workers differently: the fisher and the seafarer. They may be the same workers who are conscience-protected if any vessel operates fishery and seafood processing activities. In Thailand, it happens that the ship of maritime activity in the sea far can carry out fishery work according to the coverage of the other act “The Royal Ordinance

²⁵ The Child Protection Act (2003) is responsible by the Ministry of Education. While the Labour Protection Act (1998) is responsible by the Ministry of Labour.

²⁶ Announcement of the Ministry of Labour Re: Criteria, Methods and Conditions for Providing Health and Welfare Benefits to Fishermen B.E. 2562 (2019), which came into force on November 18, 2019.

on Fisheries B.E. 2560 (2017) under the responsibility of the Department of Fisheries, not the Ministry of Labour. Since under this Act: “Fisheries” means fishing operations, aquaculture, the caretaking of aquatic animals, or aquatic animal processing, including any operation in support of a fishing operation; “Fishing” means to search, attract, catch, take or harvest fish or any activity which can reasonably be expected to result in the attracting, catching, taking or harvesting of fish at a fishing ground; and “Seas” mean coastal seas, offshore seas, seas outside Thai waters and seas lying in the jurisdiction of another coastal state.

The Maritime Labour Act B.E. 2558 (2015) is the other Act protecting child labour working onboard a ship. It is in conformity with the ILO’s MLC 2006. Section 15 of the Act states that the shipowner shall not allow a person under sixteen years of age to work onboard a ship. Section 16. A shipowner shall not allow a seafarer under eighteen years of age to work onboard a ship at night unless it is training with the advanced plan or training following a position and duties which such seafarer shall perform during such a period. It shall not negatively affect the health and good living condition of such seafarers and shall be approved by the Director-General of the Department of Labour Protection and Welfare, or a person assigned by the Director-General. In this respect, working during night time should be, at least, nine hours starting before midnight and finishing after five o’clock.

In addition, for improving Thai and migrant fishermen, but with a limited portion of working life on health and labour welfare, the Ministry of Labour has announced on the 26th November B.E. 2563 (2019), on the subject: Providing health benefits and welfare for fishermen. The key protection that the ship owner have the optional mandatory for health and welfare benefites are within four issues: (1) non-work-related health protection (2) compensation for lack of income from illness or injury that is not due to work (3) compensation in case of disability that is not due to work (4) compensation in case of death which is not due to work. The ship owners must do for workers, such as compensation for work injuries and death benefits which are not due to work, according at the rate of this announcement. However, they may voluntarily buys private services or apply for workers’ health and welfare benefits following the Social Security Act (1997).

In addition, as mentioned earlier, the labour protection law emphasizes child labour protection apart from the general protection to the adult worker. For the point minimum age of employment, the law says in general - no less than 15 years.

The working conditions of migrant child labour, especially on the boat, seem to violate the Child Protection Act 2003 (under the responsibility of the Ministry of Education), which defines “child” means a “person under 18 years of age. Measures to protect child labour in Thailand are stipulated in Chapter 4 of the Labour Protection Act B.E. 2541 (under the responsibility of the Ministry of Labour).

Moreover, it is challenging the Maritime Labour Act B.E. 2558 (2015) Section 15 which protects the seafarer worker, not the sea fishery worker:

“A shipowner shall not allow a person under sixteen years of age to work onboard a ship and Section 16. A shipowner shall not allow a seafarer under eighteen years of age to work onboard a ship at night unless it is training with the advanced plan or training following a position and duties which such seafarer shall perform during such period. It shall not negatively affect the health and good living condition of such seafarers and shall be approved by the Director-General of the Department of Labour Protection and Welfare, or a person assigned by the Director-General.”

Nevertheless, still recently the Thai high-ranking officer of the Ministry of Labour has insisted that this minimum age is continued in practice when a rumour happened that a child of fewer than 15 years of age was allowed to be employed. See the details of the interview below.

“With a commitment to combat the use of child labour and forced labour, the current law under the Labour Protection Act B.E. 2541 prohibits employers from employing children under 15 years of age to work as employees in general work, and under 18 years of age to work in marine fisheries. Failure to do so is punishable by a fine ranging from 400,000 baht to 2,000, 000 THB, maximum imprisonment of not more than 4 years per employee, or both. For children aged 15 to 18 years of employment, the employer must notify the labour inspector within 15 days from the date the child enters the workforce.” And: “The owner of the business establishment must strictly comply with the law. Any establishment that fails to comply with the law by employing workers under the age of 15 will be prosecuted immediately against that employer. All provincial labour protection and welfare offices can also asked for information.”²⁷

Specifically for protection of the workers in the fishery business, in 2014, the Minister of Labour (MOL) has improved its regulation, the Ministerial Regulation Concerning Labour Protection in Sea Fishery Work B.E. 2557 (2014). Young workers less than 18 years are inhibited to work onboard a ship of sea fishery.

In 2015 and 2019 the Thai government enacted two laws concerning on maritime work and sea fishing works: Maritime Labour Act B.E. 2558 (2015) in effect on 5th April 2016 and Labour Protection in Fishing Work Act B.E. 2562 (2019) in effect on 18th November 2019. Also, in 2019 the Minister of Labour (MOL) has declared its Announcement of the Ministry of Labour Subject: Providing health benefits and welfare for fishermen, announced on the 26th November B.E. 2563 (2019).

In April 2021, the government amended the Royal Decree on the Prevention and Suppression of Human Trafficking (2008), announced in the Government Gazette on April 7, that “force to labour or service”,

²⁷ Source: The Department of Labour Protection and Welfare counters false news. Employers are prohibited from using workers under the age of 15 to work, an interview on 25th February 2021 of Mr Apinya Sucharitanan, Director-General of the Department of Labour Protection and Welfare, retrieved , on 10th November 2021, from <https://www.labour.go.th/index.php/57429-15>

Section 6/1, is added as a kind of mal practices in human trafficking and provides additional avenues for prosecuting employers.²⁸

The two laws of 2015 and 2019 have aimed to help improve seafarer's and fisher's quality of life through decent work approach/strategy. While the Announcement of the MOL on 26th November 2019 has imposed the employer to pay more attention and expenditure on safety at work and health injury protection and compensation during work of the fishermen.

The enforcement of laws and regulations on labour protection are lacking an efficiency especially on the point of the labour inspection. Since it is not yet the professional service of the state officer when at least one third of respondents reported having rarely or never seen inspection staff in the past 12 months. This should be seen as a poor professional service to the clients of the government officers.

In policy implementation to solve problem of migrant and child labourers, the labour inspection is a primary factor supporting a success of law enforcement for labour protection. This kind of function depends so much on the professional service of the state officers relating to the amount and officers' competency. But this is still inefficient in the fishery. As in another research work, as said earlier, from the "Endline research findings on fishers and seafood workers in Thailand" (ILO 2020: 35), it is reported by the boat fisher that: *"More than one third of respondents reported having rarely or never seen inspection staff in the past 12 months, a figure which was somewhat higher for big boats than smaller ones. Just over half of respondents (53 per cent) had ever been interviewed by Thai Government officials. None of the workers in the "seeking help" subset above reported taking their problems to a Government official."* Thus inspection work is still in a problematic situation on account of professional service to the clients of the government officers.

Government Policy on Migration and Implementation

The economic growth of Thailand from the late 1980s to the beginning of the 1990s²⁹ was one of the pull factors encouraging the immigration of millions of workers into Thailand. The push factors that drove the migrants were the economic stagnation affecting to poverty of the people in the neighbouring countries, and the political disruption, especially in Myanmar. Since 1992, the immigration of low-skilled

²⁸ A minimum prison punishment term is 6 months or a fine of 50,000 baht, and the maximum penalty is death if the victim is killed. (See more in a news "Trafficking in Persons : The Trafficking in Persons Act The revised version has come into force, making "forced labour" a crime. The maximum penalty is the death penalty."

²⁹ GDP growth (annual %). See more detail from from
<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=TH>

migrant workers from the neighbouring countries to Thailand was recognized as a serious situation and problem. The number of migrant workers has been increasing from year to year to now about 2.5 million in 2021. It accumulated for the past 26 years. A tremendous number of migrants have been working due to lack of Thai workers, especially in the dirty, difficult, and dangerous work. (Paitoonphong and Chalamwong 2012 and Sangthog 2021)

With regard to lack of Thai workers in many industries and the majority in the fishery business, Thai workers refused to do the dirty, difficult and dangerous jobs. A large number of the child workers of migrant families were employed.

Daring to take a risk and do hard work aboard of the poor migrants, it was well-known that 75-80 per cent of migrant workers in the fishery and seafood businesses sought good-paid jobs to remit money back to their original homes (ILO 2020: 18).

Women and men migrant workers are making benefits to Thailand's economic growth. It is so rational that they should be well of social protection. ILO and OECD once studied that migrants were responsible for 4.3 - 6.6 per cent of Thailand's GDP in 2010 while representing 4.7 per cent of the employed population (ILO/OECD, 2017). Most of the migrants were employed in low-skilled jobs, including fishing, agriculture, construction, manufacturing, domestic work, and other services.³⁰

Currently, according to the legitimation and policy of the government, migrant workers can be classified into four types. They are as follows: (1) Registered migrants (legal and or documented migrants); (2) Migrants under the Memorandum of Understanding (MOU) between the Thai government and neighbouring countries; (3) Migrants under the temporary period of nationality verification (NV); and (4) Unregistered migrants (illegal and undocumented migrants).

During 2013 to 2019, most of the migrant workers were the ones coming by the Memorandum of Understanding (MOU) between the Thai government and the Myanmar, Cambodian and Lao People's Democratic Republic (Lao PDR) governments. They were documented and legal migrants. Whereas many migrant workers were undocumented vis a vis illegal. This kind of workers were always permitted to work. They were in the waiting list of nationality proof by the regularization procedures. Before 2015, it was observed that the MOU migrant workers were only a small proportion of migrants who entered to Thailand.³¹ The improvement of immigration was complicated work. However, millions of workers were protected to be exploited by employers. In 2021, it was reported that more experienced workers entered to Thailand through the legal MOU channel. The MOU base of immigration was restarted on the 1st

³⁰ See more detail from International Labour Organization, Regional Office for Asia and the Pacific, TRIANGLE in ASEAN Quarterly Briefing Note, Thailand (July - September 2021, p. 1.

³¹ op. cit.

December 2021 to employ 400,000 foreign workers as demanded by the employers after the COVID-19 pandemic in 2019-2021. The intended future attempts of the Ministry of Labour's Department of Labour Protection and Welfare in solving child labour problems as the outlines for the next phase for the elimination of the worst forms of child labour in accordance with national policies and plans were as follows:

- Accelerating the monitoring and evaluation of performance by national policies and plans to decrease the use of child labour in the worst forms for the fiscal year of 2015-2020 to make the next national policies and plans to eradicate the worst forms of child labour
- Establishing a working group from relevant agencies to jointly discuss plans, projects, and activities and follow up on the results of operations to make plans, projects or activities can be responded to new policies and plans in eliminating the worst forms of child labour by integrating the involvement of the multiple agencies in dealing with plans, projects or activities, involving data collection systems or statistics
- Planning to conduct a survey of working children in Thailand in 2022 in a comparison with the results of the survey conducted in 2018 to obtain in-depth information for planning further actions with cooperation from the National Statistical Office and the International Labour Organization
- Giving priority to the competency development of the staff being responsible for the enforcement of law by educating them about the law enforcement action guidelines and child labour patterns in the worst form to make work go rapidly and continuously.”³²

The mixture of the migrant workers in Samut Prakarn Province which is one of the most congestion income fortunes in Thailand reflects the proportion of the choices above. It needs, however, a future systematic database improvement to see the paths of migration that links with their working areas.

The economic gain of Thailand in employing foreign workers has been positively confirmed (OECD/ILO, 2017) and led to the encouragement of the Thai government to improve the employment practice of the foreign workers. The Thai government has been trying to cope with the dynamic migration. The increasing demands of the entrepreneurs in employing of foreign workers coming from neighbouring countries have been served by Thai government continuously.

³²Situational report to eliminate the use of child labour in the fiscal year 2019, p. chor-ching (in Thai),

Immigration of transnational workers into Thailand has not only allowed the migrant workers themselves to be (re)employed but it also opened the opportunity of the children of migrant workers to enter the employment market through various channels. Since there are not only adult migrants who have been immigrating to Thailand, their children are also accompanied by their parents, relatives or caregivers to seek for employment. Working of the child labourers in a prohibited area or activity is happening by the conformity of the parents and going on into a regular practice of correct and wrong actions according to the Thai labour laws along the success and failure spectrum of implementation.

Another national mechanism, the National Policy Committee on Anti-Trafficking in Persons and Illegal, Unreported, and Unregulated Fishing coordinates anti-trafficking in persons, policies, and activities and oversees five subcommittees, including the Subcommittee on Child Labour, Forced Labour, and Migrant Workers chaired by the MOL.

These two national committees and their subcommittees are reacting for the better situation of the worse form of child labour employment relating to human trafficking. However, the publicity of these two committees' attempts and the results of their works are rare to be known.

The Tambol Administrative Organization (TAO) falls into this category that fishing should be paid attention to how it could help improve migrant and child labor's quality of life in the locality and cooperate with the community members in the specific area where fishery business is congested.

These pieces of information inside and outside the country showed that the institutionalization of the Thai public labour administration and implementation of public programs and services for migrant workers and child workers do not yet well. However, more improvements need to be made.

Research results

The research results is presented by answering the research questions and offering the concluding remarks that the main force behind these phenomena is the poverty of the migrant workers in their home countries. Child labour immigrating into Thailand with their parents or guardians is the opportunity to solve their poverty. So they are doing the rational action, with the allowance of their parents or guardians in, (1) helping their families' business, and (2) increasing income of the family for living, saving and remitting money back to their homeland for paying debt. The factor on the Thai side pushing the child migrants to work is the less professional work of the Thai government offices and their officers in promoting child migrants for formal education.

1. The effect of migration on schooling. The finding revealed that that parents of the child labour have taken their children from the bordering countries into Thailand. The household opens the opportunity for their children to work for the whole family. Even a number of them are working for getting income by each labour capacity but the earned income is for the use of the family and sending back home in Myanmar,

Cambodia and Lao PDR. Furthermore, increasing family income is for saving of all migrant nationalities which is about 10-56 per cent of their income. Thus, getting more income motivates the migrant and child workers to accept poor and health risky conditions of employment and during their work.

2. The surplus of labour of migrant and child workers in the study area help the ship owners find free workers to be employed so easily. This situation affects to the limitation of workers' bargaining power demanding for the better conditions of employment with the multiple employers that ignores the physical and social protection of their own child workers.

Characteristics of child working is differentiated along the four main value chains' fishery procedural tasks' activities designed: pre-harvesting, harvesting, post-harvesting, pre-processing and processing and storage.³³ The main use of more than 80% labourers are on pre-harvesting and harvesting, and pre-processing (especially cleaning/repairing boat after fishing, and grading).

3. Working conditions which cover working time (hours of work, rest periods, and work schedules), remuneration, as well as the physical conditions and mental demands existing in the workplace appear differently along the pre-harvesting, during-harvesting and post-harvesting activities. Child workers work for more than 8 hours a day. This violate the law in a strict sene. The rest periods is on the boat and at the harbour or at home. While the work schedule is mainly depended on the ship owner's direction. A smaller boat may sail out every day. Generally, the small boat works for fish harvesting about 3-13 day-round. However, how it really lasted long for a round is also depended on the size or capacity of boat and income from selling fishes the boat owner gets.³⁴ More money gets, less frequency goes catching fish. Income payment for child labour is roughly said in term of weekly pay. But this does not always mean fishing of every boat is conducted every week and then pay. Since there is a rest period of fishing activity that the ship owner will not sail the boat out into the sea which is about seven to fifteen days after the last fishing. The bigger boat the longer days of harvesting per round implies the same longer days child worker spends working time on the boat. However, as child labour is a free labour on a daily or week basis. One is not

³³ In details: At the pre-harvesting tasks, the characteristics of work are working about plan fishing operations, establishing the fish to be sought, the fishing location, the method of capture, and the duration of the trip; preparing supplies like bait, ice, fuel, ingredients; checking/cleaning/repairing the boat; mending fish nets. At the harvesting tasks, the characteristics of work are about harvest/fish/catch fish and onboard handling (putting ice, sorting. At the pre-processing tasks, the characteristics of work are about hauling/unloading, cleaning/repairing boat after fishing, and grading. At the processing and storage tasks, the characteristics of work are about removing entrails, gutting or cleaning; peeling; and smoking, sun drying, salting

³⁴ Safety practice guidelines in sea fishery work. (2013). Department of Labour Protection and Welfare, Ministry of Labour, p. 17-27.

depended only on a single employer and work continuously of one ship owner in the full year. But a child labour works for many ship owner. Thus, there are about 1/3 of the Myanmar and about 1/2 of the Cambodian young workers are working every day onboard a ship of the different owners. This would make the child labour earn a lot but they would have not enough time for the physical rest.

At the pre-harvesting and post-harvesting works, workers are taking less risk and dangerous than in the harvesting period as the jobs are manageable to be the light and non-dangerous work, such as preparing equipments, selling fish at the harbour, and so on. But facing chemical substances is possible that needs to be aware by the employers and child workers. Most of child workers of harvesting work have no real fear of taking risks on the ship board without a proper personnel protection equipment. As the fishery business is in nature a small size of boat and mostly no more than ten employees that working conditions are generally poor to be provided for its employees.

A non-professional work of labour inspectors is one of the factors maintaining poor conditions of works and prolonging the working of the child on the boat. Though the government has already strengthened the labour inspectors through the training program but the numbers of them to be produced out still in limitation from the rigidity of the annual government budget. So that the labour inspection of small-scale fishing boats is never enough and in time of necessity.

Discussions

Based on findings, the working conditions of migrant child labour in sea fishery business may violate the Child Protection Act 2003, which defined “child” means “person under 18 years of age. Measures to protect child labour in Thailand are stipulated in Chapter 4 of the Labour Protection Act B.E. 2541. The employer may violate the Section 45 as stated that:

“Employers are prohibited from employing children under 15 years of age as employees. In fact, many workers in the small-scale fishing and value chain are under 18 years old.”

Moreover, according to the focus group discussion of the migrant workers in small-scale fishing including the in-depth interview employer, a number of the employers didn't comply rightly with the Section 46 regarding (1) Employers must provide one continuous hour of rest per day within the first 4 hours of work and to have a break time as specified by the employer. (2) Prohibit employers from employing children under 18 years of age to work between 22.00 - 6.00 o'clock unless permitted in writing by the Director-General (Section 47, paragraph one) and prohibited to work overtime or to work on holidays (Section 48). (3) Prohibit employers from allowing employees under 18 years of age lifting, carrying, hauling, dragging, or pushing heavy objects over 20 kg for a female employee or 25 kg for a male employee is prohibited. (Ministry Regulations Prescribing Weight Rates for Employers Allowing Employees to Work, B.E. 2547). (4) For the benefit of improving the quality of life, employees under 18 years of age are entitled to

leave for meetings, seminars, training, or other leave organized by an educational institution or government, or private agency approved by the Director-General by notifying the employer in advance of the reason for the leave and provide relevant evidence, if any the employer shall pay the wages to the child employee equal to the wages on a working day throughout the leave period. but within one year must not exceed 30 days (Section 52)".

However, the child migrant workers, from 18 years of age, in Thailand under the sea fishery employment of this study are legally better protected than those working in maritime work in the sea far of the bigger ship which is usually beyond 200 sea nautical miles from the coast of a country, both in terms of age and working onboard a ship, regardless of the types of workers and labour activities. As it is known that the Maritime Labour Act B.E. 2558 (2015) Section 15 states as already mentioned that "A shipowner shall not allow a person under sixteen years of age to work onboard a ship and Section 16, shipowner shall not allow a seafarer under eighteen years of age to work onboard a ship at night unless it is training with the advanced plan or training following a position and duties which such seafarer shall perform during such period. It shall not negatively affect the health and good living condition of such seafarers and shall be approved by the Director-General of the Department of Labour Protection and Welfare, or a person assigned by the Director-General. In this respect, working during nighttime would be, at least, nine hours starting before midnight and finishing after five o'clock." which matches with the fishing activity that usually performed during nighttime.

In general, without a professional and efficient labour inspection, how it would be assured that such work at night of the child labour onboard a ship is following the laws and regulations.

It could be concluded that almost all working child of the migrant workers in fishery business work is the child labour under 15 years of age. More Cambodian than Myanmar children start working lower than 13 years which is violating the Labour Protection Act 1998 that permits only no less than 15 years. Most of the child labour, 80-100 per cent, access to liquid chemical substance, noisy physical environment and bacterias.

In fish harvesting period, more than two times of Cambodian child workers are working on the ship board more than Myanmar children in the day and the evening times. That is too illegal since working in harvesting time is usually at the late night. Because an employer is prohibited from employing a child employee under the age of 18 to work between 10:00 PM and 6:00 AM unless authorized in writing by the Director-General (section 47, paragraph one).

There is links between poverty, migration, and child labour in the small-scale fishing sector and value chain. All working child migrated to Thailand with their families. They didn't attend school because they wanted to help their family to earn money as much as possible. Part of their income was sent to their family whose living in Myanmar and Cambodia to pay the debt.

At the point of social protection, the law enforcement for labour protection is not yet good enough as we have found that labour inspection is less efficient due to the limitation of government labour inspectors.

Regarding the findings on education, a great number of Myanmar and Cambodian children had to work to earn money to fulfil their family's needs, so they didn't attend formal school. The Ministry of Education declared that education opportunities must be extended to all children irrespective of whether they could produce evidence of Thai nationality or civil registration, regardless of their nationality or legal status, have the right to 15 years of free basic education. However, there are existing barriers to migrant child labour attending school due to financial constraints, and language barriers, that children face when they seek educational opportunities in Thailand. These factors make Thai schools an educational pathway that remains out of reach to many migrant child labourers.

Migrant fishermen might be excluded from the social security benefits including a financial transfer because the fishery business is just recently covered regulatorily by the social security law. Such fishery business is only operated in the full calendar year.

On the point of law enactment and enforcement, the labour ministerial regulation is improved in 2014. Young workers under 18 years were inhibited for working onboard a ship of sea fishery. In 2016, Thai government enacted two laws concerning on maritime work and sea fishing works. These two laws aimed to help improve workers' quality of life through decent work. In 2019, the human trafficking law was also amended to add the employers' "force to labour and service" over worker as one of the illegal actions relating to human trafficking that shall be prosecuted. The enforcement of law and regulation on labour protection is however lacking an efficiency especially on the point of the labour inspection. Since it is not yet the professional service of the state officer when a great number of the ship owners hardly sees the labour inspector to examine the use of labour in a year.³⁵ This should be seen as a poor professional service to the clients of the government officers.

Besides, in the Thai law, the child labourers work so hard as the same capacity of the adult workers as the law has no limitation hours for them. They are required by law to work eight hours as adult workers. Is the number of the child working hours same as the adult workers one of the worst form of child labour employment? One of the recommendations says about this observation.

On the point of public programs for improvement of decent work of migrant and child workers, the government attempts to eliminate the worst forms of child labour related to human trafficking issue. A few programs were conducted by the government offices cooperating with some international organizations, and the Thai NGOs. It found that some kind of actions are on progress such as planning and cooperating with provincial and cross-border solving mechanism.

³⁵ This figure was confirmed by the other mentioned research work, published by the ILO (2020).

Such attempts confirm the significance of the institutionalization of cooperation among all stakeholders in solving the problems in the long run. More synergy of the international and national forces is needed to help Thailand. Along the spectrum of success and failure, on the education issue, the rate of migrant children were increasing. However, there are still a great number of children who are abandoned the compulsory education.

Thai government started to reopen the country, after the COVID-19 pandemic since the 1st November 2021. If Thailand is still poor and non-professional in balancing the management of migrant and child labour for economic and social protection successes, the immigrating of the transnational workers through the legal MOU system that aims at 400,000 persons to fulfill the lack of the labour forces in various industries starting in December 2021 will heap the chronic existing problems facing forever. Thailand's agricultural economic activity and the seafood production is successful in term of an economic gain worldwide but on the suffering of the migrant fishermen and their child labours. It needs the strong measurable commitment and progressive of implementation of the social protection of the Thai government to the entire migrant adult and child workers.

Recommendations

Based on the above findings, the researcher recommends that the Royal Thai Government should improve its labour policy concerning migrant workers and child labourers as follows:

(1) The Ministry of Labour and its Department of labour Protection and Welfare should get more annual budget for labour protection work in the formal and informal employment of migrant workers and child labours.

(2) The Ministry of Labour and its Department of labour Protection and Welfare should review national laws and regulations regarding child labour in all employment sectors and occupations to meet the ILO's standards; enforce efficiently the Labour Protection Act B.E. 2541 by assigning the labour inspectors to specifically protect the child labour rights in the small-scale fishing sector; and remove children from high number of working hours, risk and hazardous work.

(3) Apparently, most of the children of migrant workers work as the child labours by the allowance of the parents, the Ministry of Labour should improve the capacity of the labour inspectorate to enforce the provisions of the Labour Protection Act, the Occupational Safety, Health and Environment Act and the relevant ministerial regulations in the fishing and agricultural sectors. It could be done by increasing the numbers of the labour inspectors and assign them to frequency examine the working places and boats to protect the child labour rights in the small-scale fishing sector.

(4) Thailand should ratify the ILO's conventions No. 97 on Migration for Employment Convention (Revised), 1949 and No. 143 on Migrant Workers (Supplementary Provisions) Convention, 1975 that workers and their family shall be well treated in employment, social security protection and related benefits of worker's quality of life.

(5) The Ministry of Labour should review the national and provincial data requirements concerning child labour in fisheries and integrate these needs into existing information collection systems. At least the national data base about family, education, health and work should be involved separately amongst nationalities of workers and child labours. This kind of data work improvement should be done in cooperation of the Ministry of Labour, the National Statistic Office and the Ministry of Digital Economy and Society.

(6) The Ministry of Labour should recreate a registration system capable of indicating the legal and illegal status of migrant children in all sectors, namely agriculture, industry, and service. The system will enhance follow-up and monitoring and inspecting practices aiming at protecting migrant populations. It will also help address issues of incorrect information, such as, name, age, education, nationality, working status, and so on.

(7) The Ministry of Labour and the Ministry of Agriculture and Cooperative should mainstream child labour in sectoral employment policies, and develop the special programs in collaboration for a long run implementation according to the age and status of children working in different agriculture, industry and service sectors of employment.

(8) The Ministry of Education and the education centers of migrant workers and child labour in the community areas should review curricula and school hours to suit the needs of families and to attract them. Additionally, compulsory education through the computer online service should also focus on child migrants.

(9) The revision of the law to set the maximum working hour numbers of child labours, such as no more than six hours, may be one of the measures to lessen the worst form of child labour. Since the Thai law, in general not for some kinds of works, has no limitation of hours of work for child labour but weights them as same as the adult worker.

(10) The Thai government may move to improve the MOU with the neighbouring countries on immigration and child labour employment to follow the ILO's standards. Re-entry of employment of the adult migrants and under the employers' co-responsibility should be based on the experience with a clean record on the legal employment of child labour.

(11) The government should treat the members of the social security fund equally. Since they are the members contributing to the fund stipulated by the virtue of law without distinction, regardless of member nationalities. This suggestion comes from lesson learned during the period of the COVID-19 pandemic in 2020-2021. The government transferred an allowance to only Thai people affected by the

disease. The migrant workers were not given because that amount of money comes from a public foreign debt not the Fund in itself.

(12) According to the limitation of national budget, the public programs implementation in solving problems of the transnational migrant workers, the expenses for them could be considerably supported from “Foreigners’ Working Management Fund”. It stipulates in the Section 75 of the Foreigners’ Working Management Emergency Decree, B.E.2560 (2017), as the third subsection of the Section 77 lays the possibility how to make use of the Fund that: “The money of the Fund shall be expended for the following objects: (3) assisting and subsidising State agencies or non-governmental organisations which have proposed projects or work plans in connection with working management, welfare provision, education, public health and labour protection for foreigners.

References

- Department of Labour Protection and Welfare (2013). **Safety practice guidelines in sea fishery work**, p. 17-27.
- ILO, Australian Aid, and Canada. **TRIANGLE in ASEAN Quarterly Briefing Note**. Retrieved August 3, 2022, from https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro/documents/genericdocument/wcms_735108.pdf
- ILO. **Less is more: How policy and technology can impact the Thai labour market for work in fishing**. Retrieved August 3, 2022, from https://www.ilo.org/asia/publications/WCMS_733899/lang--en/index.htm
- ILO. (1999). **Ratifications of C182 - Worst Forms of Child Labour Convention, 1999 (No. 182)**. Retrieved August 3, 2022, from https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:11300:0::NO:11300:P11300_INSTRUMENT_ID:312327
- ILO (2020): **Box 1, p. 9**. Retrieved August 3, 2022, from https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/asia/ro/Bangkok/documents/publication/wcms_738042.pdf
- ILO (2020). **Endline research findings on fishers and seafood workers in Thailand**. Retrieved August 3, 2022, from https://shiptoshorerights.org/wp-content/uploads/Endline-Research-Findings-on-Fishers-and-Seafood-Workers-in-Thailand_EN.pdf
- ILO and Asia Foundation. (2015). **Migrant and Child Labour in Thailand’s Shrimp and Other Seafood Supply Chains**, Retrieved August 4, 2022, from https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2015/09/Migrant-and-Child-Labour-in-Thailands-Shrimp-and-Other-Seafood-Supply-Chains_Executive-Summary.pdf
- ILO (2021). **TRIANGLE in ASEAN Quarterly Briefing Note, Thailand** (July – September 2021).

- LPN. (2015). **Migrant Children & Child Labourers in Thailand's Fishing and Seafood Processing Industry**, Retrieved August 4, 2022, from <https://lpnthailand.files.wordpress.com/2017/04/a-report-on-migrant-children-child-labourers-2015.pdf>
- Ministry of Labour (2019). **Criteria, Methods and Conditions for Providing Health and Welfare Benefits to Fishermen B.E. 2562 (2019)**, which came into force on November 18, 2019.
- Ngamprasertkit, Srisuman (2018). **"Thailand Seafood Report" (GAIN Report Number:TH8067)**. USDA Foreign Agricultural Service. Bangkok: US Department of Agriculture. Retrieved August 4, 2022, This article incorporates text from this source, which is in the public domain.
- Royal Thai Embassy, **Thailand in brief**. Retrieved August 4, 2022, from <https://thaiembdc.org/about-thailand/thailand-in-brief/>
- Statista. (2021). **Export value of fish product from Thailand in 2020, by type**, Retrieved August 4, 2022, from <https://www.statista.com/statistics/1195031/thailand-export-value-of-fish-product-by-type/>
- US Department of State. (2019). **Trafficking in Persons Report: Thailand**. Retrieved 2 September 2021, from <https://www.state.gov/reports/2019-trafficking-in-persons-report-2/thailand/>
- USAID and WINROCK. **USAID Asia CTIP – Quarterly Progress Report, FY 20, Q2**. Retrieved August 5, 2022, from https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00WR3M.pdf

การเปลี่ยนแปลงของสังคมสงเคราะห์สีเขียวสู่วาระการพัฒนายั่งยืน

ชานนท์ โกมลมาลย์¹

chanonkomonmarn@gmail.com

(Received: November, 16 2024; Revised: April 10, 2025; Accepted: May 2, 2025)

บทคัดย่อ

ความตระหนักเกี่ยวกับสังคมสงเคราะห์สีเขียวเกิดขึ้นในวงการสังคมสงเคราะห์นานาชาติ สังคมสงเคราะห์สีเขียวมีฐานคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สังคมสงเคราะห์สีเขียวมีหลักคิดสำคัญคือเมื่อเกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมหรือภัยพิบัติทางธรรมชาติผู้ที่ได้รับความเสียหาย/ผลกระทบมากที่สุดคือผู้เปราะบางในสังคม นอกจากนี้กรอบแนวคิดที่สำคัญสำหรับสังคมสงเคราะห์สีเขียว คือ แนวคิดเรื่องความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อม สังคมสงเคราะห์สีเขียวได้รับการบรรจุไว้ในวาระโลกด้านสังคมสงเคราะห์และพัฒนาสังคมในปี ค.ศ.2012 เพื่อเป็นกรอบในการปฏิบัติงานสำหรับนักสังคมสงเคราะห์และนักพัฒนาสังคมทั่วโลกนำไปประยุกต์ใช้ แต่ในความเป็นจริงสังคมสงเคราะห์สีเขียวยังต้องการการพัฒนาอย่างมากและขับเคลื่อนเพื่อสร้างสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรม บทความนี้ยังชี้ให้เห็นว่าหลังจากที่สหประชาชาติประกาศเป้าหมายการพัฒนายั่งยืนใน ปี ค.ศ. 2015 สังคมสงเคราะห์สีเขียวได้ถูกผสมผสาน ต่อยอด และผนวกรวมเข้าไว้ในวาระสังคมสงเคราะห์และพัฒนาสังคมโลกโดยมุ่งไปสู่การสร้างสังคมที่เป็นธรรมทั้งในมิติเศรษฐกิจ มิติสังคมและมิติสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าสังคมสงเคราะห์สีเขียวได้ขยายกรอบคิดอย่างกว้างขวาง นักสังคมสงเคราะห์สามารถเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งได้ผนวกรวมสังคมสงเคราะห์สีเขียวเอาไว้ด้วยแล้วอันจะนำไปสู่สังคมเป็นธรรมทั้งในมิติเศรษฐกิจ มิติสังคมและมิติสิ่งแวดล้อม บทความนี้ยังได้นำเสนอตัวอย่างแนวทางในการประยุกต์ผสมผสานเป้าหมายการพัฒนายั่งยืนกับการสังคมสงเคราะห์ไว้ด้วย

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Abstract

The international social work community has become aware of green social work, which is based on an understanding of the relationship between humans and the physical environment. A key principle of green social work is that when environmental problems or natural disasters occur, the most affected individuals are the vulnerable individuals in society. Another essential conceptual framework for green social work is environmental justice. In 2012, green social work was integrated into the global social work and social development agenda as a framework for social development officers and practitioners worldwide to apply to their practice. However, at the practical level, green social work still requires significant development and momentum to foster a fairer society and environment. Following the United Nations' announcement of the Sustainable Development Goals (SDGs) in 2015, green social work has been integrated, extended, and merged into the (new) global social work and social development agenda. It now aims to create equity in economic, social, and environmental dimensions. This reflects the expansive conceptual evolution of green social work. Social workers can serve as key mechanisms to drive the SDGs, which incorporate green social work, ultimately leading to a just society across economic, social, and environmental dimensions. Finally, this article presents case studies that emphasise the integration of social work practice and SDGs objectives.

คำสำคัญ: สังคมสงเคราะห์สีเขียว, สังคมสงเคราะห์กับสิ่งแวดล้อม, การพัฒนาอย่างยั่งยืน

Keywords: green social work, environmental social work and sustainable development

ความนำ

จำนวนบทความในวารสารที่มุ่งเน้นความสำคัญในการผนวกเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเข้าไว้กับการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์มีจำนวนมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด (Ramsay and Boddy, 2017) ในที่นี้การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในลักษณะนี้เรียกว่า “สังคมสงเคราะห์สีเขียว” ราวปีพุทธศักราช 2553 คำว่า “สังคมสงเคราะห์สีเขียว” เริ่มได้รับความสนใจจากวงวิชาการสังคมสงเคราะห์ในประเทศไทยมีนักวิชาการ นักคิด นักเขียนจากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เริ่มต้นการนำเสนอประเด็นนี้ในตำรา เอกสารคำสอน จำนวนหนึ่ง ต่อมาผู้เขียนมีโอกาสได้นำเสนอบทความเรื่องสังคมสงเคราะห์สีเขียวในวันสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ใน ปี พ.ศ. 2557 ภายหลังได้เพิ่มเติมเนื้อหาพื้นฐานเกี่ยวกับสังคมสงเคราะห์สีเขียวในรายวิชาปรัชญาแนวคิดสังคมสงเคราะห์และสวัสดิการสังคมสำหรับนักศึกษาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ตั้งแต่ราวช่วงปี พ.ศ.2559 จนถึงปัจจุบัน แนวคิดสังคมสงเคราะห์สีเขียวจึงได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น แต่กระนั้นก็ตามความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมสงเคราะห์เขียวยังมีอยู่อย่างจำกัด ข้อจำกัดเหล่านี้จึงอาจพิจารณาว่าเป็นช่องว่างทางวิชาการของการสังคมสงเคราะห์ไทย บทความนี้มีความมุ่งหวังเพื่อการขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับสังคมสงเคราะห์สีเขียวในวงการวิชาการสังคมไทย แต่อย่างไรก็ดีเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปการกล่าวถึงสังคมสงเคราะห์สีเขียวเพียงมิติเดียวอาจไม่เพียงพอเพราะในการสังคมสงเคราะห์สากลสังคมสงเคราะห์สีเขียวได้ถูกต่อยอดผนวกและผสมผสานเข้าไว้กับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งเป็นเป้าหมายของโลกในทศวรรษนี้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

บทความนี้นำเสนอานิยามความหมายของสังคมสงเคราะห์สีเขียวเพื่อตอกย้ำให้เห็นความสำคัญของประเด็นการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม หลังจากนั้นแสดงความสำคัญของสังคมสงเคราะห์สีเขียวในวาระโลกด้านสังคมสงเคราะห์และพัฒนาสังคมที่นักสังคมสงเคราะห์และนักพัฒนาสังคมทั่วโลกให้ความสำคัญ ในขณะเดียวกันเมื่อวาระเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติได้รับการประกาศใช้ การส่งเสริมประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของสังคมถูกหยิบยกมาให้ความสำคัญเพิ่มสูงขึ้น บทความนี้จึงได้นำเสนอการขยายขอบเขตจากการสังคมสงเคราะห์สีเขียวที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมต่อยอดไปสู่การสร้างควมยั่งยืนของสังคมซึ่งเป็นมิติงานสังคมสงเคราะห์ที่กว้างขวางยิ่งขึ้นไป ทั้งนี้ในช่วงหลังของบทความนี้ยังประกอบด้วยตัวอย่างของการศึกษาสังคมสงเคราะห์ที่ผนวกวาระการพัฒนาอย่างยั่งยืนเข้าไว้ในการศึกษาและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์

ทบทวนความหมายสังคมสงเคราะห์สีเขียว

การทำความเข้าใจ “สังคมสงเคราะห์สีเขียว” บางกรณีเรียกว่า “สังคมสงเคราะห์สิ่งแวดล้อม/สภาพแวดล้อม (environmental social work)” หรือ สังคมสงเคราะห์เชิงนิเวศ (ecological social work) มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอ้างอิงนิยามความหมายของลินา โดมินेलลี (Lena Dominelli) นักวิชาการสังคมสงเคราะห์แห่งสหราชอาณาจักร โดมินेलลี เป็นนักวิชาการด้านสังคมสงเคราะห์คนแรกของโลกที่กำหนดนิยามความหมายเพื่อทำความเข้าใจสังคมสงเคราะห์สีเขียว ในปี ค.ศ.

2012 โดมินเนลล์อธิบายนิยามความหมายของสังคมสงเคราะห์สีเขียว หมายถึง มุมมององค์รวมเพื่อแสวงหาความมั่นคงปลอดภัย ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนและโลกโดยอาศัยการปฏิรูปโครงสร้างอำนาจทางสังคมและการเมือง สังคมสงเคราะห์ สีเขียว เป็นมุมมองหนึ่งของสังคมสงเคราะห์ซึ่งมิใช่เพียงแต่การให้คุณค่ากับปัจเจกบุคคลแต่ให้ความสำคัญและเคารพต่อสิ่งแวดล้อม/ ทรัพยากรทางธรรมชาติที่อยู่รอบตัวของปัจเจกบุคคล ทั้งนี้สังคมสงเคราะห์สีเขียวตอกย้ำว่ามนุษย์ต้องยอมรับว่ามนุษย์มีความสัมพันธ์ทางชีวภาพกับสิ่งแวดล้อม แต่การกระทำของมนุษย์ก็มีผลกระทบต่อระบบนิเวศด้วยเช่นกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้ทั้งสิ่งแวดล้อมและมนุษย์ตกอยู่ในความเสี่ยงซึ่งก่อให้เกิดวิกฤตทางระบบนิเวศระดับโลก (Powers et al., 2018; Papadimitriou, 2020) อีกนัยหนึ่ง สังคมสงเคราะห์สีเขียว คือ การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ที่ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อมนุษย์และชุมชน (Boetto, 2024) ซึ่งอาจหมายรวมถึงสถานการณ์ภัยพิบัติที่ส่งผลเสียหายทั้งต่อสิ่งแวดล้อมและมนุษย์ (Wu and Greig, 2022) ยกตัวอย่างเช่น ในการผลิตและการใช้สารเคมี/สารพิษในภาคเกษตรกรรม/ภาคอุตสาหกรรมมีโอกาสเกิดมลภาวะปนเปื้อนในดิน อากาศ และน้ำ การปนเปื้อนของสารเคมี/สารพิษในธรรมชาติทำให้สิ่งมีชีวิตทุกชนิดเข้าถึงอาหารและน้ำได้ไม่เพียงพอและ/หรือไม่ปลอดภัย ปัญหาทางนิเวศวิทยาเหล่านี้ยังก่อให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมและการเมือง เนื่องจากผู้จำนวนมากไม่ต้องการสัมผัสกับสารเคมี/สารพิษดังกล่าวจึงทำให้ต้องหลีกเลี่ยงการรับสารเคมี/สารพิษ การหลีกเลี่ยงพื้นที่หนึ่งย่อมบีบให้มนุษย์ต้องไปใช้ทรัพยากรซึ่งไม่ปนเปื้อน ส่วนที่เหลืออยู่อีกพื้นที่หนึ่ง การมีทรัพยากรจำกัดแต่มีความต้องการที่สูงขึ้นของมนุษย์นั้นอาจนำไปสู่ความปัญหาและความขัดแย้งอื่นๆซึ่งมีผลกระทบรุนแรงต่อมนุษย์และมนุษย์บางส่วนอาจถูกบังคับต้องโยกย้ายถิ่นไปยังพื้นที่อื่นๆอีก เป็นต้น (Powers et al., 2018)

เบอร์เกอร์ และ เคลลีย์ (Berger and Kelly, 1993 อ้างถึงใน ชานนท์ โกมลาลย์, 2559, น.115) อธิบายต่อยอดในประเด็นเรื่องผลกระทบของมลภาวะต่อมนุษย์ว่ากิจกรรมต่างๆของมนุษย์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมซึ่งท้ายที่สุดปัญหาเหล่านี้ก็ย้อนมาทำร้ายตัวมนุษย์เองและสรรพสิ่งบนโลกนี้โดยเฉพาะกลุ่มผู้เปราะบางที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ ผลที่ตามมาที่รุนแรงในที่นี้คือการเพิ่มขึ้นของประชากรโลกในการใช้สารเคมี/สารสังเคราะห์ซึ่งก็จะมาสะสมในร่างกายของมนุษย์ผ่านอากาศ น้ำ และอาหารที่บริโภคเข้าไปทุกวัน รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงบนผิวโลกทั้งการสร้างเขื่อนและการทำลายป่าไม้การหาแหล่งพลังงานใหม่ การอพยพย้ายถิ่นของคนอันเป็นผลมาจากภาวะสงคราม ความยากจน โรคระบาดร้ายแรงในประเทศกำลังพัฒนา การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น เบอร์เกอร์ และ เคลลีย์จึงเสนอว่าวิชาชีพสังคมสงเคราะห์อยู่ในฐานะที่เหมาะสมที่สุดที่จะสร้างให้สังคมมีความตระหนักต่อความจริงด้านสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ นอกจากนี้ นักสังคมสงเคราะห์ก็ต้องเป็นผู้ที่ต้องพัฒนารูปแบบการทำงานให้ไปถึงระดับฐานรากของสาเหตุของปัญหาดังกล่าวด้วย ทักษะนี้สอดคล้องกับโดมินเนลล์ (2012) ที่เห็นว่า ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมมีผลทางตรงกับกลุ่มผู้เปราะบางและกลุ่มคนชายขอบ ด้วยเหตุนี้ สังคมสงเคราะห์สีเขียวจึงเป็นกระบวนทัศน์ใหม่เพื่อการบริหารจัดการปัญหาสังคมและการรับมือกับผลกระทบทางลบอันเกิดจากการบริโภคสาธารณะในสังคมอุตสาหกรรมที่นำมาซึ่งปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม สังคมสงเคราะห์สีเขียวตระหนักถึงความสำคัญของบริษัทนักสังคมสงเคราะห์ต่อประเด็นความไม่เป็นธรรมทางสิ่งแวดล้อม (environmental injustice) และการพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน (Papadimitriou, 2020)

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับความไม่เป็นธรรมทางสิ่งแวดล้อมนั้น บัลลาร์ด (Bullard, 2000, อ้างถึงใน Dominelli, 2014) สังคมวิทยากลุ่มแรกๆ ที่เน้นย้ำถึงการเกิดผลกระทบที่เนื่องมาจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อคนยากลำบาก บัลลาร์ด เห็นว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในสังคมหนึ่งๆส่งเสริม **ความอยุติธรรม**เนื่องจากของเสียโดยเฉพาะอย่างยิ่งของเสียจากอุตสาหกรรมมัก ถูกทิ้งลงในชุมชนที่ประชากรส่วนใหญ่น้อยจน/ยากลำบาก ตัวอย่างในสหรัฐอเมริกา บัลลาร์ดได้นิยามคำว่า "การเหยียดเชื้อชาติทางสิ่งแวดล้อม" เพื่อเปิดเผยภาระของชุมชนแอฟริกัน-อเมริกันและต้นเหตุที่ชุมชนเหล่านี้ต้องจ่ายสำหรับให้กับปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากสารเคมีในภาคอุตสาหกรรมที่มาทิ้งในชุมชน ซึ่งมีอันตรายต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของชุมชน และขณะเดียวกันในกระบวนการอุตสาหกรรมเหล่านี้ยังส่งผลให้คนยากลำบาก/ยากจนต้องทำงานที่เกี่ยวข้องกับสารเคมีเหล่านี้ซึ่งคนยากจนเหล่านี้ก็ได้รับค่าจ้างในระดับที่ต่ำอีกด้วย การประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่องความยุติธรรมทางสิ่งแวดล้อมมาใช้ในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ (สีเขียว) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง นักสังคมสงเคราะห์วิชาชีพจึงถูกเรียกร้องให้พิจารณานำเอาประเด็นที่เกี่ยวกับโครงสร้างทั้งมิติสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมผสมผสานเข้ากับการปฏิบัติงานเชิงนโยบายในทุกระดับ ปัญหาที่มาจากโครงสร้างเหล่านี้สร้างผลกระทบทั้งที่เกี่ยวกับเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ภัยพิบัติ ความยากจน การตกงาน ความไม่เป็นธรรมในการกระจายรายได้ ความรุนแรงและความไม่เท่าเทียมทางเพศ ฯลฯ ประเด็นผลกระทบเหล่านี้ควรอย่างยิ่งที่ต้องนำเข้าไปสู่การเตรียมพร้อมให้นักศึกษาสังคมสงเคราะห์ในการเห็นความสำคัญและสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายทางสังคมที่หลากหลายทั้งในระดับท้องถิ่นและสากล (Rice, Fisher and Moore, 2022)

เมื่อกลับมาศึกษาประเด็นเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมกับสังคมสงเคราะห์ งานศึกษาในประเด็นดังกล่าวนี้แม้ไม่ได้นำเสนออย่างชัดเจนนักแต่ประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อสังคมและชุมชนนั้นมีตัวอย่างปัญหาและความเชื่อมโยงมากมาย อาทิ กรณีศึกษาที่ปรากฏมาอย่างยาวนานในชุมชนคลีฟแลนด์ จังหวัดกาญจนบุรีซึ่งนับตั้งแต่ ปี พ.ศ.2510 โรงแต่งแร่ของบริษัทตะกั่วคอนเซนเตรตส์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้เข้ามาประกอบกิจการในชุมชน นับแต่นั้นเป็นต้นมาการปล่อยสารตะกั่วของโรงงานมีผลกระทบต่อชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปนเปื้อนสารตะกั่วในลำห้วยคลีฟที่มีความรุนแรงทั้งในเชิงสุขภาพ ชีวิตความเป็นอยู่ และโครงสร้างทางสังคมของชาวบ้านในพื้นที่ เช่นเดียวกับตัวอย่างในกรณีศึกษาประเทศสหรัฐอเมริกา กลุ่มที่ได้รับผลกระทบอย่างมาก คือ ประชากรกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ และหญิงตั้งครรภ์ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไวต่อพิษของโลหะหนัก การศึกษาของกรมควบคุมโรคและนักวิจัยอิสระหลายสถาบัน พบว่าชาวบ้านจำนวนมากในคลีฟมีระดับสารตะกั่วในเลือดสูงเกินเกณฑ์ความปลอดภัยที่องค์การอนามัยโลก (WHO) กำหนด นอกจากนี้สารตะกั่วยังมีผลต่อวิถีชีวิตของชุมชนเนื่องจากชาวบ้านเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่มีการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก ทั้งในด้านน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค การหาปลาและสัตว์น้ำ รวมถึงการเกษตรในพื้นที่ริมห้วย การปนเปื้อนของตะกั่วได้ส่งผลให้ลำห้วยกลายเป็นแหล่งน้ำอันตราย ไม่สามารถใช้อุปโภคบริโภคได้ สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านต้องเปลี่ยนไปซึ่งส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะและคุณภาพชีวิตโดยรวม (จิระวรรณ บรรเทาทุกข์, 2550 และ สงกรานต์ ป่องบุญจันทร์และสุรัชย์ ตรงงาม, 2564) อีกตัวอย่างหนึ่งในสังคมไทย คือ กรณีบริษัท อัครา รีซอร์สเซส จำกัด (มหาชน) ผู้ดำเนินกิจการเหมืองทองคำในเขต อำเภองาวโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ และ อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตรซึ่งเป็นพื้นที่ตั้งของแหล่งแร่ทองคำที่สำคัญของประเทศไทย แม้กิจการดังกล่าวจะสร้างรายได้และการจ้างงานให้แก่ชุมชนบางส่วน แต่ขณะเดียวกันกลับก่อให้เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และความขัดแย้งทางสังคมอย่างต่อเนื่องและลึกซึ้งโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาสุขภาพที่ชาวบ้านในชุมชนจำนวนมากมีผลการตรวจเลือดที่พบสารโลหะหนักเกินเกณฑ์มาตรฐาน อาทิ ไชยาไนต์ แมงกานีส และสารหนู ซึ่ง

เชื่อมโยงกับกระบวนการสกัดแร่ทองคำโดยใช้สารเคมีที่มีพิษรุนแรง และผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่กิจกรรมเหมืองทองคำอัครา นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปนเปื้อนของสารเคมีอันตรายสู่ระบบนิเวศในพื้นที่ โดยรอบ การตรวจสอบโดยหน่วยงานอิสระและชุมชนพบว่า ไซยาไนด์ ซึ่งเป็นสารเคมีหลักในการสกัดทองคำ ได้รั่วไหลสู่แหล่งน้ำ พื้นผิวและน้ำใต้ดิน ทำให้คุณภาพน้ำเสื่อมโทรมอย่างมีนัยสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552)

ด้วยเหตุความสำคัญของสังคมสงเคราะห์สีเขียวได้รับการให้ความสำคัญมากขึ้นในวงการสังคมสงเคราะห์ ประชาคมสังคมสงเคราะห์โลกได้ยกระดับความสำคัญของการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ นั่นจึงเป็นที่มาของการระบุประเด็นเรื่องการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมในการสังคมสงเคราะห์ดังที่ประกาศไว้ในเป้าหมายโลกสำหรับสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาสังคมในปี ค.ศ.2012

ย้อนคิด: สังคมสงเคราะห์สีเขียวในวาระโลกด้านสังคมสงเคราะห์และพัฒนาสังคม

การกำหนดเป้าหมายโลกสำหรับสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาสังคมในปี ค.ศ.2012 ที่ผ่านมาเป็นผลจากการดำเนินการความร่วมมือขององค์กรระหว่างประเทศสามองค์กรประกอบด้วย สมาพันธ์นักสังคมสงเคราะห์ระหว่างประเทศ (The International Federation of Social Workers – IFSW) สมาคมการศึกษาสังคมสงเคราะห์ระหว่างประเทศ (The International Association of Schools of Social Work - IASSW) และ สภาสวัสดิการสังคมระหว่างประเทศ (International Council on Social Welfare - ICSW) ซึ่งร่วมกันประกาศวาระโลก (The Global Agenda) เพื่อเป็นกรอบสำหรับการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาสังคม การริเริ่มการประกาศวาระโลกนี้เป็นพื้นฐานในการกำหนดการดำเนินการร่วมกันเพื่อจัดการกับความท้าทายที่สำคัญของสังคมและยังเป็นการระบุประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ นอกจากนี้วาระโลกยังแสดงถึงความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าของนักสังคมสงเคราะห์และผู้ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาสังคมในการส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางสังคมและเศรษฐกิจ ศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมและชุมชน และความสำคัญของความสัมพันธ์ของมนุษย์ วาระโลกดังกล่าว ระบุว่าตั้งแต่ปี ค.ศ.2012 -2016 ที่ผ่านมานั้น การปฏิบัติงานของทั้ง 3 องค์กรจะให้ความสำคัญกับ (1) ส่งเสริมสังคมและเศรษฐกิจที่เป็นธรรม (2) ส่งเสริมศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ (3) ทำงานโดยคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม (4) สร้างเสริมความตระหนักในสำคัญของสัมพันธภาพของมนุษย์ สำหรับหัวข้อย่อยทั้ง 4 ประเด็นของวาระโลกด้านสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาสังคมนั้นได้รับการกำหนดและนำมาสู่การส่งเสริมในการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานอย่างแพร่หลายหัวข้อละ 2 ปี สำหรับหัวข้อ “การส่งเสริมความยั่งยืนของชุมชนและสิ่งแวดล้อม (Promoting Community and Environmental Sustainability)” เป็นหัวข้อหลักในการดำเนินงานช่วงระหว่างปี ค.ศ. 2017-2018 ภายใต้อำนาจการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาสังคมให้ความสำคัญกับ

(1) วิกฤตสิ่งแวดล้อมอันเป็นผลมาจากการผลิตเชิงอุตสาหกรรมและการบริโภคจำนวนมากส่งผลต่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรมากจนเกินไป ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม (น้ำ อากาศ และดิน) พร้อมทั้งกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ภัยแล้งและน้ำท่วม) แผ่นดินไหว ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม และการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ รวมไปถึงภัยสึนามิซึ่งสร้างความเสียหายที่รุนแรงในหลายประเทศทั้งญี่ปุ่น อินโดนีเซีย และประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่เพียงแต่ทำลายพื้นฐานการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตบนโลกในปัจจุบัน แต่ยังคุกคามประชากรโลกในอนาคตด้วย

(2) วิกฤตทางสังคม ปัญหาสังคมมีผลกระทบต่อสังคมทั้งหมด ทว่าปัญหาสังคมส่งผลกระทบเป็นพิเศษต่อภาคส่วนที่เป็นกลุ่มเปราะบางของสังคม เช่น ผู้ประสบปัญหาความยากจน กลุ่มคนชายขอบ กลุ่มคนพื้นถิ่น-ชาติพันธุ์ เมื่อวิกฤตทางสังคมมาผนวกกับวิกฤตสิ่งแวดล้อมความรุนแรงและสลับซับซ้อนเกิดขึ้นเพราะมักส่งผลกระทบต่อวิถีการกีดกันทางสังคมและการเลือกปฏิบัติซึ่งก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรนำไปสู่ความขัดแย้งและการอพยพย้ายถิ่นในท้องถิ่นและระดับโลกเพิ่มสูงขึ้น ผลลัพธ์ที่ได้จากการผนวกรวมปัญหาสังคมกับสิ่งแวดล้อม คือ ความยุติธรรมสามเท่า: เนื่องจากความไม่เท่าเทียมกันและความยากจนขั้นขั้นขั้นที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน คนรวยหรือคนมีรายได้สูงสร้างผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมแต่คนจนซึ่งสร้างปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อมในระดับที่น้อยกลับได้รับผลกระทบมากที่สุด กลุ่มคนยากจนที่มีทรัพยากรน้อยที่สุดมีโอกาสเข้าถึงได้น้อยโดยมาตรการรับมือกับปัญหาตามไปด้วย (UNRISD, 2012)

(3) นับตั้งแต่ทศวรรษ 1990 มีการตระหนักรู้เพิ่มมากขึ้นในวงการสังคมสงเคราะห์ถึงปัญหาการขาดการเชื่อมต่อระหว่างงานสังคมสงเคราะห์และปัญหาสิ่งแวดล้อม การถือเกิดขึ้นของ “งานเชิงนิเวศสังคม” “งานสังคมสงเคราะห์สีเขียว” หรือ “งานสังคมสงเคราะห์เชิงนิเวศ” ส่งสัญญาณถึงกระบวนทัศน์ใหม่ในการสังคมสงเคราะห์ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดการสังคมสงเคราะห์ที่ให้ความสำคัญเพียงตัวมนุษย์ (ในฐานะปัจเจกบุคคล) โดยลดทอนความสำคัญของสิ่งแวดล้อม/ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นเพียงเครื่องมือในการดำรงเผ่าพันธุ์มนุษย์ ด้วยเหตุนี้การสังคมสงเคราะห์ (สีเขียว) ที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติจึงได้พัฒนาแนวทางที่เป็นนวัตกรรมได้รับการพัฒนาเพื่อให้นักสังคมสงเคราะห์ติดตามและศึกษาประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และระบบนิเวศให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น นักสังคมสงเคราะห์จำนวนหนึ่งส่งเสริมแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ ที่คำนึงถึงระบบนิเวศและความสมดุลระหว่างมนุษย์และ กับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนพยายามลดภาระเกี่ยวกับกิจกรรมของมนุษย์ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (International Federation of Social Workers, 2014)

ข้อควรพิจารณาทั้งสามประการเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความยั่งยืนของชุมชนและสิ่งแวดล้อมนี้ นักสังคมสงเคราะห์จึง (ควร) ดำเนินการพัฒนาแบบวิธีและเทคนิคการปฏิบัติงานที่หลากหลาย เช่น การให้คำปรึกษารายบุคคลหรือครอบครัว สวัสดิการเด็กและงานสังคมสงเคราะห์การศึกษา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสังคมสงเคราะห์กลุ่มชนและการสังคมสงเคราะห์ชุมชน งานฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพ การลอบบี้นโยบายเพื่อสิทธิมนุษยชน ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ (International Federation of Social Workers, 2014) ทว่าการกำหนดวาระโลกขององค์กรระหว่างประเทศทั้งสามองค์กรนั้นเผชิญกับข้อวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากจากนักสังคมสงเคราะห์และนักพัฒนาสังคมทั่วโลก ทั้งนี้เพราะวาระโลกดังกล่าวช่วย

ทำให้เกิดกรอบแนวทางในการส่งเสริมการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์อย่างเป็นระบบระเบียบแต่ก็ถูกมองว่าหยุดนิ่งเกินไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาถึงลักษณะของความท้าทายระดับโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (International Federation of Social Workers, 2021) นอกจากนี้แม้ในทางหลักการแล้วการสังคมสงเคราะห์ที่ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมเป็นแนวคิดที่นักสังคมสงเคราะห์จำเป็นต้องนำไปปฏิบัติ ทว่าในความเป็นจริงการสังคมสงเคราะห์มีความล่าช้าในการนำแนวคิดสังคมสงเคราะห์กับสิ่งแวดล้อมไปสู่การปฏิบัติกับผู้ใช้บริการเพราะเห็นว่าเรื่องเหล่านี้อยู่นอกเหนือจากขอบเขตการปฏิบัติงานหรืออาจไม่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของมนุษย์ซึ่งความเข้าใจเช่นนี้อาจไม่ถูกต้องนัก ข้อมูลเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่าในประเทศออสเตรเลียมีหลักฐานจำนวนมากเกี่ยวกับการนำแนวคิดเกี่ยวกับความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติผนวกเข้าไว้ในหลักสูตรการศึกษาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ยังมีผลการศึกษาในออสเตรเลียอีกชิ้นหนึ่งพบว่า จำนวนมากกว่าสองในสามของนักสังคมสงเคราะห์ผู้ตอบแบบสอบถาม (ร้อยละ 67.56) อธิบายว่าการศึกษาสังคมสงเคราะห์ได้รวมการวิเคราะห์/บทวิเคราะห์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเข้าไว้ในการเรียนการสอน แต่เมื่อถามเกี่ยวกับความเกี่ยวข้องของประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกับการสังคมสงเคราะห์ ผลการศึกษากลับพบว่ากว่าร้อยละ 90 มีความเห็นว่าสถาบันการศึกษาสังคมสงเคราะห์มีความจำเป็นต้องผนวกประเด็นนี้เข้าไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอน เช่นเดียวกับวงการวิชาการและปฏิบัติการสังคมสงเคราะห์ประเทศแคนาดาซึ่งหลักฐานทางวิชาการบ่งชี้ว่าการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการฝึกอบรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสังคมสงเคราะห์สีเขียวยังคงขาดแคลนอยู่มาก (Wu and Greig, 2022)

ข้อมูลในหลายประเทศอาจสามารถสรุปได้ว่า สมรรถนะของการประยุกต์ใช้สังคมสงเคราะห์สีเขียวในวงการวิชาการและปฏิบัติการสังคมสงเคราะห์ยังมีข้อคำถามอยู่มาก แม้ว่าสังคมสงเคราะห์สีเขียวอาจจะยังไม่ได้นำมาผนวกรวมในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ แต่การเกิดขึ้นของแนวคิดนี้และความพยายามของนักวิชาการและนักปฏิบัติด้านสังคมสงเคราะห์และพัฒนาสังคมได้จุดประเด็นให้เห็นความสำคัญของการเชื่อมโยงของการสังคมสงเคราะห์กับประเด็นโครงสร้างสังคมที่กว้างขวางขึ้นจนครอบคลุมไปถึงเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติซึ่งหมายความว่าความรวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างการสังคมสงเคราะห์กับการสร้างสังคมที่ยั่งยืนที่คำนึงถึงการป้องกันความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม หรือ การพัฒนาที่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

อนึ่งหลังการประกาศวาระโลกสำหรับสังคมสงเคราะห์และพัฒนาสังคม ในปี ค.ศ.2015 สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติรับรองมติ “การเปลี่ยนแปลงโลก: วาระการพัฒนายั่งยืนปี ค.ศ.2030” เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ประการ และเป้าหมายย่อย 169 ข้อถือซึ่งถือว่าเป็นวาระระดับโลกที่ภาคีสมาชิกทุกประเทศพยายาม “สร้างความตระหนักประเด็นสิทธิมนุษยชนของมนุษย์ทุกคนและเพื่อให้บรรลุถึงความเท่าเทียมทางเพศและการเสริมพลังของผู้หญิงและเด็กหญิง สิ่งเหล่านี้ถูกบูรณาการและสร้างความสมดุลให้กับมิติทั้งสามของการพัฒนายั่งยืน: เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม” การประกาศวาระการพัฒนาอย่างยั่งยืน ค.ศ.2020- 2030 ส่งผลให้เกิดความสลับซับซ้อนในการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ที่ขยายวงกว้างออกไปอีกเลย ขอบเขตของการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมไปสู่การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนซึ่งควรรวมมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม

ย้ำทำ: เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และการขยายขอบเขตของสังคมสงเคราะห์สีเขียว

ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้นว่าในปี ค.ศ.2015 องค์การสหประชาชาติกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย ซึ่งนำเสนอการบูรณาการในมิติเศรษฐกิจ สังคมและการขับเคลื่อนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการตระหนักรู้ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมและความท้าทายด้านสุขภาพและสังคมมากมายไม่มีพรมแดน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เหล่านี้เป็นกรอบการดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลและชุมชนที่เปราะบางทั่วโลก เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 เป้าหมายมุ่งเป้าไปที่การตอบสนองความต้องการของมนุษย์ โลก ความเจริญรุ่งเรือง สันติภาพ และความร่วมมืออย่างครอบคลุม โดยเรียกร้องให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญทั้งหมดตระหนักถึงเพื่อบรรลุเป้าหมายภายในปี ค.ศ. 2030 ด้วยการเน้นที่การปรับปรุงการทำงานทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับการดูแลต่างๆ อาจกล่าวได้ว่าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมีความสอดคล้องอย่างยิ่งกับวิชาชีพงานสังคมสงเคราะห์เพราะสะท้อนให้เห็นว่าทั้งเป้าหมายการพัฒนา และการสังคมสงเคราะห์มีจุดเน้นทั้งระดับบุคคล ครอบครัว กลุ่มองค์กร และชุมชนเป็นเป้าหมายการแทรกแซงเพื่อส่งเสริมสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี ด้วยเหตุนี้วาระการพัฒนายั่งยืนในปี ค.ศ. 2030 จึงเป็นการวางรากฐานให้นักสังคมสงเคราะห์มีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ของตนในการเสริมพลังผู้คน สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อาศัยกรอบการพัฒนายั่งยืนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเปิดพื้นที่ให้เกิดความร่วมมือที่สำคัญระหว่างรัฐบาล ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั่วโลก วิชาชีพ และหน่วยงานอื่นๆ ดังนั้น ในฐานะผู้ให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์ วิชาชีพงานสังคมสงเคราะห์จะต้องมีบทบาทเชิงรุกในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั่วโลก (Rice, Fisher and Moore, 2022; Zhejiang, 2023)

อาศัยพื้นฐานของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน วาระการทำงานสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาสังคมระดับโลก ค.ศ. 2020–2030 ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยความร่วมมือจากองค์กรสมาชิกระดับโลกทั้งสามแห่งดังที่เคยกล่าวไปแล้ว (IASSW, IFSW และ ICSW) ร่วมกันกำหนดวาระการทำงานสังคมสงเคราะห์ทั่วโลกอีกครั้งหนึ่ง สารสำคัญของกรอบวาระการทำงานสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาสังคมระดับโลกดังกล่าว คือ “การร่วมกันสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ครอบคลุม” ซึ่งมีหัวข้อย่อย 4 หัวข้อ คือ

หัวข้อที่ 1: Ubuntu: การเสริมสร้างความสามัคคีทางสังคมและความเชื่อมโยงระดับโลก คำว่า “Ubuntu” เป็นปรัชญาที่ชนเผ่าต่างๆ ในแอฟริกาตอนใต้ ตอนกลาง ตอนตะวันตก และตะวันออกยึดถือร่วมกัน ทั้งนี้ Ubuntu แปลเป็นภาษาอังกฤษว่า I am Because We are โดยนัยนี้ Ubuntu จึงหมายถึงการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคมและความเชื่อมโยงทั่วโลกซึ่งสามารถที่สะท้อนถึงมุมมองงานสังคมสงเคราะห์เกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างผู้คนและสิ่งแวดล้อมทั้งหมด โดยสะท้อนถึงความจำเป็นของสามัคคีทั่วโลก และยังเน้นย้ำถึงความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

หัวข้อที่ 2: การร่วมสร้างโลกนิเวศสังคมใหม่: ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ประเด็นนี้นำเสนอวิสัยทัศน์และแผนปฏิบัติการเพื่อสร้างค่านิยม นโยบาย และแนวทางปฏิบัติระดับโลกใหม่ๆ ที่จะพัฒนาความไว้วางใจ ความปลอดภัย และความเชื่อมั่นให้กับผู้คนทุกคนและความยั่งยืนของโลก

หัวข้อที่ 3: การเคารพความหลากหลายผ่านการกระทำร่วมกันทางสังคม ประเด็นนี้เกิดขึ้นจากกฎบัตรประชาชนเพื่อโลก สังคมนิเวศยุคใหม่ ทั้งนี้ กฎบัตรของประชาชนเพื่อโลกนิเวศสังคมเกิดจากการประชุมสุดยอดประชาชนระดับโลกในหัวข้อ "การสร้างโลกนิเวศสังคมใหม่ร่วมกัน: ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง" ซึ่งจัดขึ้นทางออนไลน์ระหว่างวันที่ 29 มิถุนายนถึงวันที่ 2 กรกฎาคม ค.ศ. 2022 กฎบัตรนี้ถือเป็นจุดอ้างอิงที่มีชีวิตและจะเติบโตต่อไปเมื่อประชากรโลกแบ่งปันแนวทางแก้ไขต่อความท้าทายร่วมกัน เพื่อให้มนุษย์ทุกคนสามารถมีชีวิตที่มั่นคง ปลอดภัย และสงบสุขในโลกที่ยั่งยืน ภายใต้หัวข้อที่ 3 นี้สร้างการตระหนักรู้และยอมรับในการส่งเสริมให้ชุมชนสามารถดำเนินการที่ทรงพลังเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

หัวข้อที่ 4: Buen Vivir: อนาคตร่วมกันเพื่อการเปลี่ยนแปลงเชิงปฏิรูป ประเด็นนี้ตอกย้ำถึงความจำเป็นที่นักสังคมสงเคราะห์จะต้องนำแนวทางที่สร้างสรรค์ในการทำงานกับชุมชนซึ่งต้องยึดหลักภูมิปัญญาพื้นเมืองและการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนกับธรรมชาติ (International Federation of Social Workers, 2021; Ioakimidis and Maglajlic, 2022)

กรอบวาระโลกของสังคมสงเคราะห์และพัฒนาสังคมระหว่างปี ค.ศ.2020-2030 แสดงถึงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับกรอบวาระโลกก่อนในปีก่อนหน้าที่สำคัญ คือ การขยับปรับเปลี่ยนประเด็นไปสู่ประเด็นเชิงโครงสร้างสังคมควบคู่กับประเด็นที่เน้นปัจเจกบุคคลและมีสาระสำคัญที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเห็นได้ชัด ที่สำคัญกรอบวาระการทำงานสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาสังคมระดับโลกได้เปลี่ยนรูปจากการสังคมสงเคราะห์ที่คำนึงถึงการส่งเสริมความยั่งยืนของชุมชนและสิ่งแวดล้อม (Promoting Community and Environmental Sustainability) ตามวาระการทำงานสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาสังคมระดับโลกในครั้งก่อนมาสู่การสร้างสังคมที่ยั่งยืนโดยคำนึงทุกมิติทั้งเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อมความเป็นพื้นที่ถิ่นซึ่งสอดคล้องเป็นอย่างดีกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ทั้งนี้และทั้งนั้นกรอบวาระทั้ง 4 ประเด็นนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้่านและนักสังคมสงเคราะห์ทั่วโลกมาร่วมกันวิเคราะห์และกำหนดแนวทางวิธีการทำงานได้อย่างสอดคล้องกับแต่ละบริบทต่อไปในอนาคต

ความก้าวหน้าในวงการสังคมสงเคราะห์ซึ่งมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแสดงให้เห็นความสำคัญและความสัมพันธ์ของประเด็นทั้งสอง ทว่าในทางวิชาการและปฏิบัติการเมื่อต้องนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมาผนวกรวมไว้กับการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์อาจมีคำถามที่สำคัญตามมาว่าจะสามารถดำเนินการได้อย่างไรและแนวทางการดำเนินงานควรมีลักษณะเช่นใด ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้สนใจจำนวนหนึ่งในวงการสังคมสงเคราะห์ได้พยายามหลอมรวมการผสมผสานเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับการเรียนการสอนและ/หรือการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์

กรณีตัวอย่างแนวทางการผสมผสานเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับการสังคมสงเคราะห์

แม้ว่าการผสมผสานเป้าหมายงานการพัฒนาที่ยั่งยืนกับการสังคมสงเคราะห์อาจมีวิธีการแนวทางการทำงานที่แตกต่างหลากหลายขึ้นอยู่กับบริบททางสังคม-วัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ ในแต่ละสังคมอาจมีความต้องการดำเนินงานที่ไม่เหมือนกัน คอร์ดوبا และ บันดู (Cordoba and Bando, 2022) แสดงทัศนะว่า การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับงานสังคมสงเคราะห์และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมีอยู่อย่างจำกัด มีหน้าซ้ำในวงการสังคมสงเคราะห์นานาชาติยังมีข้อเรียกร้องอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับ

การศึกษาสำหรับนักสังคมสงเคราะห์ในการมีส่วนร่วมกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างมีจุดมุ่งหมายนั้นมีความรวมถึงการบรรลุความชัดเจนมากขึ้นเกี่ยวกับบทบาทที่เป็นไปได้ของวิชาชีพสังคมสงเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลและการศึกษาเกี่ยวกับสังคมสงเคราะห์กับการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากผู้เขียนคลุกคลีอยู่กับการศึกษาสังคมสงเคราะห์และการฝึกภาคปฏิบัติร่วมกับนักวิชาชีพสังคมสงเคราะห์บทความนี้จึงขอนำเสนอกรณีตัวอย่างเพื่อแสดงแนวทางอย่างง่ายในการเชื่อมโยงการพัฒนาที่ยั่งยืนกับสังคมสงเคราะห์ในการเรียนการสอนสังคมสงเคราะห์รวมถึงตัวอย่างแนวทางการประยุกต์ในการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาสังคมสงเคราะห์ระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่ายปฏิบัติ ทั้งนี้บทความชิ้นนี้อาจเป็นเพียงการริเริ่มในการแสดงจุดเริ่มต้นของการวิเคราะห์เรื่องนี้ในวงการสังคมสงเคราะห์ไทย

ตัวอย่างที่ 1

ในประเทศออสเตรเลีย การฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาสังคมสงเคราะห์เป็นช่องทางที่เหมาะสมในการสร้างการเรียนรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 การศึกษาสังคมสงเคราะห์ในประเทศออสเตรเลีย นักศึกษาต้องฝึกงานภาคสนาม 2 ครั้ง ครั้งละ 500 ชั่วโมง โดยเน้นที่การปฏิบัติโดยตรง นโยบาย หรือการวิจัย สมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย (Australian Association of Social Workers (AASW)) เป็นหน่วยงานกำกับดูแลระดับวิชาชีพของนักสังคมสงเคราะห์ได้มีบทบาทสำคัญในการเป็นหน่วยฝึกงานภาคปฏิบัติให้กับนักศึกษาสังคมสงเคราะห์อย่างยาวนาน ในปี ค.ศ. 2019 สมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัย Royal Melbourne Institute of Technology พัฒนาโครงการฝึกภาคปฏิบัติด้านนโยบายสังคมสงเคราะห์แบบนาร่องโดยเน้นที่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน องค์กรทั้งสองได้ดำเนินการโครงการสองระยะตลอดช่วงการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาระยะเวลา 70 วันตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงตุลาคม ค.ศ.2019 โดยมีนักศึกษา 3 คนเข้าร่วมโครงการ การดำเนินงานทั้งสองระยะประกอบด้วย

ระยะที่ 1 : กระบวนการตรวจสอบนโยบาย(องค์กร)กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กระบวนการเริ่มต้นด้วยช่วงเริ่มต้นของการศึกษาและทำความเข้าใจกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อทำความเข้าใจและศึกษาความเกี่ยวข้องของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ ในระยะนี้บรรลุได้โดยการมอบหมายให้นักศึกษา ศึกษาค้นคว้า รายงาน การฟังความคิดเห็นของสาธารณะ และการประเมินเชิงวิพากษ์วิจารณ์เป้าหมายของนโยบาย(องค์กร/ประเทศ) ตั้งแต่ปี ค.ศ.2016- 2019 และระบุว่ามีนโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับเป้าหมาย 17 ประการและเป้าหมายย่อย 169 ประการหรือไม่อย่างไร

ระยะที่ 2: การเรียนรู้จากการตรวจสอบนโยบายและมองหาโอกาสในการดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เมื่อนักศึกษาตรวจสอบนโยบายต่างๆเสร็จสิ้น ผลการตรวจสอบได้ระบุว่าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนใดบ้างที่สมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งออสเตรเลียยังไม่ได้ดำเนินการ แต่พบว่ามีโอกาสและยังอยู่ในขอบเขตและทรัพยากรที่มีอยู่ของสมาคมฯ นักศึกษาได้จัดทำรายงานและเผยแพร่เป็นส่วนหนึ่งของรายงาน SDGs ของสมาคมฯ ฉบับแรกพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ของสมาคมฯเพื่อดำเนินการ ตัวอย่างของการวิเคราะห์นโยบายของสมาคมฯกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่นำเสนอโดยนักศึกษาระบุว่านโยบายของสมาคมฯได้ดำเนินกิจกรรมนโยบายจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายด้านความมั่นคงทางสังคม ความไม่เท่า

เทียมกัน ความรุนแรงในครอบครัว และสุขภาพจิต ทว่าพื้นที่เป้าหมายที่สมาคมฯควรต้องดำเนินการเพิ่มเติม เช่น การรณรงค์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (เป้าหมาย SDGs ที่ 6, 13, 14, 15, 17) นักศึกษาเสนอให้สมาคมฯเป็นผู้นำในการอภิปรายระดับประเทศเพื่อระบุมิติความยุติธรรมทางสังคมของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เหตุการณ์สภาพอากาศสุดขั้วมีต่อกลุ่มผู้ด้อยโอกาส การดำเนินการที่นักศึกษาได้แนะนำได้รับการตอบสนองและดำเนินการทันทีโดยส่งผลให้สมาคมฯ ประกาศภาวะฉุกเฉินด้านสภาพภูมิอากาศ (AASW, 2019) และทำงานร่วมกับกลุ่มพันธมิตรระดับสูงอย่าง Climate and Health Alliance (CAHA) ในการรณรงค์สร้างความตระหนักต่อสาธารณะจำนวนมาก ดังที่กล่าวไปแล้วว่าโครงการนำร่องนี้ดำเนินการในระยะเวลาสามปี ในปีต่อมานักศึกษาที่เข้ารับการฝึกภาคปฏิบัติที่สมาคมฯจะตรวจสอบการตามมาตรการที่ถูกนำเสนอก่อนหน้านี้และแนะนำการปฏิบัติงานเพิ่มเติมซึ่งกระบวนการนี้จะช่วยให้การดำเนินงานเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Cordoba and Bando, 2022) อาจกล่าวได้ว่าผลการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัย Royal Melbourne Institute of Technology ที่วิเคราะห์นโยบายของสมาคมฯสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยนั้นแสดงให้เห็นว่าข้อควรปรับปรุงและโอกาสในการพัฒนางานสังคมสงเคราะห์สีเขียว/สังคมสงเคราะห์กับสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นประเด็นที่นักสังคมสงเคราะห์ทั่วโลกควรต้องเพิ่มเติมซึ่งนับว่าอาจสะท้อนให้วาระโลกของการสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาสังคมในช่วง ปี ค.ศ.2012 โดยเฉพาะอย่างยิ่งหัวข้อ “การส่งเสริมความยั่งยืนของชุมชนและสิ่งแวดล้อม (Promoting Community and Environmental Sustainability)” ในการดำเนินงานช่วง ปี ค.ศ. 2017-2018 อาจจะยังไม่สามารถบรรลุผลได้มากนัก

ตัวอย่างที่สอง

การใช้การสอนกรณีศึกษาให้สอดคล้องกับประเด็นเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ตัวอย่างนี้พัฒนาโดยนักวิชาการสังคมสงเคราะห์สหรัฐอเมริกา อัลดอ, โคเออร์ และ ทิมป์สัน (Addo, Koers and Timpson, 2022) เห็นว่าการใช้กรณีศึกษาสามารถเป็นเครื่องมือทางการสอนที่มีประสิทธิภาพในการสอนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและการพัฒนาสังคมในการศึกษางานสังคมสงเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาในระดับโลกที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงกัน อัลดอ, โคเออร์ และ ทิมป์สัน เห็นว่า การสอนโดยอาศัยกรณีศึกษามีหลายรูปแบบ อาทิ (1) รูปแบบ Sustainability puzzle cases ซึ่งกรณีศึกษาประเภทนี้จะกระตุ้นให้เกิดการคิดเชิงระบบ นักศึกษาจะได้รับกรณีศึกษาซึ่งระบุปัญหาและบริบท และนักศึกษาจะต้องสำรวจปัจจัยทั้งหมดที่ส่งผลต่อปัญหาจากนั้นนักศึกษาจะต้องระบุกลยุทธ์การแทรกแซงที่สามารถใช้เพื่อแก้ไขปัญหาพร้อมทั้งเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) (2) รูปแบบ Iceberg cases เป็นกรณีศึกษาที่นำเสนอแบบย่อโดยมีข้อมูลรายละเอียดเพียงเล็กน้อย กรณีเหล่านี้เกี่ยวข้องกับการประเมินและการใช้ทฤษฎีและกลยุทธ์การแทรกแซง ตัวอย่างเช่น กรณีศึกษาอาจเป็นตัวอย่างเด็กที่ทำงานในโรงโก้นในประเทศกานาซึ่งนักศึกษาจะต้องเชื่อมโยงระหว่างกรณีศึกษากับเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาทางสังคมใดบ้างที่สามารถดำเนินการกับกรณีศึกษาได้ นอกจากนี้ นักศึกษายังต้องประเมินความสลับซับซ้อนของความสัมพันธ์ของประเด็นเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ส่งผลต่อปัญหา นอกจากนี้ นักศึกษายังต้องสำรวจกลยุทธ์การพัฒนาทางสังคมในการแก้ไขปัญหาด้วย (3) รูปแบบ Dialogue cases รูปแบบนี้นักศึกษาจะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในระดับปานกลางโดยนักศึกษามีบทบาทในการวิเคราะห์มุมมองที่แตกต่างกันโดยไม่ตัดสินเรื่องความถูกต้องซึ่งเป็นพื้นฐานของความเชื่อของการสนทนา (dialogue) กรณีศึกษาเพื่อใช้ในการถกเถียง

ระหว่างกันเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน อาทิ “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนข้อที่ 5 ความเท่าเทียมทางเพศ ความเชื่อและสมมติฐานบางประการที่อาจกำหนดการปฏิบัติต่อเด็กผู้หญิงที่แตกต่างกันคืออะไร และกลยุทธ์การพัฒนาทางสังคมใดบ้างที่อาจนำมาดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหานี้” ผู้สอนอาจยกประเด็นความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของผู้หญิงในบางประเทศมาประกอบได้ด้วย (4) รูปแบบ Application cases เป็นการนำกลยุทธ์ไปใช้กับประเด็นหรือปัญหา นักศึกษาอาจได้รับคำขอให้ทำกลยุทธ์การพัฒนาสังคมไปใช้กับประเด็นใดประเด็นหนึ่งภายใต้ เป้าหมาย SDGs เช่น ความยากจน (เป้าหมาย SDG 1) ในประเทศกำลังพัฒนา นักศึกษาเรียนรู้จากกรณีศึกษาเกี่ยวกับเป้าหมายที่ 1 และอาจเสนอแนวทางการพัฒนาสังคมที่สามารถนำมาใช้เพื่อลดความหิวโหยได้ตามเป้าหมายที่ 1

ตัวอย่างและแนวทางในการผนวกรวมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนกับการเรียนการสอนสังคมสงเคราะห์จากตัวอย่างทั้งสองประเทศแสดงให้เห็นวิธีการนำเอาประเด็นสำคัญซึ่งเป็นวาระโลกเข้ามาสร้างความตระหนักให้กับนักศึกษาสังคมสงเคราะห์ นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องยืนยันว่านักสังคมสงเคราะห์สามารถมีส่วนร่วมกับวาระโลกด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทสรุป

สังคมสงเคราะห์สีเขียว คือ แนวทางการปฏิบัติงานที่ผสมผสานประเด็นทางสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงผลกระทบของกิจกรรมมนุษย์ต่อธรรมชาติและชุมชนพร้อมส่งเสริมความยั่งยืนของสังคม แนวคิดนี้มีรากฐานจากมุมมององค์รวมที่เชื่อมโยงสุขภาพมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สังคมสงเคราะห์สีเขียวมีทัศนะว่าสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมส่วนหนึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนโดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง สังคมสงเคราะห์สีเขียวอาศัยกรอบแนวคิดความไม่เป็นธรรมทางสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจายทรัพยากรที่ไม่เท่าเทียมที่สร้างปัญหาตามมาในชุมชนชายขอบ ด้วยเหตุนี้ นักสังคมสงเคราะห์จึงสามารถมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความตระหนักและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น การผลักดันนโยบายเพื่อความเป็นธรรมทางสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน เป็นต้น นอกจากนี้ สังคมสงเคราะห์สีเขียวมีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ เช่น การลดความยากจน การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการแก้ไขวิกฤตสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างการนำไปปฏิบัติ อาทิ การเรียนการสอนสังคมสงเคราะห์ในประเทศออสเตรเลียทำโครงการฝึกงานให้นักศึกษานักสังคมสงเคราะห์วิเคราะห์นโยบายของประเทศโดยอาศัยกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นฐาน การเรียนการสอนสังคมสงเคราะห์ในสหรัฐอเมริกาใช้กรณีศึกษาในชั้นเรียนเพื่อเชื่อมโยงปัญหาสังคมกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อกระตุ้นให้เกิดการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง อย่างไรก็ตามแม้สังคมสงเคราะห์สีเขียวจะได้รับการยอมรับ แต่งานวิจัยและการบูรณาการในหลักสูตรวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ทั่วโลกมีแนวโน้มว่ายังมีไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จบางส่วนตามกรณีข้างต้น ชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของวิชาชีพในการสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ สุดท้ายแล้วเป้าหมายของทั้งสังคมสงเคราะห์สีเขียวและการพัฒนาที่ยั่งยืนมีจุดเน้นการพัฒนาความยั่งยืนที่เชื่อมโยงสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างองค์รวม แม้จะมีความท้าทาย แต่แนวทางนี้ชี้ให้เห็นบทบาทสำคัญของนักสังคมสงเคราะห์ในฐานะแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาโลกยุคใหม่เพื่อสร้าง

ความเป็นธรรมและคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้นทั้งในระดับบุคคลและชุมชน แต่อย่างไรก็ดีในอนาคตอันใกล้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกส่งผลให้สังคมสงเคราะห์สีเขียวมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องแสวงหาแนวทางในการปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสหลักสำคัญของโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

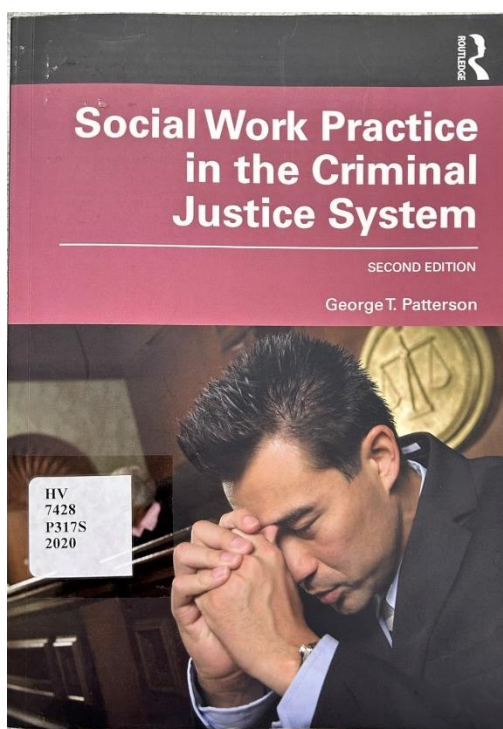
เอกสารอ้างอิง

- ชานนท์ โกมลมาลย์ (2557). สังคมสงเคราะห์สีเขียว : รูปแบบและบทบาทใหม่ของการสังคมสงเคราะห์ไทย. รายงานสืบเนื่องการสัมมนาวิชาการวิชาการเนื่องในโอกาสการสถาปนาคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ 60. กรุงเทพฯ: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- จิระวรรณ บรรเทาทุกข์ (2550). ทูตทางสังคมของชาวคริสต์ล่าง: การรับมือกับปัญหาจากชุมชนสู่ประชาสังคม. วารสารสถาบันวิจัยสังคม, 30 (1-2), หน้า 39-67.
- สงกรานต์ ป้องบุญจันทร์และสุรัชย์ ตรงงาม (2564). การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในลำห้วยคิตี ชัยชนะทางคดีที่เปิดเผยระบบที่ล้มเหลว. วารสารนิติสังคมศาสตร์, 14 (2), หน้า 86-121.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2552). รายงานการศึกษานโยบายการสำรวจและทำเหมืองแร่ทองคำ. (มปท).
- Addo, R., Koers, G. and Timpson, W. M. (2022). Teaching sustainable development goals and social development a case study teaching method.pdf. *Social Work Education*, 41 (7), pp.1478–1488.
- Boetto, H. (2024). *What is eco social work?* [Online]. Available at: <https://insight.study.csu.edu.au/eco-social-work/#:~:text=Eco social work – also referred,at multiple levels within practice.> [Accessed 22 October 2024].
- Cordoba, P. S. and Bando, L. (2022). Social Work and the Sustainable Development Goals: A Student Placement Model. *Australian Social Work*, 75 (4), pp.519–526. [Online]. Available at: doi:10.1080/0312407X.2021.1947335.
- Dominelli, L. (2014). Promoting environmental justice through green social work practice: A key challenge for practitioners and educators. *International Social Work*, 57 (4), pp.338–345. [Online]. Available at: doi:10.1177/0020872814524968.

- International Federation of Social Workers. (2014). *GLOBAL DEFINITION OF SOCIAL WORK*. [Online]. Available at: <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/> [Accessed 22 March 2024].
- International Federation of Social Workers. (2021). *The Global Agenda*. [Online]. Available at: <https://www.ifsw.org/social-work-action/the-global-agenda/#:~:text=On 2 November 2020%2Cfollowing,is> “Co-building Inclusive Social [Accessed 30 October 2024].
- Ioakimidis, V. and Maglajlic, R. A. (2022). Social Work’s Contribution towards an Eco-Social World; the People’s Charter. *British Journal of Social Work*, 52, pp.3073–3077.
- Papadimitriou, E. (2020). Defining green social work. *Social Cohension and Development*, 15 (1), pp.139–152.
- Powers, M. C. F. et al. (2018). Green social work for environmental justice: Implications for international social workers. *The Routledge Handbook of Green Social Work*, pp.74–84. [Online]. Available at: doi:10.4324/9781315183213.
- Ramsay, S. and Boddy, J. (2017). Environmental Social Work: A Concept Analysis. *British Journal of Social Work*, 47, pp.68–86.
- Rice, K., Fisher, C. and Moore, S. (2022). Social work and the Sustainable Development Goals: an introduction to the special issue. *Social Work Education*, 41 (7), pp.1409–1411. [Online]. Available at: doi:10.1080/02615479.2022.2122536.
- Wu, H. and Greig, M. (2022). Adaptability, Interdisciplinarity, Engageability: Critical Reflections on Green Social Work Teaching and Training. *Healthcare (Switzerland)*, 10 (7). [Online]. Available at: doi:10.3390/healthcare10071245.
- Zhejiang, G. N. A.-A. (2023). Conceptualising Social Workers Role in Achieving Sustainable Development Goals. *INTERNATIONAL JOURNAL OF RESEARCH AND INNOVATION IN SOCIAL SCIENCE (IJRISS)*, 7 (9), pp.1022–1038.

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

ศิริพร เกื้อกุลนุรักษ์¹
Siriporn Kaukulnarak²

ชื่อหนังสือ: Social work practice in the criminal justice system

ผู้แต่ง: George T. Patterson

ปีที่พิมพ์: 2020 Second edition.

ครั้งที่พิมพ์: ครั้งที่ 2

สำนักพิมพ์: Routledge

จำนวนหน้า: 222 หน้า

ISBN: 978-0-367-23042-5

¹ ดร. อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์และสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

² Dr. Lecturer, Faculty of Social Work and Social Welfare, Huachiew Chalermprakiet University

หนังสือเรื่อง “การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในระบบยุติธรรมทางอาญา” (Social work practice in the criminal justice system) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2 จัดพิมพ์ในปี ค.ศ. 2020 เป็นตำราทางวิชาการที่นำเสนอภาพรวมระบบยุติธรรมทางอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา องค์การและภารกิจความรับผิดชอบขององค์กรในระบบยุติธรรมทางอาญา บทบาทหน้าที่และการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ในระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การบูรณาการจรรยาบรรณวิชาชีพสังคมสงเคราะห์กับความรับผิดชอบต่อการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม โดยสำรวจบทบาทการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ที่มุ่งแก้ไขปัญหาสังคมภายในระบบยุติธรรมทางอาญา ครอบคลุมในสี่ส่วนได้แก่ การบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรมทางศาล ระบบราชทัณฑ์ และนิติบัญญัติ หนังสือเล่มนี้ยังกล่าวถึงการทำงานสังคมสงเคราะห์ในหน่วยงานตำรวจและงานสังคมสงเคราะห์นิติวิทยาศาสตร์อีกด้วย รวมทั้งวิเคราะห์โอกาสและความท้าทายของงานสังคมสงเคราะห์ในระบบยุติธรรมทางอาญา

ผู้เขียน จอร์จ ที. แพตเตอร์สัน (George T. Patterson) เป็นรองศาสตราจารย์ ณ Silberman School of Social Work at Hunter College, City University of New York, USA. เป็นผู้ฝึกอบรมตำรวจที่ได้รับการรับรอง มีประสบการณ์สอนวิชาการระบบยุติธรรมทางอาญาให้แก่นักศึกษาสังคมสงเคราะห์สาขากระบวนการยุติธรรมทางอาญา และฝึกอบรมนายตำรวจและเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับการบรรจุใหม่

เนื้อหาในหนังสือมีทั้งหมด 11 บท ได้แก่ บทที่ 1 ระบบยุติธรรมทางอาญาของสหรัฐอเมริกา บทที่ 2 กฎหมายและระบบยุติธรรมทางอาญา บทที่ 3 การบังคับใช้กฎหมาย บทที่ 4 ระบบศาล บทที่ 5 ราชทัณฑ์ บทที่ 6 การปฏิรูประบบยุติธรรมทางอาญาและโครงการทางเลือก บทที่ 7 ประชากรกลุ่มพิเศษในระบบยุติธรรมทางอาญา บทที่ 8 ประเด็นร่วมสมัยในระบบยุติธรรมทางอาญาและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ บทที่ 9 การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในระบบยุติธรรมทางอาญา บทที่ 10 การปฏิบัติแนวหลักฐานเชิงประจักษ์ในระบบยุติธรรมทางอาญา และ บทที่ 11 แนวโน้มงานสังคมสงเคราะห์ในระบบยุติธรรมทางอาญา โดยแต่ละบทมีสาระสำคัญดังนี้

บทที่ 1 ระบบยุติธรรมทางอาญาของสหรัฐอเมริกา

บทนี้เป็นบทนำเพื่อให้ผู้อ่านได้ทำความเข้าใจระบบยุติธรรมทางอาญาของสหรัฐอเมริกา ระบบยุติธรรมทางอาญาประกอบด้วยหลายองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดและเหยื่ออาชญากรรม ระบบยุติธรรมทางอาญาของสหรัฐอเมริกาเป็นระบบที่ประกอบด้วยระบบย่อย 4 ระบบ มีการทำงานเกี่ยวข้องเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันเป็นระบบยุติธรรมทางอาญา ได้แก่ การออกกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย ศาล และราชทัณฑ์ การทำงานขององค์กรเหล่านี้เกี่ยวข้องกับบุคคลในสถานภาพต่างๆอันได้แก่ ผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา ผู้ที่ถูกจับกุม เหยื่อหรือผู้เสียหายในคดีอาญา ผู้ที่อยู่ระหว่างการพิจารณาตัดสิน ผู้ถูกตัดสินให้รับการลงโทษตามกฎหมาย และการปฏิบัติตามคำสั่งศาล ในสหรัฐอเมริกาแต่ละรัฐมีกฎหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งการกำหนดพฤติกรรมการทางอาญารวมถึงแนวทางที่ใช้ในการลงโทษผู้กระทำความผิดมีความแตกต่างกันไปด้วย และส่วนสุดท้ายของบทนี้กล่าวถึงความจำเป็นในการสร้างสมดุลระหว่างความกังวลด้านความปลอดภัยของสาธารณะซึ่งเป็นประเด็นหลักของระบบยุติธรรมทางอาญา กับปัญหาด้านสาธารณสุข การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ต้องยึดหลักจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

บทที่ 2 กฎหมายและระบบยุติธรรมทางอาญา

ในบรรดาองค์ประกอบหลักสี่ระบบของระบบกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น ด้านการออกกฎหมายนักสังคมสงเคราะห์มีบทบาทค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตามนั้นไม่ได้หมายความว่านักสังคมสงเคราะห์ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการออกกฎหมายหมายถึง นักสังคมสงเคราะห์ที่มีภาระผูกพันทางจริยธรรมในการเข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุนหรือคัดค้านการออกกฎหมาย และการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและสังคม การสนับสนุนการออกกฎหมายที่สร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้กับประชาชน ในบทนี้ได้ทำการตรวจสอบกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับระบบยุติธรรมทางอาญา ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ มีการยกตัวอย่างกฎหมายปัจจุบันที่ได้รับการบัญญัติและผลกระทบต่อการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์และระบบยุติธรรมทางอาญา กฎหมายมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในระบบยุติธรรมทางอาญา อีกทั้งมีการออกกฎหมายใหม่ๆหรือปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยอยู่เสมอ กฎหมายอาญาลายฉบับรวมถึงบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการให้เงินทุน ถือเป็นการสร้างโอกาสสำหรับการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์และส่งผลต่อบริการที่จัดให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับระบบยุติธรรมทางอาญา การออกกฎหมายอาญามีทั้งในระดับรัฐบาลกลาง รัฐ และท้องถิ่นจำนวนมาก บทนี้ได้อธิบายโดยสังเขปถึงวิธีการของร่างกฎหมายของรัฐบาลกลางและกฎหมายของรัฐผ่านขั้นตอนต่างๆเพื่อจะประกาศเป็นกฎหมายใช้บังคับได้ต่อไป

บทที่ 3 การบังคับใช้กฎหมาย

การบังคับใช้กฎหมายมักเป็นจุดเริ่มต้นของการเข้าสู่ระบบยุติธรรมทางอาญาสำหรับผู้กระทำความผิดและผู้เสียหาย มีหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายประเภทต่างๆ หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเหล่านี้มีการจ้างงานและทำงานร่วมกับนักสังคมสงเคราะห์มากที่สุด การบังคับใช้กฎหมาย (law enforcement) มักเป็นจุดเริ่มต้นของการนำผู้ฝ่าฝืนกฎหมายหรือผู้กระทำความผิดเข้าสู่ระบบยุติธรรมทางอาญา ภาพของตำรวจที่ถูกสื่อสารทางสื่อต่างๆทำให้บุคคลทั่วไปรวมทั้งนักสังคมสงเคราะห์เข้าใจไม่ตรงกับความเป็นจริง นั่นคือคิดว่าหน้าที่หลักของตำรวจคือการปราบปรามอาชญากรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย ในปัจจุบันหน่วยบริการสังคมในท้องถิ่นพบว่าตำรวจได้รับแจ้งเรื่องเกี่ยวกับความขัดแย้งภายในครอบครัวระหว่างพ่อแม่และลูกเพิ่มมากขึ้น หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ปกป้องชีวิตและทรัพย์สิน รักษาความสงบสุขของประชาชน ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้เวลาส่วนใหญ่ในการตอบสนองต่อสถานการณ์ทางสังคม ซึ่งสถานการณ์เหล่านี้อาจเกี่ยวข้องกับการให้การแทรกแซงภาวะวิกฤตและการไกล่เกลี่ย และบางครั้งบุคคลอาจต้องการบริการทางกฎหมายหรือการให้คำปรึกษา ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจจะส่งต่อบุคคลเหล่านี้ไปยังหน่วยงานสังคมสงเคราะห์หรือหน่วยบริการสังคมที่เหมาะสม สถานการณ์เหล่านี้สร้างโอกาสอันเป็นเอกลักษณ์สำหรับนักสังคมสงเคราะห์ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย

บทที่ 4 ระบบศาล

โครงสร้างระบบศาลของประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบด้วยศาลของรัฐบาลกลางและศาลของแต่ละมลรัฐ โครงสร้างของศาลมลรัฐมีความหลากหลายในแต่ละรัฐ แม้ว่ารูปแบบโดยทั่วไปจะประกอบด้วยศาลชั้นต้น (lower court) และศาลอุทธรณ์ (higher court) นอกเหนือจากศาลรัฐบาลกลางและศาลมลรัฐแล้ว ยังมีศาลพิเศษอื่นๆ เช่น ศาลครอบครัว ศาลทรัพย์สินล้มละลาย และศาลภาษี ศาลเหล่านี้พิจารณาคดีที่แตกต่างกันไป นักสังคมสงเคราะห์ส่วนใหญ่ทำงานเกี่ยวข้องกับศาลในท้องถิ่นมากกว่าศาลประเภทอื่น นักสังคมสงเคราะห์มักเกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน หย่าอาชญากรรม คดีเกี่ยวกับความรุนแรงและสวัสดิภาพเด็ก นอกจากนี้ นักสังคมสงเคราะห์ยังทำงานร่วมกับศาลพิเศษเพื่อให้บริการด้านสุขภาพจิตและการบำบัดรักษา และดำเนินการไกล่เกลี่ยในศูนย์ให้คำปรึกษาของศาล

สังคมสงเคราะห์ทางนิติวิทยาศาสตร์ (forensic social work) ได้รับการกล่าวถึงในฐานะสาขาหนึ่งของการปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์ซึ่งต้องใช้ทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางสูง บทบาทในการปฏิบัติงานภายในศาลมีขอบเขตกว้างขวางเช่นเดียวกับการปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์ในส่วนประกอบอื่นๆของระบบยุติธรรมทางอาญา

บทที่ 5 ราชทัณฑ์

ระบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดมีหน่วยงานทำหน้าที่ดังกล่าวได้แก่ ศูนย์กักกัน เรือนจำ ทณฑสถาน เรือนจำเอกชน รวมทั้งระบบการกำกับติดตามดูแลในชุมชน เช่น การคุมประพฤติ การพักโทษ การกักบริเวณในบ้าน และการติดตามสอดส่อง หน่วยงานเหล่านี้ดำเนินการโดยรัฐบาลกลาง มลรัฐ และท้องถิ่น บริษัทเอกชน และชุมชนชนเผ่า เป้าหมายหลักของระบบการแก้ไขเชิงสถาบันคือการควบคุมผู้กระทำผิดทางอาญา นอกจากนี้ได้กล่าวถึงบทบาทของงานสังคมสงเคราะห์ในระบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

บทที่ 6 การปฏิรูประบบยุติธรรมทางอาญาและโครงการทางเลือก

การปฏิรูประบบยุติธรรมทางอาญาและโครงการทางเลือกมีความจำเป็นด้วยเหตุผลหลายประการ ประการแรกองค์ประกอบทั้งสี่ของระบบยุติธรรมทางอาญาจำเป็นต้องมีการปฏิรูปเพื่อให้มั่นใจถึงความยุติธรรมและความเสมอภาค เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบยุติธรรมทางอาญา ปกป้องความปลอดภัยสาธารณะและส่งเสริมสุขภาพสาธารณะ ระบบยุติธรรมทางอาญามีความเป็นพลวัตและอิงตามข้อมูลที่มีอยู่ การเปลี่ยนแปลงควรเกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหา ประการที่สองระบบยุติธรรมทางอาญาควรจัดการกับสาเหตุเชิงโครงสร้างที่อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิด หากไม่จัดการกับสาเหตุพื้นฐานผู้กระทำความผิดบางรายมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมกระทำความผิดซ้ำ นอกจากนี้โครงการทางเลือกและการแทรกแซงเฉพาะบุคคลที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษจะช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาของผู้กระทำผิดได้ตรงสาเหตุและบรรลุผลลัพธ์ที่ดีได้

บทที่ 7 ประชากรกลุ่มพิเศษในระบบยุติธรรมทางอาญา

ประชากรที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเฉพาะกลุ่มที่มีความจำเป็นพิเศษ เนื่องด้วยสถานะเฉพาะของบุคคลเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการดูแลโดยผู้ที่มีความรู้และทักษะเฉพาะทางในการปฏิบัติงาน ซึ่งกระบวนการยุติธรรมทางอาญามักเกี่ยวข้องกับกลุ่มประชากรที่เปราะบางต่อการถูกกีดกันทางสังคม ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะเฉพาะในการทำงานกับบุคคลเหล่านี้ ได้แก่ ชาวอเมริกันพื้นเมือง เด็กหรือเยาวชน ผู้หญิง ทหารผ่านศึกเหยื่ออาชญากรรม คนพิการ ผู้ที่มีเชื้อ HIV และโรคเอดส์ ผู้กระทำความผิดทางเพศ เยาวชนกระทำความผิดทางเพศ ผู้กระทำความผิดรุนแรง ผู้ป่วย ผู้ป่วยทางจิตเรื้อรัง ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ) และผู้ต้องขังสูงอายุ

บทที่ 8 ประเด็นร่วมสมัยในระบบยุติธรรมทางอาญาและการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์

บทนี้ผู้เขียนทำการวิเคราะห์ประเด็นร่วมสมัยที่ปรากฏในระบบยุติธรรมทางอาญา ประเด็นเหล่านี้มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ ยกตัวอย่างเช่น การก่อการร้ายทางไซเบอร์ถือเป็นประเด็นร่วมสมัย นักสังคมสงเคราะห์จะให้ความช่วยเหลือแก่ปัจเจกบุคคลที่ได้รับผลกระทบและรวมทั้งผู้ที่ไม่สามารถชำระค่าประกันตัวและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ จำนวนมาก ปฏิสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างประเด็นร่วมสมัยเหล่านี้กับกลุ่มประชากรเปราะบางและกลุ่มชายขอบ ซึ่งมักต้องการบริการสังคมสงเคราะห์ที่หลากหลาย นอกจากนี้ประเด็นร่วมสมัยที่สำคัญ ได้แก่ การแบ่งแยกทางเชื้อชาติ การใช้ความรุนแรงในโรงเรียนและสถานที่ทำงาน ความแตกต่างทางชนชั้นทางเศรษฐกิจ การกลั่นแกล้ง การถูกฆ่าโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ความรุนแรงในครอบครัว คนไร้บ้าน และการทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นอาชญากรรม

อัลบานีและเพอร์สลีย์ (Albanese & Pursley, 1993) ได้จัดประเภทประเด็นอาชญากรรมร่วมสมัย แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ (1) ประเด็นที่กระทบต่อภาวะเศรษฐกิจ (อาชญากรรมปกขาว อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ และการก่อการร้ายที่มีการจัดการ) (2) ประเด็นที่กระทบต่อความขัดแย้งทางการเมือง (การก่อการร้ายระหว่างประเทศ การทุจริตทางการเมืองและหน่วยงานราชการ) (3) ประเด็นที่กระทบต่อการจัดการทางสังคม (แก๊งเยาวชน อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ความรุนแรงในครอบครัว การทารุณกรรมเด็ก และอาชญากรรมสิ่งแวดล้อม เช่น มลพิษ) ประเด็นต่างๆ ที่กล่าวมามีความสำคัญต่อการทำงานและการมีส่วนร่วมของวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

บทที่ 9 การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในระบบยุติธรรมทางอาญา

การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในระบบยุติธรรมทางอาญามีทั้งข้อจำกัดและสิ่งที่เป็นข้อท้าทาย การทำงานสังคมสงเคราะห์ประกอบด้วยการปฏิบัติทางตรง (direct practice) ทางคลินิก (clinic practice) การบริหาร (administration) การพิทักษ์สิทธิ์ (advocacy) การวิจัย (research) การฝึกอบรมและให้คำปรึกษาแก่ผู้เชี่ยวชาญในระบบยุติธรรมทางอาญา เช่น อัยการ นักสังคมสงเคราะห์สามารถทำงานได้ทั้งระดับจุลภาค (micro level) ระดับมัชฌิมภาค (meso level) และระดับมหภาค (macro level) การปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในระบบยุติธรรมทางอาญาเป็นการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์เฉพาะทางซึ่งแตกต่างจากการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ทั่วไป นอกจากนี้ในบทนี้ยังให้ภาพรวมของการปฏิบัติงานร่วมสมัยในระบบยุติธรรมทางอาญา ประเด็นเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ ได้แก่ การปฏิบัติงานภายใต้ผู้มีอำนาจและการจัดการสถานการณ์การให้บริการแก่ผู้ต้องขัง สิทธิในการตัดสินใจด้วยตนเองของปัจเจกบุคคล

และการควบคุมทางสังคม ทั้งนี้ นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติงานบนพื้นฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ พึงรักษาสมดุลระหว่างความปลอดภัยของสังคมกับการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ด้วย

บทที่ 10 การปฏิบัติแนวหลักฐานเชิงประจักษ์ในระบบยุติธรรมทางอาญา

การทบทวนแนวคิดการปฏิบัติแนวหลักฐานเชิงประจักษ์ (Concept of Evidence-Based Practice: EBP) และการประยุกต์ใช้แนวคิดดังกล่าวทั้งในวิชาชีพสังคมสงเคราะห์และในระบบยุติธรรมทางอาญา ผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้นำวิธีการปฏิบัติแนวหลักฐานเชิงประจักษ์ (EBP) มาใช้เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้นสามารถสร้างความปลอดภัยให้กับสังคม เช่น การลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ การปฏิบัติแนวหลักฐานเชิงประจักษ์ (EBP) เน้นให้ความสำคัญกับการใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งการนำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการจำแนกประเภทการแทรกแซงในระบบยุติธรรมทางอาญาได้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ สิ่งที่ได้ผล (interventions that are effective) สิ่งที่ไม่ได้ผล (interventions that are not effective) และสิ่งที่มีแนวโน้มว่าจะได้ผล (tentatively effective but requiring further evidence) นอกจากนี้ได้อภิปรายถึงแนวคิดพื้นฐานด้านการวิจัยที่จำเป็นต้องทำความเข้าใจหลักการของการปฏิบัติแนวหลักฐานเชิงประจักษ์ (EBP) และนำเสนอตัวอย่างของการแทรกแซงที่ได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีประสิทธิภาพในกลุ่มประชากรในระบบยุติธรรมทางอาญา อีกทั้งบทยังกล่าวถึงเครื่องมือมาตรฐานหลายประเภท (เช่น เครื่องมือประเมินความเสี่ยงเชิงสถิติ) เพื่อแสดงให้เห็นว่าวิทยาศาสตร์สามารถทำให้กระบวนการต่างๆภายในระบบยุติธรรมทางอาญามีความหมายและเป็นประโยชน์ได้อย่างไร เครื่องมือมาตรฐานเหล่านี้ยังถูกใช้เพื่อการประเมินระดับบ่งชี้ การประเมินระดับความเสี่ยง และการกำหนดลักษณะของการแทรกแซงงานสังคมสงเคราะห์ในระดับเมโซ (meso level) อีกด้วย

บทที่ 11 แนวโน้มงานสังคมสงเคราะห์ในระบบยุติธรรมทางอาญา

บทสุดท้ายเป็นการนำเสนอประเด็นสำคัญหลายประการที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในระบบยุติธรรมทางอาญา ประเด็นเหล่านี้รวมถึงอิทธิพลของเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และงานวิจัย ความสำคัญของแนวโน้มระดับโลกและความร่วมมือระหว่างสหสาขาวิชาชีพ โดยมีข้อสังเกตว่าอนาคตของการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในระบบยุติธรรมทางอาญาจะเกี่ยวข้องกับการบูรณาการสหสาขาวิชาชีพที่มากขึ้น การใช้เทคโนโลยีและงานวิจัย เช่น ข้อมูลผลลัพธ์และการปฏิบัติแนวหลักฐานเชิงประจักษ์ (EBP) เรื่องเหล่านี้มีผลต่อการได้รับทุนสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการและบริการที่เกี่ยวข้องกับระบบยุติธรรมทางอาญา นอกจากนี้ยังพบได้ในด้านการประเมินความเสี่ยงที่น่าเชื่อถือและมีความเที่ยงตรง ดังนั้นการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในระบบยุติธรรมทางอาญาในอนาคตจึงจำเป็นต้องให้นักสังคมสงเคราะห์มีทักษะและความรู้เฉพาะทางด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา บทนี้ยังทบทวนบทเรียนที่ได้เรียนรู้จากรูปแบบการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ในระบบยุติธรรมทางอาญาของประเทศเนเธอร์แลนด์และสกอตแลนด์

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หนังสือเล่มนี้มีจุดเด่นที่ผู้เขียนมีวิธีการนำเสนอเนื้อหาเป็นไปตามแบบแผนของการเขียนตำราทางวิชาการ มีการลำดับโครงสร้างเนื้อหาเป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน โดยเริ่มต้นตั้งแต่การอธิบายระบบยุติธรรมทางอาญา องค์กรต่างๆในระบบยุติธรรมทางอาญา บทบาทหน้าที่ของนักสังคมสงเคราะห์ในฐานะที่เป็นวิชาชีพหนึ่งในระบบยุติธรรมทางอาญา การนำทักษะ องค์ความรู้ และค่านิยมทางสังคมสงเคราะห์ที่จำเป็นมาใช้ในการทำงานเชิงวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ในช่วงท้ายได้นำเสนอแนวโน้มงานสังคมสงเคราะห์ในระบบยุติธรรมทางอาญา พร้อมทั้งเสนอแนะการเตรียมความพร้อมด้านหลักสูตรเพื่อผลิตบุคลากรนักวิชาชีพสังคมสงเคราะห์เข้าสู่สายงานด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและที่เกี่ยวข้อง จึงนับได้ว่าเป็นหนังสือที่ทรงคุณค่าเหมาะสำหรับนักสังคมสงเคราะห์ที่สนใจในงานด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาสังคมสงเคราะห์ และผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับระบบยุติธรรมทางอาญา

เอกสารอ้างอิง

Patterson, G. T. (2020). Social work practice in the criminal justice system (Second edition). Routledge.